

TURINYS

1. KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR METODAI	2
2. IŽANGA	4
3. KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI PROCEDŪROSE, KURIAS VYKDANT GALI BŪTI SUDAROMA GALIMYBĖ MIŠKŲ VALSTYBĖS KADASTRO DUOMENŲ TIKSLINIMUI	6
3.1. Miškų valstybės kadastro sąveikos su susijusiais valstybės registrais ir kadastrais bei valstybės informacinėmis sistemomis mechanizmas nėra pakankamas.....	6
3.2. Teisės aktų nuostatos, turėjusios užtikrinti duomenų apie miško žemės plotus identiškumą visuose valstybės registruose, kadastruose bei valstybės informacinėse sistemose, deklaratyvaus pobūdžio.....	14
3.3. Nepakankamas dėmesys objektų ribinių duomenų nesutapčių valstybės registruose ir kadastruose problemos sprendimui.....	16
3.4. Oficialioji miško žemės plotų statistika neatspindi realios situacijos.....	17
3.5. Neužtikrinamas pakankamas skaidrumas ir kontroliuojančių institucijų aktyvumas tiriant ir šalinant ūkinės veiklos miškuose pažeidimus, užfiksuotus atliekant valstybinę sklypinę miškų inventurizaciją.....	22
3.6. Nepakankamai skaidri teisėkūra ir nepakankamai aiškus teisinis reglamentavimas.....	28
3.7. Ūkinės veiklos miškuose pažeidimų tyrimų atlikimui reikalingų duomenų nebuvimas Nekilnojamojo turto registre.....	36
3.8. Išlieka prielaidos, inicijuojant oficialiuose informacijos šaltiniuose užfiksuotos informacijos apie miško žemės plotą žemės sklype korekcijos procedūrą, išvengti atsakomybės už miško sunaikinimą ir prievolės atkurti sunaikintą mišką.....	39
3.9. Valstybinės žemės sklypus valdančių valstybinių institucijų aktyvumas nėra pakankamas, kad užtikrinti Miškų įstatymo nuostatomis reikalaujamą apsaugą ir naudojimo režimą miškui, augančiam rekreacinėms teritorijoms priskirtuose valstybinės žemės sklypuose.....	42
3.10. Nepakankamai išnaudojama viešuose ir riboto prieinamumo informacijos šaltiniuose kaupiama informacija, kad savalaikiai užkardyti ūkinės veiklos miškuose pažeidimus ir užtikrinti efektyvią ir skaidrią į Miškų valstybės kadastrą įtrauktą miško žemės plotų apsaugą.....	47
4. MOTYVUOTOS IŠVADOS	63
5. PASIŪLYMAI.....	66

1. KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR METODAI

Tikslai:

Nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidų korupcijai pasireikšti analizuojamose veiklos srityse¹ bei pateikti pasiūlymus, kurie galėtų padėti mažinti ir valdyti nustatytą korupcijos riziką, esant būtinumui pateikti pasiūlymus, kurie padėtų geriau valdyti nustatytus korupcijos rizikos veiksnius ir (ar) korupcijos riziką.

Uždaviniai:

1. Nustatyti, ar teisės aktai pakankamai aiškiai ir detalai reglamentuoja veiklą analizuojamose veiklos srityse².
2. Išanalizuoti ir nustatyti antikorupciniu požiūriu ydingas procedūras analizuojamose veiklos srityse.
3. Įvertinti vertinamų įstaigų korupcijos prevencijos programų ir (ar) jų įgyvendinimo priemonių planų pakeitimo būtinumą, atsižvelgiant į korupcijos rizikos analizės metu nustatytą problematiką analizuojamose veiklos srityse.

Objektas:

Valstybinės miškų tarnybos (toliau – VMT) ir VĮ Valstybinių miškų urėdijos (toliau – VMU) veikla analizuojamose veiklos srityse.

Subjektas:

VMT ir VMU.

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai:

1. Teisės aktų ir dokumentų turinio analizė.
2. Interviu metodas (VMT ir VMU darbuotojams pateikti klausimai).
3. Viešai skelbiamos informacijos stebėjimas ir analizavimas (Aplinkos ministerijos, VMT, VMU ir kitose interneto svetainėse viešai skelbiama informacija, informacija žiniasklaidoje ir pan.).
4. Valstybės registruose, kadastruose ir informacinėse sistemos sukauptos informacijos analizė.
5. Miškų valstybės kadastru ir Nekilnojamojo turto registre ir kadastru (toliau – Nekilnojamojo turto registras) užfiksuotos informacijos atitiktis realiai situacijai vertinimas atliekant miško žemės sklypų apžiūrą vietoje.

¹ 1. VMT veikla tikrinant duomenis, kuriuos teikia subjektai, siekiantys patikslinti Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro (toliau – Miškų valstybės kadastras) duomenis ir priimant sprendimus dėl Miškų valstybės kadastro duomenų tikslinimo.

2. VMU veikla atliekant miškų inventorizaciją ir rengiant miškotvarkos projektus, t. y. veikla renkant duomenis ir rengiant dokumentus, kurie gali būti pagrindu kreiptis į VMT su prašymu patikslinti Miškų valstybės kadastro duomenis.

² 1. VMT veikla tikrinant duomenis, kuriuos teikia subjektai, siekiantys patikslinti Miškų valstybės kadastro duomenis ir priimant sprendimus dėl Miškų valstybės kadastro duomenų tikslinimo.

2. VMU veikla atliekant miškų inventorizaciją ir rengiant miškotvarkos projektus, t. y. veikla renkant duomenis ir rengiant dokumentus, kurie gali būti pagrindu kreiptis į VMT su prašymu patikslinti Miškų valstybės kadastro duomenis.

Atliekant korupcijos rizikos analizę išnagrinėta ir (ar) įvertinta:

1. Išvados dėl korupcijos rizikos analizės 1 priede nurodyti teisės aktai, dokumentai ir informacija.

2. Aplinkos ministerijos, VMT, VMU interneto svetainėse ir kitose interneto svetainėse skelbiama informacija, susijusi su analizuojamomis veiklos sritimis.

3. Per susitikimus ir (ar) elektroniniu paštu gauta informacija apie darbo praktiką analizuojamose veiklos srityse.

Korupcijos rizikos analizės išvados padarytos remiantis nurodytų dokumentų ir duomenų analize, vertinant:

1. Sociologinių tyrimų duomenis („Lietuvos korupcijos žemėlapis 2019“ ir kt.).
2. Galimybę vienam darbuotojui priimti sprendimus analizuojamose srityse.
3. Darbuotojų ir padalinių atstumą nuo centrinio padalinio.
4. Darbuotojų savarankiškumą priimant sprendimus ir sprendimų priėmimo diskreciją.
5. Darbuotojų ir padalinių priežiūros ir kontrolės lygį.
6. Reikalavimus laikytis įprastos darbo tvarkos.
7. Analizuojamose procedūrose dalyvaujančių įstaigų darbuotojų rotacijos lygį.
8. Atliekamos veiklos ir sudaromų sandorių dokumentavimo reikalavimus.
9. Teisės aktų priėmimo ir vertinimo sistemą.
10. Analizuojamos veiklos, dokumentų viešumą ir prieinamumą visuomenei.

Jeigu VMT, VMU ar kitos institucijos prašomų pateikti dokumentų ar duomenų nepateikė, buvo laikoma, kad jų nėra.

2. IŽANGA

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2019 metais miškui priskirtini žemės plotai užėmė apie trečdalį³ Lietuvos Respublikos ploto, valstybinės miškų apskaitos duomenimis, miško žemės plotas 2009–2019 metų laikotarpiu padidėjo nuo 2 150,3 tūkst. ha iki 2 197,1 tūkst. ha⁴.

Lietuvos miškų ūkio politikoje ir jos įgyvendinimo strategijoje⁵ konstatuota, kad miškas yra vienas pagrindinių Lietuvos gamtos turtų, tarnaujantis valstybės ir piliečių gerovei, saugantis kraštovaizdžio stabilumą ir aplinkos kokybę. Nepriklausomai nuo miškų nuosavybės formos miškas pirmiausia yra nacionalinis turtas, kuris turi būti išsaugotas ateities kartoms, tenkindamas ekologines, ekonomines bei socialines visuomenės reikmes. Vienas iš pagrindinių būdų tai pasiekti – darni miškininkystė, kai suderinamos ekonominės, ekologinės ir socialinės miškų funkcijos.

Teismai, atsižvelgdami į Lietuvos Respublikos Konstitucijos 54 straipsnio nuostatas⁶, nutartyse ir sprendimuose yra konstatavę, kad:

- miškas yra ypatingas nuosavybės objektas, o tinkamas miško, kartu su likusiais natūralios gamtinės aplinkos elementais, naudojimas ir apsauga yra žmogaus egzistavimo, žmogaus ir visuomenės išlikimo bei raidos sąlyga, tautos gerovės pagrindas. Jų apsauga bei gamtos išteklių racionalaus naudojimo ir gausinimo užtikrinimas – tai viešasis interesas, kurį garantuoti yra valstybės konstitucinė priedermė;

- Lietuvos Respublikos Konstitucija netoleruoja tokios situacijos, kai teisės pažeidėjui, *inter alia* tokiam, kuriam pritaikyta sankcija (jis buvo nubaustas) už nustatytų ribojimų, draudimų nepaisymą, natūralios gamtinės aplinkos, atskirų gamtos objektų, ypač vertingų vietovių teisinio režimo pažeidimus, teisės aktuose nėra nustatyta pareiga atkurti tai, kas buvo sunaikinta, suniokota, nuskurdinta, nualinta, užteršta ar kitaip pažeista. Tokių teisės pažeidimų padariniai jokiais pagrindais ir jokiais aplinkybėmis negali būti įteisinti (legalizuoti) vėliau priimtais kokių nors institucijų ar pareigūnų sprendimais⁷.

Siekiant užtikrinti darnią miškininkystę ir miškų apsaugą Lietuvos Respublikoje priimta daug teisės aktų, kuriuose reglamentuota miškų atkūrinimo, apsaugos bei naudojimo tvarka, miškų savininkų ir naudotojų pareigos ir atsakomybė, kontroliuojančių institucijų kompetencijos ir atsakomybės

³ 33.7 proc.

⁴ Prieiga internete: <http://www.amvmt.lt/Images/veikla/stat/Oficialiojstatistika/OMS%20rodikliai.pdf>.

⁵ Patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. 484.

⁶ Lietuvos Respublikos Konstitucijos 54 straipsnyje nustatyta, kad valstybė rūpinasi natūralios gamtinės aplinkos, gyvūnijos ir augalijos, atskirų gamtos objektų ir ypač vertingų vietovių apsauga, prižiūri, kad su saiku būtų naudojami, taip pat atkuriami ir gausinami gamtos išteklių (1 dalis), kad įstatymu draudžiama niokoti žemę, jos gelmes, vandenį, teršti vandenį ir orą, daryti radiacinį poveikį aplinkai bei skurdinti augaliją ir gyvūniją (2 dalis). Paminėtina ir tai, kad pagal Konstitucijos 53 straipsnio 3 dalį valstybė ir kiekvienas asmuo privalo saugoti aplinką nuo kenksmingų poveikių.

⁷ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. kovo 14 d. nutarimas byloje Nr. 17/02-24/02-06/03-22/04 ir kt.

ribos, tačiau tiek užsienio ekspertų vertinimų pokyčiai⁸, tiek susijusios teismų nutartys⁹, tiek suinteresuotų visuomenės grupių pasisakymai viešojoje erdvėje¹⁰, tiek išankstinės valstybės registruose ir informacinėse sistemose kaupiamų duomenų analizės rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad gali būti neužtikrinamas pakankamas skaidrumas, kuomet priimami sprendimai dėl tam tikro žemės ploto įtraukimo į Miškų valstybės kadastrą arba išbraukimo iš Miškų valstybės kadastro, o valstybės informacinėse sistemose ir kadastruose bei registruose užfiksuotos informacijos apie konkrečių plotų priskyrimą miško žemei neatitiktys¹¹ gali sudaryti terpę neskaidrių sprendimų priėmimui.

Atsižvelgiant į surinktą informaciją apie galimą problematiką vertinamose veiklos srityse, buvo atlikta korupcijos rizikos analizė, kurios metu buvo įvertinta, ar vykdomos procedūros yra pakankamai apsaugotos nuo korupcijos rizikos veiksmų atsiradimo.

⁸ Pavyzdžiui, 2012 m. Jeilio universiteto mokslininkai, remdamiesi oficialia valstybių miškotvarkos statistika, Lietuvą įvardijo pirma pasaulyje pagal miškų apsaugą, tačiau 2014 m., kuomet analogiškas vertinimas buvo atliktas remiantis palydovinėmis žemės dangos nuotraukomis (palygintas 2000 ir 2012 metų miškingumas), Lietuva nukrito į 84 vietą. Prieiga internete: <https://www.delfi.lt/grynas/aplinka/siaubingas-kritimas-zemyn-kas-nutiko-lietuvos-miskams.d?id=66313838>.

⁹ Prieiga internete: <https://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta198/content>,

<http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=ef63634f-4a07-4b50-aea6-8487191957f3> ir kt.

¹⁰ Pavyzdžiui, <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/vilniaus-prioritetai-gyventojai-nori-misko-savivaldybe-sako-privalanti-leisti-statybas-56-1028832> ir kt.

¹¹ Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos portalo 2019 m. statistikoje (prieiga internete: [https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=ab41164b-e576-4ff0-9338-e6ed617559cd#/#/](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=ab41164b-e576-4ff0-9338-e6ed617559cd#/)) nurodyta, kad Žemės fondo duomenimis, Lietuvos Respublikoje miško žemei buvo priskirta 2 158,9 tūkst. ha, valstybinės miškų apskaitos duomenimis – 2 197,1 tūkst. ha, t. y. 38,2 tūkst. ha skirtumas.

Žemės fondo duomenimis, miško žemės plotas Lietuvos Respublikoje nuolat mažėja (2015 m. buvo 2 220,5 tūkst. ha, 2019 m. – 2 158,9 tūkst. ha, t. y. sumažėjo net 61,6 tūkst. ha), valstybinės miškų apskaitos duomenimis, nuolat didėja (2015 m. buvo 2 179,9 tūkst. ha, 2019 m. – 2 197,1 tūkst. ha, t. y. padidėjo 17,2 tūkst. ha).

Duomenų apie žemės sklypo įtraukimo į miško žemės plotą neatitiktys konkrečiuose žemės plotuose nustatytos lyginant Miškų valstybės kadastrę bei Nekilnojamojo turto registre užfiksuotą informaciją.

3. KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI PROCEDŪROSE, KURIAS VYKDANT GALI BŪTI SUDAROMA GALIMYBĖ MIŠKŲ VALSTYBĖS KADASTRO DUOMENŲ TIKSLINIMUI

Išanalizavus teisės aktus, reglamentuojančius VMU ir VMT veiklą vertinamose srityse¹², bei šių institucijų darbo praktiką, nustatyti šie korupcijos ir su tuo susiję kiti rizikos veiksniai, kurie gali trukdyti užtikrinti efektyvų ir skaidrų funkcijų vykdymą vertinamose veiklos srityse:

3.1. Miškų valstybės kadastro sąveika su susijusiais valstybės registrais ir kadastrais bei valstybės informacinėmis sistemomis nėra pakankama.

3.1.1. Atliekant korupcijos rizikos analizę nustatyta, kad Miškų valstybės kadastro sąveikos su susijusiais valstybės registrais ir kadastrais bei valstybės informacinėmis sistemomis mechanizmas nėra pakankamas, kad išvengti juose kaupiamų duomenų apie miško žemės plotus konkrečiuose žemės sklypuose nesutapčių, todėl išlieka subjektyvių sprendimų, pasinaudojant duomenų nesuderinamumu oficialiuose informacijos šaltiniuose, priėmimo valstybės ir savivaldybės institucijose, kuriais sudaromos sąlygos žemės sklypuose, įtrauktuose į Miškų valstybės kadastrą, vykdyti veiką, kuri negali būti vykdoma miško žemėje¹³ arba kuriais žemės sklypų valdytojams nustatomos abejotino pagrįstumo mokestinės prievolės ar veiklos ribojimai¹⁴, galimybė. Išanalizavus su analizuojama vertinimo sritimi susijusias teismų nutartis ir sprendimus, manytina, kad duomenų apie miško žemės plotus nesutaptys Nekilnojamo turto registre ir Miškų valstybės kadastru ne tik trukdo užtikrinti Miškų įstatymo nuostatomis reikalaujamą

¹² - VMT veiklą tikrinant duomenis, kuriuos teikia subjektai, siekiantys patikslinti Miškų valstybės kadastro duomenis ir priimant sprendimus dėl Miškų valstybės kadastro duomenų tikslinimo;

- VMU veiklą atliekant miškų inventorizaciją ir rengiant miškotvarkos projektus, t. y. veiklą renkant duomenis ir rengiant dokumentus, kurie gali būti pagrindu kreiptis į VMT su prašymu patikslinti Miškų valstybės kadastro duomenis.

¹³ Žemiau tekste pateikta eilė pavyzdžių, kuomet įrašų buvimas Miškų valstybės kadastru apie konkrečių žemės sklypų ar jų dalies priskyrimą miško žemės plotams, nesutrukdė valstybės ir savivaldybės institucijoms priimti sprendimus, kuriais buvo sudarytos sąlygos minėtuose žemės sklypuose vykdyti veiklą, kuri draudžiama vykdyti miško žemės plotuose Miškų įstatymo nuostatomis (statyti statinius ir t. t.), tais atvejais, kai analogiškų įrašų nebuvo suformuota Nekilnojamojo turto registre.

¹⁴ Pavyzdžiui, atliekant korupcijos rizikos analizę, iš žemės sklypų savininkus vienijančių organizacijų buvo gauta daug praktinių pavyzdžių, kuomet, žemės sklypo savininkui teisės aktų nustatyta tvarka mišką įveisus ne miško žemėje ir gavus atsakingos valstybės institucijos (VMT) pažymą apie žemės sklypo ploto įtraukimą į miško žemės plotus (t. y. pažymą, patvirtinančią valstybės įgaliotos institucijos (VMT) priimtus sprendimus, kad įveistas miškas atitinka miškui nustatytus reikalavimus, kad miško ploto duomenys įrašyti į Miškų valstybės kadastrą ir kad žemės sklypo plotas privalo būti saugomas, tvarkomas, atkuriamas bei naudojamas vadovaujantis Miškų įstatymo nuostatomis), žemės sklypų savininkai:

- gavo Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos pranešimą apie prievolę sumokėti žemės mokestį todėl, kad Nekilnojamojo turto registro duomenimis žemės sklype miško nėra užfiksuota (vadovaujantis Žemės mokesčio įstatymo nuostatomis miško žemė ir žemės ūkio paskirties žemė, kurioje įveistas miškas, nelaikoma žemės mokesčio objektu, *bet tik tuo atveju, jeigu šis miško žemės plotas yra įregistruotas Nekilnojamojo turto registre*). Pažymėtina, kad net ir apskundus minėtą Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos sprendimą, žemės sklypų savininkai privalėjo minėtą mokesstinę prievolę įvykdyti;

- gavo pranešimus, kad jų valdomi žemės sklypai įtraukti į apleistos žemės plotus ir kad tuo remiantis savivaldybė jų valdomiems žemės sklypams yra nustačiusi didesnę žemės mokesčio tarifą ir t. t.

T. y. viena valstybės institucija (VMT) konstatuoja, kad žemės sklypas atitinka miškui ir miško žemei keliamus reikalavimus ir todėl įpareigoja žemės sklypo savininką žemės sklypą tvarkyti vadovaujantis Miškų įstatymo nuostatomis, o kitos valstybės ir savivaldybės institucijos, nepaisydamos pirmosios valstybės institucijos sprendimų ir suformuotų įrašų, Miškų valstybės kadastru, vadovaudamosi Nekilnojamojo turto kadastro duomenimis, reikalauja, kad žemės sklypo savininkas atliktų veiksmus, kuriais pažeistų pirmosios institucijos nustatytus įpareigojimus, ir (ar) nustato mokesčines prievoles, kurios negalėtų būti taikomos vadovaujantis pirmosios institucijos sprendimais.

miško žemės plotų ir juose natūraliai susiformavusios biologinės įvairovės apsaugą, bet ir sudaro prielaidas neefektyviam valstybės ir savivaldybės įstaigų personalo išteklių naudojimui, nes valstybės ir savivaldybės institucijoms tenka skirti personalo išteklius dalyvauti nagrinėjant asmenų skundus ir pretenzijas, kurių būtų išvengta, jeigu būtų užtikrintas Nekilnojamojo turto registre ir Miškų valstybės kadastrė kaupiamų duomenų apie miško žemės plotus konkrečiuose žemės sklypuose sutaptis.

Sistemiškai išanalizavus teisės aktus, reglamentuojančius miško žemės ir miško tvarkymą bei naudojimą¹⁵, manytina, kad į Miškų valstybės kadastrą miško žeme, atlikus valstybinę sklypinę miškų inventorizaciją ar kitais teisės aktų nustatytais atvejais, gali būti įtraukiami tik tie žemės plotai, kurie atitinka miškui ir miško žemei keliamus reikalavimus, nustatytus Miškų įstatymo 2 straipsnio 8¹⁶ ir 19¹⁷ dalyse.

Po žemės plotų įtraukimo į Miškų valstybės kadastrą ar atlikus Miškų valstybės kadastrė įtrauktų duomenų apie miško žemės plotus korekciją, turi būti imamasi aktyvių veiksmų, kad žemės sklypuose, įtrauktuose į miško žemės plotus, būtų nesudaromos sąlygos vykdyti veiklą ir realiai nebūtų vykdoma veikla, kuri negali būti vykdoma miško žemėje, t. y. turi būti sudaromos sąlygos tiek žemės sklypų, patenkančių į miško žemės plotus savininkams, valdytojams ir naudotojams, tiek valstybės ir savivaldybės institucijoms, pagal kompetenciją galinčioms priimti ir priimančioms sprendimus, susijusius su tokių žemės sklypų valdymu ir naudojimu ar pagal kompetenciją kontroliuojančioms tokių žemės sklypų naudojimo teisėtumą, gauti tikslią informaciją apie tai, kad konkretus žemės sklypas arba tam tikra konkretaus žemės sklypo dalis, remiantis valstybės įgalios institucijos sprendimu, laikytina miško žeme, t. y. teritorija, kuriai taikomos atitinkamos specialiosios žemės naudojimo sąlygos.

Vienas iš efektyviausių būdų tai pasiekti – aiškių žymų apie atitinkamo žemės sklypo ar jo dalies priskyrimą miško žemei ir atitinkamų specialiųjų žemės naudojimo sąlygų nustatymą, remiantis valstybės įgalios institucijos sprendimu, padarymas (automatizuotai arba VMT iniciatyva) Nekilnojamojo turto registre, kad tiek žemės sklypo savininkas, valdytojas ar naudotojas, tiek galimi naujieji žemės sklypo įgijėjai, tiek valstybės ir savivaldybės institucijos būtų informuoti, jog į šią informaciją privalo būti

¹⁵ Teisės aktai įvardinti korupcijos rizikos analizės išvados 1 priede.

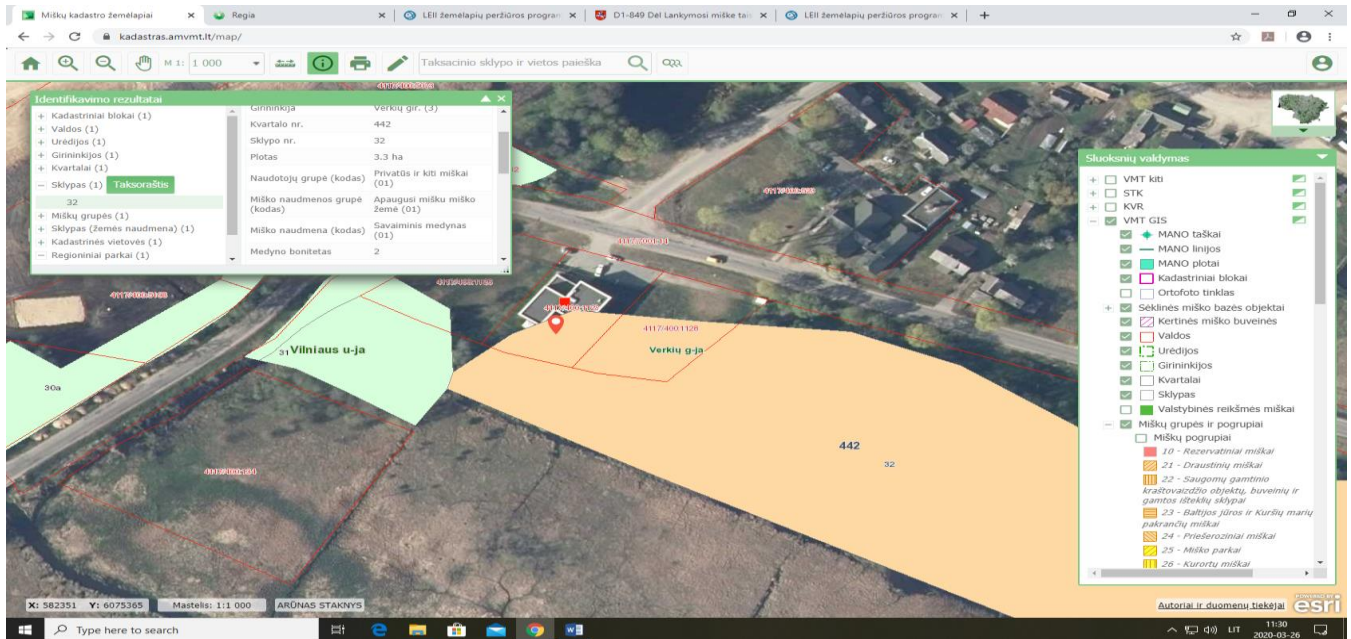
¹⁶ Miškas – ne mažesnis kaip 0,1 hektaro žemės plotas, apaugęs medžiais, kurių skalsumas ne mažesnis kaip 0,3 ir kurių aukštis natūralioje augavietėje brandos amžiuje siekia ne mažiau kaip 5 metrus, ir kita miško augalija, taip pat ne mažesnis kaip 0,1 hektaro žemės plotas, kuriame medynas išretėjęs ar dėl žmonių veiklos ar gamtinių veiksnių jame laikinai medžių nėra (želdintinos miško aikštės, kirtavietės, žuvę medynai). Mišku nelaikomos laukuose, pakelėse, prie vandens telkinių, gyvenamosiose vietovėse ir kapinėse esančios medžių grupės, kelio juostose įveisti želdiniai, viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojo patikėjimo teise valdomuose ne miškų ūkio paskirties žemės sklypuose augantys medžiai ir krūmai, siauros – iki 10 metrų pločio – medžių juostos, gyvatvorės, pavieniai medžiai ir krūmai, taip pat miestuose ir kaimo vietovėse ne miškų ūkio paskirties žemėje įveisti želdynai. Šių želdinių priežiūrą, apsaugą ir naudojimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas.

¹⁷ Miško žemė – apaugę mišku žemės plotai – medynai, taip pat neapaugę mišku žemės plotai – kirtavietės, žuvę medynai, miško laukymės, miško aikštės, mažosios miško pelkės, miško medelynai, sėklinės miško medžių plantacijos ir klonų rinkiniai, miškui įveisti skirta žemė. Prie miško žemės priskiriami tuose pačiuose plotuose esantys miško keliai, kvartalų, technologiniai proskiebiai ir linijos, priešgaisrinės juostos, medienos sandėlių ir kitų su mišku susijusių įrenginių (griovių, pralaidų, tiltelių, priešgaisrinių bokštų ir kitų) užimti plotai, poilsio aikštelės, žvėrių pašarų aikštelės.

atsižvelgiama rengiant teritorijų planavimo dokumentus, žemės valdos projektus, statinių ar kitos veiklos projektus, o vykdant ūkinę ir (ar) kitokią veiklą turi būti laikomasi visų specialiųjų žemės naudojimo sąlygų, kurios taikomos miško žemei priskirtuose žemės sklypuose¹⁸.

Tačiau, vykdant praktinių pavyzdžių analizę, nustatyta daug atvejų, kad suformulavimas Miškų valstybės kadastrė įrašų apie tai, jog tam tikras žemės plotas, kartu su į jį patenkančiais konkrečiais žemės sklypais, priskirtas miško žemės plotui, nedaro jokios įtakos Nekilnojamojo turto registro žymų apie teritorijas, kurioms taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, turiniui, t. y. žymos, kad tokiems žemės sklypams taikomos specialiosios miško žemės naudojimo sąlygos, nepadarytos. Pavyzdžiui¹⁹:

3.1.1.1. Miškų valstybės kadastrė yra įrašas apie tai, kad dalis žemės sklypo, kurio unikalus numeris 4400-1065-6463, patenka į miško žemės sklypą²⁰, priskirtą II miškų grupei (A. Ekosistemų apsaugos miškai). Tačiau iki 2020 m. kovo 17 d. Nekilnojamojo turto registre nebuvo jokių įrašų nei apie dalies aptariamo žemės sklypo priskyrimą miško žemei²¹, nei apie tai, kad aptariamam žemės sklypui, kaip miško žemei, nustatytos atitinkamos specialiosios žemės naudojimo sąlygos.

2020 m. kovo 25 d., nuvykus į vietą, užfiksuota, kad aptariamo žemės sklypo dalyje, kuri, Miškų valstybės kadastrė duomenimis, priskirtina miško žemei ir Verkių regioninio parko teritorijai, yra pastatyta tvora²², nebelikę istorinėse ortofotografijose ir miškų taksoraštyje užfiksuotų miško medžių²³,

¹⁸ Iki 2020 m. sausio 1 d. patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. gruodžio 29 d. nutarimo 1640 redakcija), nuo 2020 m. sausio 1 d. – Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu.

¹⁹ Pažymėtina, kad žemiau pateikiami tik iliustraciniai neigiami pavyzdžiai, o situacijų, analogiškų žemiau aprašytoms situacijoms, užfiksuota žymiai daugiau, nei pateikta šioje korupcijos rizikos analizės išvadoje.

²⁰ 442 miškų kvartalo sklypą Nr. 32.

²¹ Regia.lt viešinamais Miškų valstybės kadastrė duomenimis, miško žemės plotas 0.0579 ha.

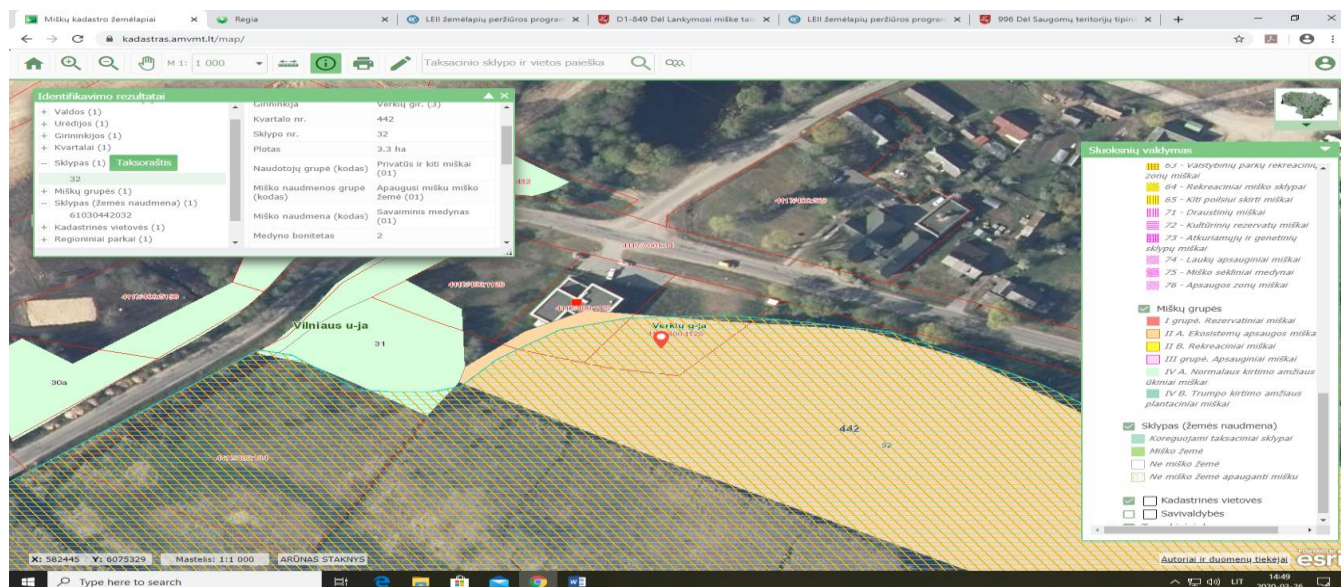
²² Miškų įstatymo 8 straipsnio nuostatomis yra nustatytas draudimas riboti fizinių asmenų teisę laisvai lankytis miškuose.

²³ Valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos taksoraščio duomenimis, miško kvartale Nr. 442, sklype Nr. 32, augo 48 metų amžiaus miško medžiai.

Miškų valstybės kadastro duomenimis, dalis statinio gali būti pastatyta miško žemės plote, t. y. plote, kuriame statinių statyba Miškų įstatymo nuostatomis ribojama.

3.1.1.2. Miškų valstybės kadastre yra įrašas apie tai, kad dalis žemės sklypo, kurio unikalus numeris 4400-1065-6585, ploto patenka į miško žemės sklypą²⁴, tačiau iki 2020 m. kovo 17 d. Nekilnojamojo turto registre nebuvo jokių įrašų nei apie dalies žemės sklypo priskyrimą miško žemei²⁵, nei apie tai, kad sklypui, kaip miško žemei, nustatytos atitinkamos specialiosios žemės naudojimo sąlygos.

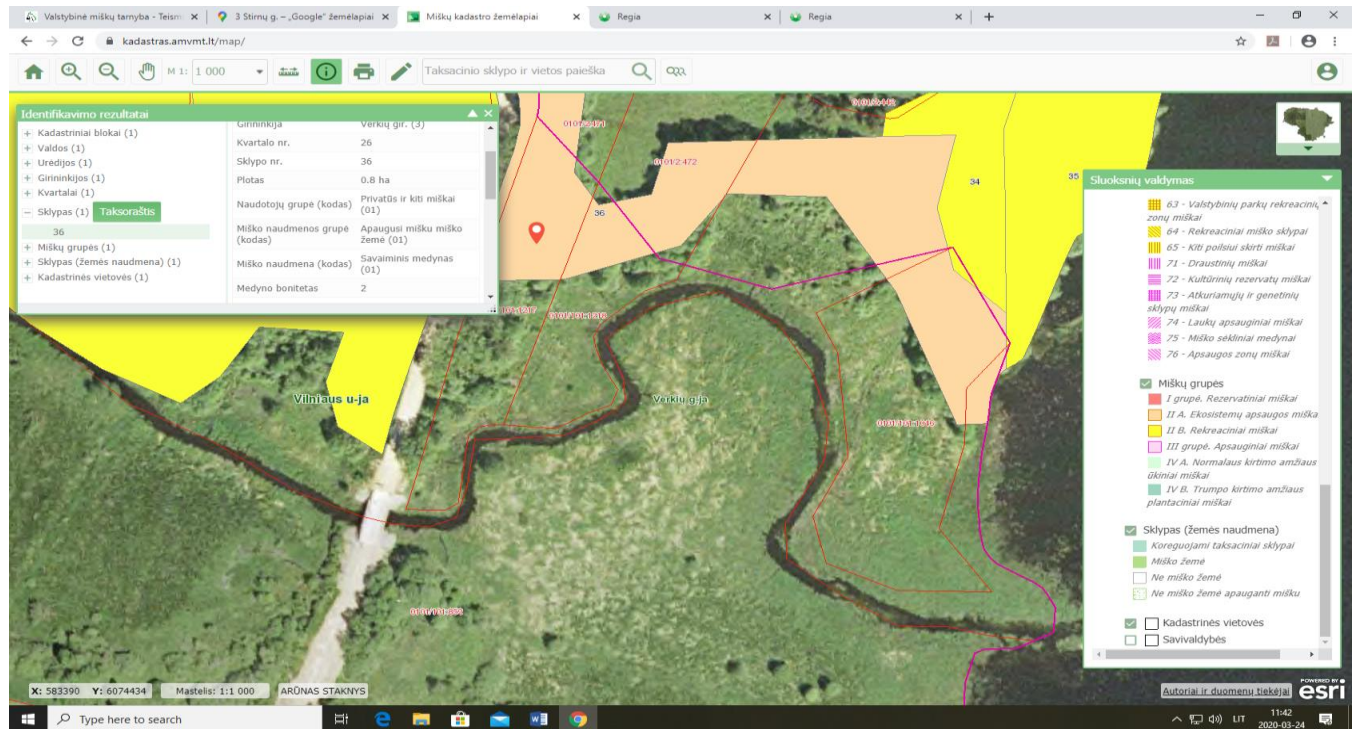
Aptariamo žemės sklypo dalyje, kuri ribojasi su aukščiau minėtu žemės sklypu (unikalus numeris 4400-1065-6463), kaip matoma aukščiau pateiktoje nuotraukoje, yra tvora, patenkanti į aptariamo žemės

²⁴ Miškų 442 kvartalo sklypą Nr. 32, kuris priskirtas II miškų grupei (A. Ekosistemų apsaugos miškai). Valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos taksoraščio duomenimis, 442 miško kvartalo sklype Nr. 32 auga 48 metų amžiaus miško medžiai.

²⁵ Regia.lt viešinamais Miškų valstybės kadastro duomenimis, miško žemės plotas 0.0963 ha.

sklypo dalį, kuri, Miškų valstybės kadastro duomenimis, laikytina miško žeme ir Verkių regioninio parko teritorija.

3.1.1.3. Miškų valstybės kadastre yra įrašas apie tai, kad dalis žemės sklypo, kurio unikalus numeris 4400-1666-9384, patenka į miško žemės sklypą²⁶, tačiau iki 2020 m. kovo 2 d. Nekilnojamojo turto registre nebuvo jokių įrašų nei apie dalies žemės sklypo priskyrimą miško žemei²⁷, nei apie tai, kad sklypui, kaip miško žemei, nustatytos atitinkamos specialiosios žemės naudojimo sąlygos.

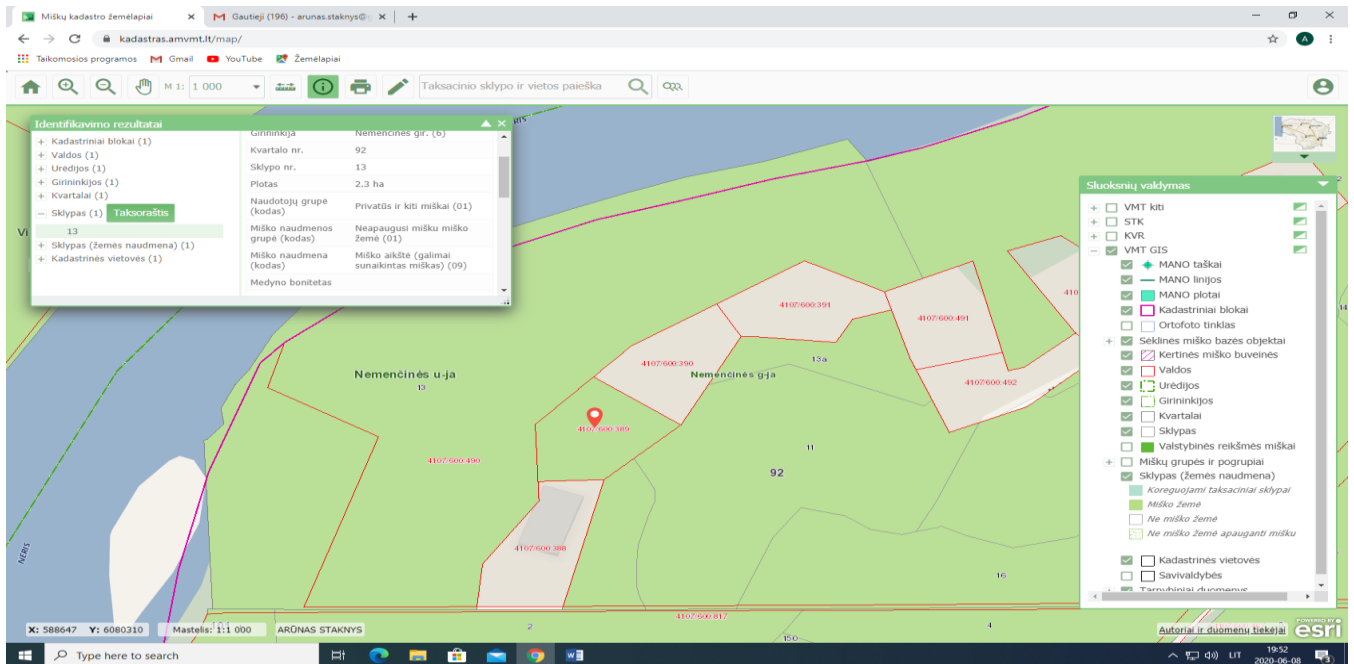

3.1.1.4. Miškų valstybės kadastre yra įrašas apie tai, kad visas žemės sklypas, kurio unikalus numeris 4107-0600-0389, patenka į miško žemės plotą²⁸. Tačiau iki 2020 m. kovo 17 d. Nekilnojamojo turto registre nebuvo jokių įrašų nei apie žemės sklypo priskyrimą miško žemei, nei apie tai, kad sklypui, kaip miško žemei, nustatytos atitinkamos specialiosios žemės naudojimo sąlygos.

²⁶ Miškų 26 kvartalo sklypą Nr. 36, kuris priskirtas II miškų grupei (A. Ekosistemų apsaugos miškai). Valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos taksoraščio duomenimis, sklype auga 43 metų amžiaus miško medžiai.

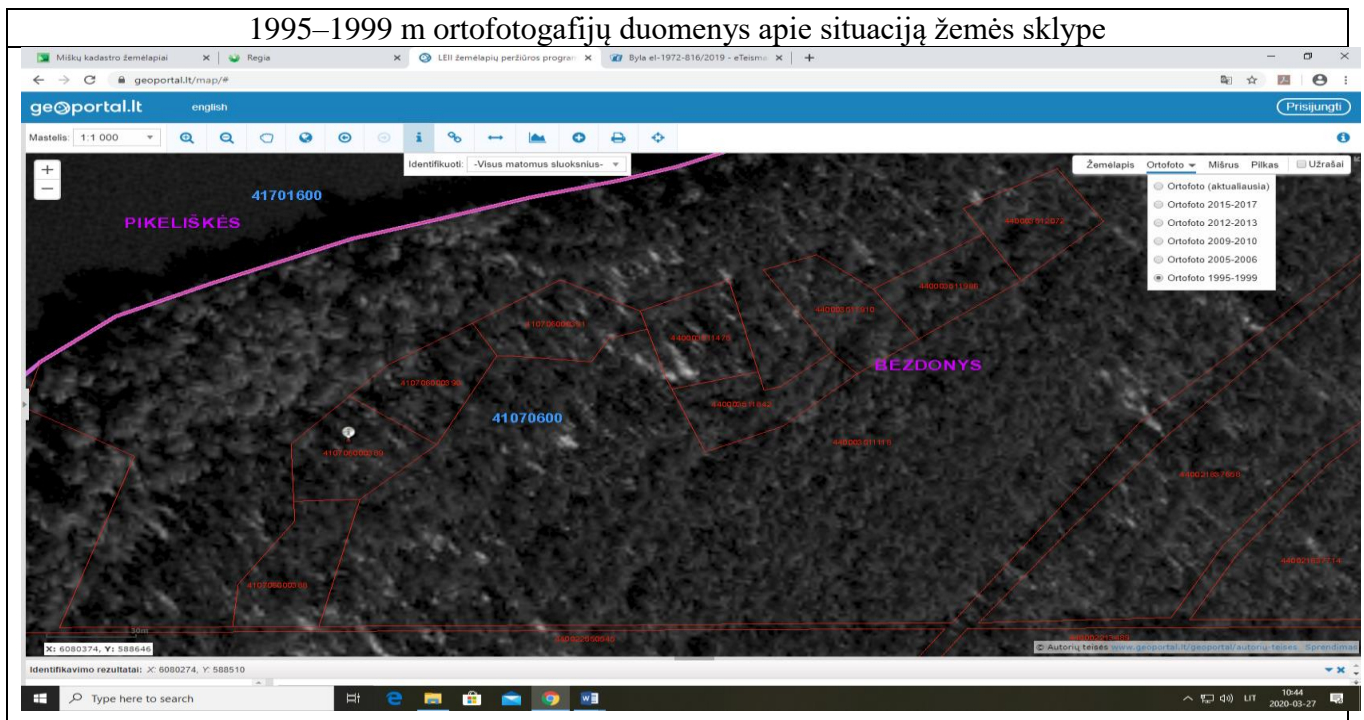
²⁷ Regia.lt viešinamais Miškų valstybės kadastro duomenimis, miško žemės plotas 0.1338 ha.

²⁸ Miškų 92 kvartalo sklypą Nr. 13, kuris priskirtas Ekosistemų apsaugos miškams.

Korupcijos rizikos analizės metu nustatyta, kad Nekilnojamojo turto registro duomenimis aptariamas žemės sklypas pagal naudojimo būdą – gyvenamosios teritorijos, pagal naudojimo pobūdį – mažaaukščių gyvenamųjų namų statybos, t. y. Nekilnojamojo turto registro duomenimis aptariamame žemės sklype teisėtai gali būti vykdoma veikla, kuri negalėtų būti vykdoma vadovaujantis Miškų valstybės kadastro duomenimis.

Išanalizavus istorines ortofotografijas, akivaizdu, kad 1995–1999 m. laikotarpiu aptariamame žemės sklype augo vešlaus miško masyvas, todėl dėl įgaliotų institucijų priimto sprendimo, kuriuo aptariamas žemės sklypas buvo priskirtas Ekosistemų apsaugos miško žemės plotui, pagrįstumo nekyla abejonų.

Tačiau dėl nežinomų priežasčių, remiantis Vilniaus apskrities viršininko 2003-04-02 įsakymo Nr. 1578-41 sprendimais, minėtas žemės sklypas buvo suformuotas ir Nekilnojamojo turto registre įregistruotas ne kaip miškų ūkio žemės sklypas, bet kaip kitos paskirties sklypas su specialiosiomis žemės naudojimo sąlygomis: XXIX Saugotinių medžių ir krūmų želdiniai, augantys ne miško žemėje ir XXIX Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrantės apsaugos juostos.

3.1.2. Manome, kad aukščiau nurodyta duomenų apie miško žemės plotus konkrečiuose žemės sklypuose nesutapties problema ne tik trukdo užtikrinti Miškų įstatymo nustatytą miško žemės plotų apsaugą, bet ir sudaro sąlygas asmenims, iškirtusiems ar sunaikinusiems mišką, išvengti prievolės, nepaisant to, kad jų valdomas žemės sklypas, Miškų valstybės kadastro duomenimis, įtrauktas į miško žemės plotus, atkurti mišką Miškų įstatymo 15 straipsnyje nustatytais terminais bei kontroliuojančioms institucijoms trukdo efektyviai vykdyti minėtos prievolės vykdymo kontrolę.

Sistemiškai įvertinę susijusį teisinį reglamentavimą, manome, kad yra sukurtos teisinės prielaidos išvengti atvejų, kuomet miško žemės plotuose sunaikintas ar iškiristas miškas neatkuriamas per nustatytus terminus:

- Miškų įstatymo 9 straipsnio 2 dalies nuostatomis įtvirtinta pareiga laiku ir tinkamai atkurti iškirštą ar sunaikintą mišką²⁹;
- Miškų įstatymo 15 straipsnio 4 dalies nuostatomis nustatyti iškirsto ar sunaikinto miško atkūrimo terminai³⁰;
- nustatyta tvarka³¹, pagal kurią atkuriami miškai, kai žemės sklypų valdytojai, savininkai ir naudotojai piktybiškai vengia įvykdyti prievolę užtikrinti sunaikinto ar iškirsto miško atkūrimą per Miškų įstatymu nustatytus terminus.

Tačiau praktinių pavyzdžių analizės rezultatai rodo, kad praktikoje minėtas mechanizmas ne visuomet tinkamai veikia, kai, Miškų valstybės kadastro duomenimis, žemės sklypas įtrauktas į miškų žemės plotus, o Nekilnojamojo turto registro ir kadastro duomenimis – nepriskirtas miško žemės plotams, t. y. miško atkūrimas per Miškų įstatymo nustatytus terminus tokiuose žemės sklypuose neužtikrinamas.

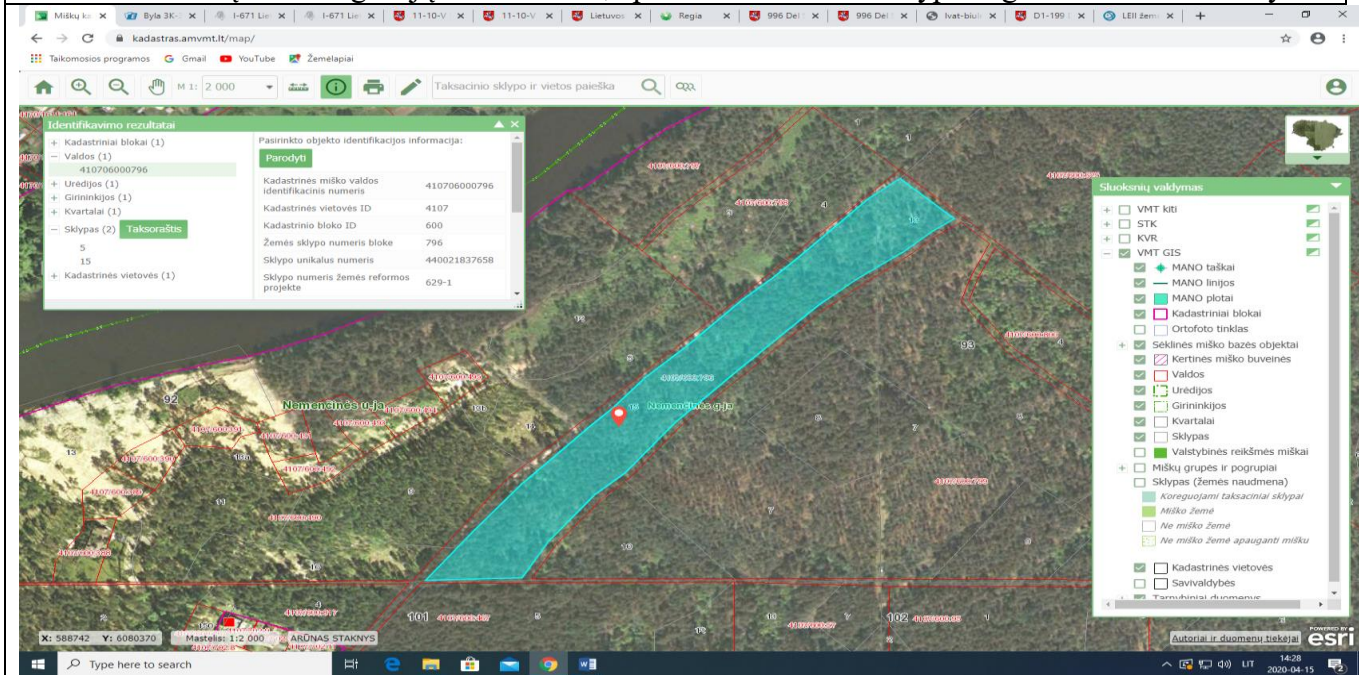
²⁹ 2. Miško valdytojai, savininkai ir naudotojai privalo saugoti miškus nuo gaisrų, kenkėjų, ligų ir kitų neigiamų veiksnių, laiku ir tinkamai atkurti iškirštą mišką, mišką naudoti tokiais būdais, kurie padėtų mažinti neigiamą poveikį aplinkai, racionaliai ūkininkauti miško žemėje (miške), palaikyti dirvožemio našumą, saugoti biologinę įvairovę, laikytis įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytų reikalavimų.

³⁰ 4. Miškas atkuriamas ir įveisiamas mišką želdinant arba jam želiant, laikantis aplinkos ministro tvirtinamų Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimų. Kirtavietėse ir želdintuose miško aikštėse miškas turi būti atkurtas ne vėliau kaip per trejus metus po jų atsiradimo. Žuvę želdiniai ir žėliniai turi būti atkurti ne vėliau kaip per dvejus metus, atkurtini žuvę medynai – ne vėliau kaip per trejus metus nuo jų žuvimo fakto nustatymo. Neteisėtai iškiristas miškas turi būti atkurtas ne vėliau kaip per vienus metus nuo neteisėtų kirtimų fakto nustatymo. Miškas laikomas atkurtu tada, kai želdinių ir žėlinių kokybė atitinka aplinkos ministro tvirtinamų Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimus.

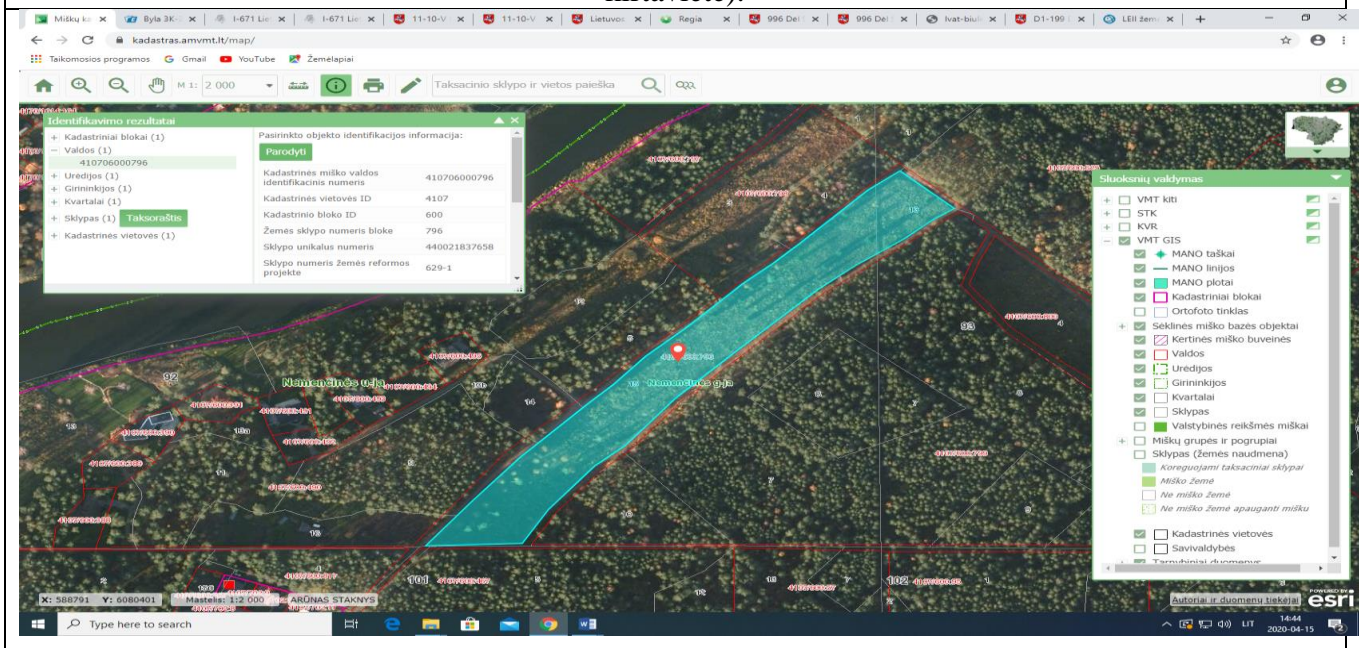
³¹ Per penkerius metus neatkurtų privačių miškų atkūrimo miško savininkų lėšomis tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. kovo 26 d. nutarimu Nr. 272, kurio nuostatomis nustatyta, kad per 5 metus žemės sklypo valdytojui, savininkui ir naudotojui neatkūrus sunaikinto ar iškirsto miško, miškas atkuriamas valstybės lėšomis, kurios vėliau išieškamos iš žemės sklypo savininko.

Pavyzdžiui, Miškų valstybės kadastro duomenimis, žemės sklypas, kurio unikalus numeris 4400-2183-7658, įtrauktas į miško žemės plotus³² ir priskirtas III miškų grupei (Apsauginiai miškai), Vandens telkinių apsaugos zonų miškų pogrupiui³³. Priimto sprendimo priskirti aptariamą žemės sklypą miško žemės plotui pagrįstumą ir miško išskirtimo faktą patvirtina ne tik Miškų valstybės kadastro įrašai, bet ir istorinių ortofotografijų duomenys:

2005–2006 metų ortofotografijų duomenimis, aptariamame žemės sklype augo vešlus miško masyvas

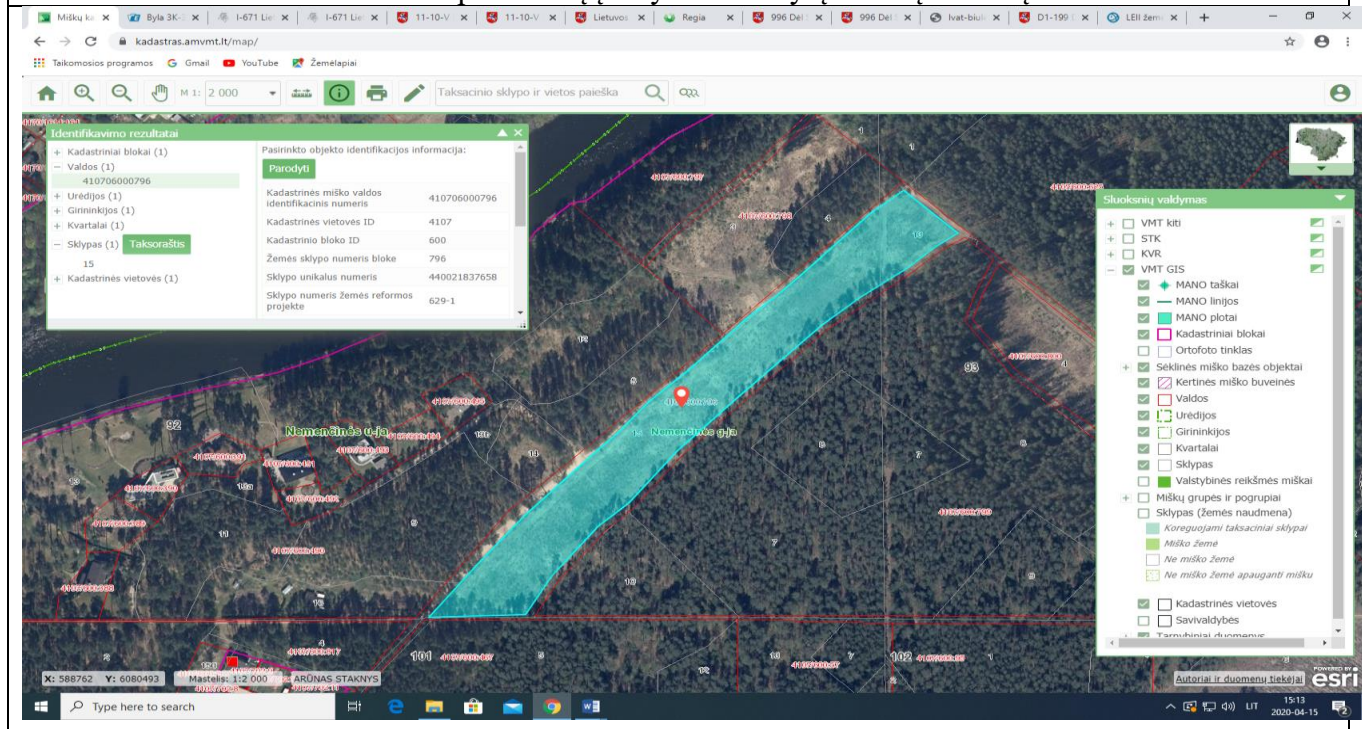
2012–2013 metų ortofotografijų duomenimis, aptariamame žemės sklype augančio miško jau nebuvo. Pažymėtina, kad, Miškų valstybės kadastro duomenimis, miškas galėjo būti išskirtas iki 2012 metų (2010 metų valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos taksoraštyje žemės sklypas inventorizuotas kirtaviete).

³² Miškų 92 kvartalo, sklypas Nr. 15 ir 13.

³³ Nekilnojamojo turto registro duomenimis, aptariamasis žemės sklypas nėra priskirtas miško žemės plotams.

2017–2019 metų taksoraščio duomenimis, miško aptariamame žemės sklype nėra, t. y. miškas neatkurtas per Miškų įstatyme nustatytą 3 metų terminą.

Pažymėtina, kad:

- Nekilnojamojo turto registro duomenimis aptariamasis žemės sklypas nėra priskirtas miško žemės plotams³⁴;
- atliekant aptariamo žemės sklypo apžiūrą vietoje, nustatyta, jog miško atkūrimo darbai aptariamame žemės sklype nebuvo pradėti vykdyti iki 2020 m. kovo 7 d. Tačiau, nepaisant to, aptariamasis žemės sklypas, Miškų valstybės kadastro duomenimis, įtrauktas į miško žemės plotus ir oficialioje Lietuvos Respublikos miškų plotų statistikoje skaičiuojamas kaip dalis valstybinės miško žemės ploto;
- identifikuota daug kitų analogiškų situacijų kituose žemės sklypuose³⁵,
- praktikoje, kaip rodo žemiau šio skyriaus tekste pateikti pavyzdžiai, sunaikintų ar iškirštų miškų atkūrimas ne visuomet užtikrinamas Miškų įstatymo nustatytais terminais net ir tais atvejais, kai Miškų valstybės kadastro ir Nekilnojamojo turto registro duomenys apie miško žemės plotus konkrečiuose žemės sklypuose sutampa³⁶. Tikėtina, kad tokiais atvejais miškų neatkūrimo nustatytais terminais priešastis – kontroliuojančių institucijų neveiklumas³⁷.

3.2. Teisės aktų nuostatos, turėjusios užtikrinti duomenų apie miško žemės plotus identiškumą visuose valstybės registruose, kadastruose bei valstybės informacinėse sistemose, deklaratyvaus pobūdžio.

³⁴ Nustatyta pagrindinė naudojimo paskirtis – žemės ūkio, naudojimo būdas – kiti žemės ūkio paskirties žemės sklypai.

³⁵ Pavyzdžiui, žemės sklypas, kurio unikalus numeris 4400-2183-7758 ir kt.

³⁶ Konkretūs atvejai aprašyti žemiau esančiame korupcijos rizikos analizės išvados tekste.

³⁷ Rekomendacijos dėl skaidrumą didinančių pokyčių pateiktos korupcijos rizikos analizės išvados 5 skyriaus 3 punkte.

Atsižvelgiant į korupcijos rizikos analizės išvados 3.1 poskyryje ir žemiau esančiuose trečio skyriaus poskyriuose pateiktą informaciją, manytina, kad Miškų valstybės kadastro nuostatų 45 punkto nuostatos, kaip ir ankstesnių redakcijų Miškų valstybės kadastro nuostatų analogiškos nuostatos, reglamentuojančios VMT, kaip Miškų valstybės kadastro tvarkytojo, ir VĮ Registrų centro, kaip Nekilnojamojo turto kadastro ir registro tvarkytojo, sąveikos tvarką, kuri turėtų užtikrinti oficialios informacijos apie miško žemės plotus valstybės kadastruose ir registruose suvienodinimą, yra deklaratyvaus pobūdžio, nes iki šiol išlieka neišspręsta duomenų apie miško žemės plotus konkrečiuose žemės sklypuose nesutapties valstybės registruose, kadastruose ir informacinėse sistemose problema, kuri sudaro sąlygas subjektyvių sprendimų priėmimui valstybės ir savivaldybės institucijose, mažina visuomenės pasitikėjimą valstybės ir savivaldybės institucijose priimamais sprendimais ir oficialiuose informacijos šaltiniuose viešai atskleidžiama informacija.

Pagal Miškų valstybės kadastro nuostatų 45 punkto nuostatas³⁸ Miškų valstybės kadastro tvarkytojai VMT nustatyta prievolė, nustačius, kad Miškų valstybės kadastru nurodytas miško žemės plotas skiriasi nuo nurodyto Nekilnojamojo turto kadastru, Nekilnojamojo turto kadastro tvarkytojui VĮ Registrų centrui pranešti apie miško žemės naudmenų pokyčius. Nustatyti konkretūs pranešimo teikimo terminai – ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo kadastro duomenų, lėmusių miško žemės plotų pasikeitimą, įrašymo į Miškų valstybės kadastrą. Šiame punkte nustatytas įpareigojimas sudaryti sutartis tarp VMT ir VĮ Registrų centro, kuriose būtų apibrėžta pranešimų forma, pranešimo teikimo ir kitos sąlygos. Miškų valstybės kadastro nuostatų 46 punkto nuostatomis³⁹ Miškų valstybės kadastro tvarkytojai VMT įtvirtinta prievolė sudaryti sutartis su Miškų valstybės kadastru susijusių valstybės registru tvarkytojais, kuriose būtų reglamentuota registru sąveika, duomenų perdavimo tvarka ir terminai, duomenų keitimo tvarka.

Atkreiptinas dėmesys, kad teisinės prielaidos inicijuoti sukūrimą mechanizmo, kuris užtikrintų Miškų valstybės kadastru ir Nekilnojamojo turto registre kaupiamos informacijos apie miško žemės plotus suvienodinimą ir savalaikį atnaujinimą, operatyvų identifikavimą ir šalinimą nustatytų neatitikčių, buvo sudarytos daugiau kaip prieš 16 metų, t. y. 2003 metais, kuomet Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. spalio 9 d. nutarimu Nr. 1255 buvo patvirtinti Miškų valstybės kadastro nuostatai. 2003 metais patvirtintų Miškų valstybės kadastro nuostatų 41 punkte⁴⁰ buvo nustatytas įpareigojimas Miškų valstybės

³⁸ 45. Kadastro tvarkytojas, nustatęs, kad kadastru nurodytas miško žemės plotas skiriasi nuo nurodyto Nekilnojamojo turto kadastru, Nekilnojamojo turto kadastro tvarkytojui praneša apie miško žemės naudmenų pokyčius. Pranešimas Nekilnojamojo turto kadastro tvarkytojui teikiamas ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo kadastro duomenų, lėmusių miško žemės ploto pasikeitimą, įrašymo į kadastrą. Pranešimų forma, teikimo ir kitos sąlygos nustatomos kadastro tvarkytojo ir Nekilnojamojo turto kadastro tvarkytojo sutartyse.

³⁹ 46. Kadastro ir susijusių valstybės registru sąveika reglamentuojama, sąveikos būdu gaunamų duomenų perdavimo terminai, terminai sąveikos būdu gautiems duomenims registre pakeisti nustatomi kadastro duomenų teikimo sutartyse, kadastro tvarkytojo sudarytose su susijusių valstybės registru tvarkytojais.

⁴⁰ 41. Konkreti tvarka, kurios laikydamiės Kadastras ir kiti valstybės registrai ir kadastrai keičiasi duomenimis, nustatoma valstybės registrus ir kadastrus tvarkančių įstaigų sudaroma duomenų teikimo sutartimi.

kadastru tvarkytojai VMT sudaryti su kitomis valstybės registrus ir kadastrus tvarkančiomis įstaigomis duomenų teikimo sutartis, kuriose būtų nustatyta konkreti tvarka, kurios laikydamiesi Miškų valstybės kadastras ir kiti valstybės registrai ir kadastrai keičiasi duomenimis.

Vėliau, Lietuvos Respublikos Vyriausybei tvirtinant naujos redakcijos Miškų valstybės kadastru nuostatus⁴¹, juose buvo papildomai detalizuota, kad VMT veikla, užtikrinant Miškų valstybės kadastru sąveiką su kitais valstybės registrais ir kadastrais, turi apimti ne iš kitų valstybės registrų ir kadastrų gautų duomenų įkėlimą į Miškų valstybės kadastrą, bet ir aktyvią veiklą identifikuojant ir šalinant duomenų ir informacijos netikslumus.

VMT informavo, kad nuo 2014 metų periodiškai teikė Miškų valstybės kadastru kaupiamų miško žemės plotų duomenis VĮ Registrų centrui, tačiau šie duomenys buvo įrašomi ne į Nekilnojamojo turto kadastrą ir registrą, bet publikuojami⁴² regionų geoinformacinės aplinkos elektroninėje paslaugoje regia.lt

2015 m., Miškų įstatymą papildžius nuostata, kad „Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastru registruoti duomenys apie miškus ir miško žemę šio kadastru tvarkytojo teikimu įrašomi į Nekilnojamojo turto registrą Nekilnojamojo turto registro įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka“⁴³, buvo sukurtos įstatyminės prielaidos duomenų apie miško žemės plotus konkrečiuose žemės sklypuose nesutapties valstybės registruose, kadastruose ir informacinėse sistemose problemos sprendimui, o nuo 2020 metų Miškų valstybės kadastru duomenys apie miško žemės plotą pradėti teikti Nekilnojamojo turto registru, tačiau iki šiol Miškų valstybės kadastru ir Nekilnojamojo turto registre kaupiami duomenys apie miško žemės plotus iki šiol konkuruoja tarpusavyje.

Pažymėtina, kad Aplinkos ministerija, kaip Miškų valstybės kadastru valdytoja, įpareigota atlikti Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje nustatytas funkcijas ir atlikti pareigas, nustatytas Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo 24 straipsnio 3 dalyje. Todėl diskutuotina ar Aplinkos ministerijos dalyvavimas neturėjo būti žymiai aktyvesnis, kad sudaryti sąlygas oficialios informacijos apie miško žemės plotus Miškų valstybės kadastru ir kituose valstybės kadastruose ir registruose suvienodinimui⁴⁴.

3.3. Nepakankamas dėmesys objektų ribinių duomenų nesutapčių valstybės registruose ir kadastruose problemos sprendimui.

Manytina, kad neigiamą įtaką vertinamoje srityje priimamų sprendimų pagrįstumui ir skaidrumui gali daryti ne tik teisinio reglamentavimo spragos ar darbo praktikos problematika, bet ir valstybės registruose kaupiamų objektų ribinių duomenų nesutaptys. Žemiau pateiktoje miškotvarkos specialistų parengto pristatymo skaidrėje akivaizdžiai matoma, kaip skiriasi to paties objekto ribos įvairiuose valstybės registruose ir kadastruose.

⁴¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. gegužės 23 d. nutarimo Nr. 570 redakcija ir vėlesnės redakcijos.

⁴² Vadovaujantis 2014 m. birželio 6 d. duomenų teikimo ir naudojimo sutartimi Nr. DT-14-81.

⁴³ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d72182901fd911e586708c6593c243ce>.

⁴⁴ Rekomendacijos dėl skaidrumą didinančių pokyčių pateiktos korupcijos rizikos analizės išvados 5 skyriaus 3 punkte.

Ribas (orto foto duomenys):

- Kadastrinių ar preliminarinių matavimų duomenys (geltona spalva);
- Georeferencinis pagrindas (mėlyna spalva);
- Valstybinės reikšmės miškų schemų duomenys (raudona spalva);
- VSTT kadastro duomenys (violetinė spalva).

Kokią neigiamą įtaką saugomų teritorijų, tame tarpe ir miškų, išsaugojimui praktikoje gali daryti aiškių ribų nebuvimas oficialiuose informacijos šaltiniuose, kiek tokiais atvejais reikia papildomai skirti valstybės ir savivaldybės institucijų personalo išteklių, norint atlikti susijusių aplinkybių tyrimą ir priimti galutinius sprendimus, puikiai iliustruoja Kamšos botaninio – zoologinio draustinio teritorijoje vykdytų galimai neteisėtų statybų tyrimo atvejis⁴⁵ ir eilė kitų analogiškų atvejų⁴⁶.

3.4. Oficialioji miško žemės plotų statistika neatspindi realios situacijos.

Atsižvelgiant į aukščiau pateiktą informaciją apie Miškų valstybės kadastro ir Nekilnojamojo turto registro duomenų neatitiktis⁴⁷, nustatčius Miškų valstybės kadastrę ir Nekilnojamojo turto registre kaupiamų duomenų apie miško žemės plotą konkrečiuose sklypuose, kurie, abiejų minėtų informacijos šaltinių duomenimis, priskirtini miško ūkio žemės plotams, neatitiktis bei įvertinus realią situaciją tokiose žemės sklypuose, kyla abejonių, ar VMT rengiama ir teikiama oficialioji statistika apie miško žemės plotus ir jų pokytį Lietuvos Respublikoje atitinka realią situaciją.

VMT savo interneto svetainėje deklaruoja, kad mišką ir miško žemės plotus identifikuoja vadovaudamasi Miškų įstatyme nustatytu miško ir miško žemės apibrėžimu. Duomenys renkami valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos metu vykdant tiesioginius matavimus miške, rezultatai lyginami su nacionalinės miškų inventorizacijos duomenimis, taip pat aktualizuojami bei atnaujinami pagal kitą VMT pateiktą informaciją – apie naujų miškų įveisimą, miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis, miško valdytojų atliktas ūkines priemones ir pan. Visi miško žemės plotai ir kita su miškais susijusi informacija registruojama Miškų valstybės kadastrę, kuris yra duomenų, apibūdinančių miško masyvo, miško kvartalo plotą ir ribas, pagrindiniu oficialiu šaltiniu⁴⁸, t. y. šaltiniu, kuriuo remiamasi

⁴⁵ Prieiga internete: <https://www.prokuraturos.lt/lt/naujienos/ikiteisminiai-tyrimai-ir-viesojo-intereso-gynimas/paliktas-galioti-prokurores-priimtas-nutarimas-del-statybu-kamsos-draustinyje-teisetumo-ir-pradetas-ikiteisminis-tyrimas-del-galimotarnybos-pareigu-neatlikimo-leidziant-statybas-minetame-draustinyje/4469>.

⁴⁶ Rekomendacijos dėl skaidrumą didinančių pokyčių pateiktos korupcijos rizikos analizės išvados 5 skyriaus 3 punkte.

⁴⁷ Atvejus, kai, Miškų valstybės kadastro duomenimis, visas žemės sklypo plotas ar jo dalis priskirta miško žemės plotui, o Nekilnojamojo turto registro duomenimis, žemės sklypas nepriskirtas miško žemės plotui.

⁴⁸ Prieiga internete: <http://www.amvmt.lt/index.php/26-naujienos/945-misku-plotai>.

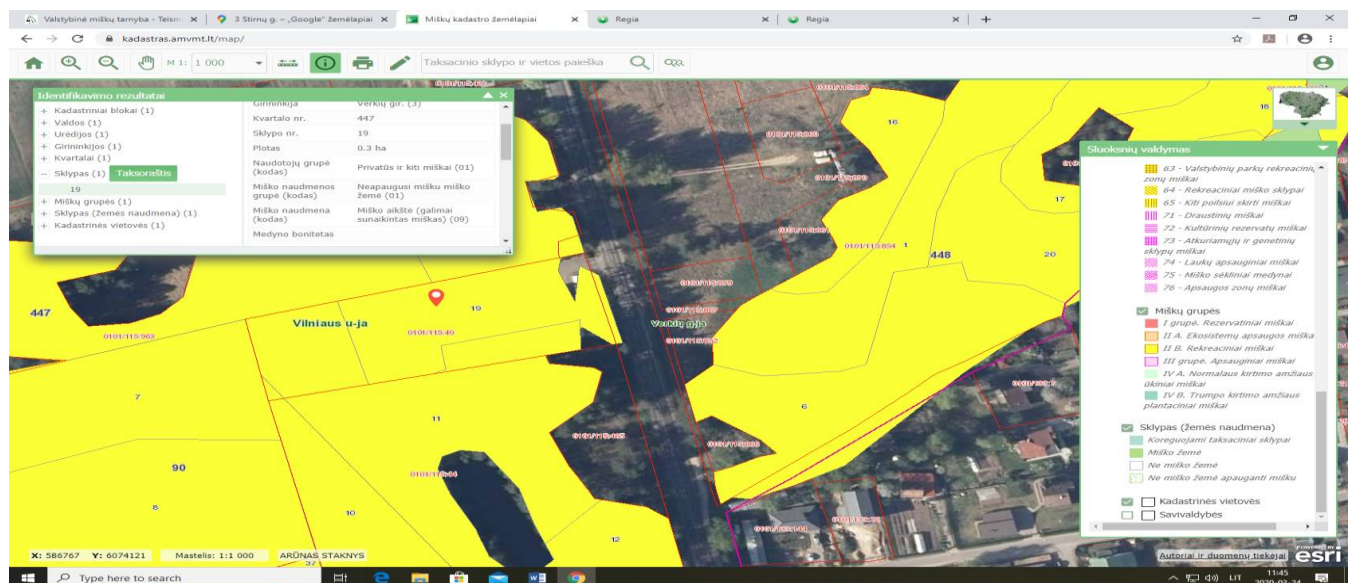
rengiant informaciją oficialiai valstybės statistikai apie miškus ir miško žemės plotus Lietuvos Respublikoje.

Identifikavus Miškų valstybės kadastrę ir Nekilnojamojo turto registre kaupiamų duomenų apie miško žemės plotą konkrečiuose sklypuose neatitiktis ir įvertinus kaip praktikoje tvarkomi ir naudojami tokie žemės sklypai, nustatyta, kad, esant oficialių įrašų apie miško žemės plotus konkurencijai Miškų valstybės kadastrę ir Nekilnojamojo turto registre, neretai tokie žemės sklypai naudojami ir (ar) susiję valstybės bei savivaldybės institucijų sprendimai priimami, atsižvelgiant į Nekilnojamojo turto registro, bet ne Miškų valstybės kadastrę, įrašus apie miško žemės plotus. Dėl to Lietuvos Respublikoje turime pakankamai daug statistinės miško žemės ir miško, tačiau realybėje turime žymiai mažiau miško žemės ir miško, kurie dėl juose natūraliai susiformavusios miško biologinės įvairovės galėtų tinkami atlikti Miškų įstatyme minimas ekologines, ekonomines ir socialines funkcijas. Pavyzdžiui⁴⁹, žemės sklypas, kurio unikalus numeris 0101-0115-0040, Miškų valstybės kadastrę duomenimis ir Nekilnojamojo turto registro duomenimis, laikytinas miško žeme, tačiau:

- Miškų valstybės kadastrę duomenimis, iš bendro (0.4999 ha) miškų ūkio žemės sklypo ploto 0.4823 ha laikoma miško žeme, o Nekilnojamojo turto registro duomenimis – tik 0.2999 ha iš bendro 0.4999 ha sklypo ploto laikytina miško žeme;

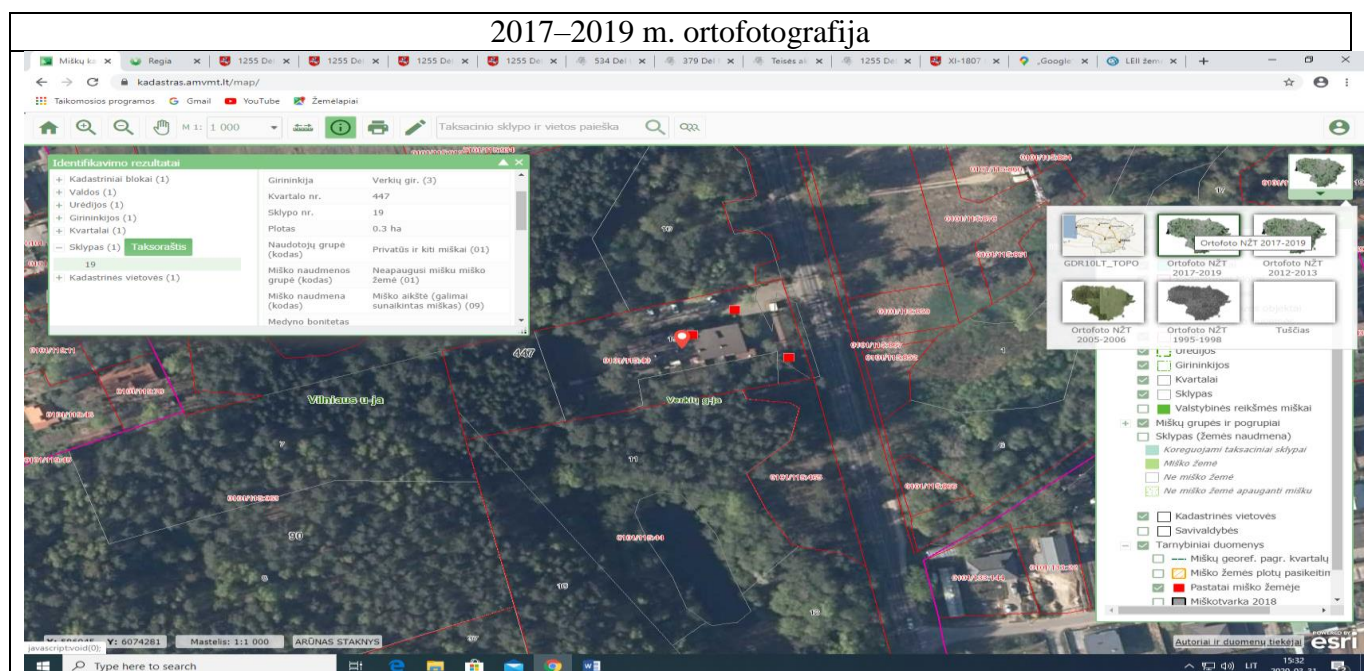
- Miškų valstybės kadastrę duomenimis, sklype esanti miško žemė priskirtina II miškų grupei (Specialios paskirties miškai. B. Rekreaciniai miškai), miesto miškų pogrupiui, kurioje, vadovaujantis Miškų įstatymo 3 straipsnio 3 dalies 2 punkto nuostatomis, galėtų būti vykdoma tik ūkinė veikla, kuria formuojama ir išsaugoma rekreacinė miško aplinka;

- Nekilnojamojo turto registro duomenimis, sklype esanti miško žemė priskirtina ūkiniams miškams, t. y. IV miškų grupei, kurioje vykdomai ūkinei veiklai taikomos žymiai liberalesnės taisyklės nei miško žemėje, priskiriamoje II miško grupei.

⁴⁹ Pažymėtina, kad tai tik vienas iš iliustracinių pavyzdžių.

Tai, kad tiek žemės sklypo valdytojai, tvarkydami ir naudodami aptariamą žemės sklypą, tiek valstybės ir savivaldybės institucijos, priimdamos sprendimus, susijusius su aptariamu žemės sklypu, vadovavosi ne Miškų valstybės kadastro duomenimis, bet Nekilnojamojo turto registro duomenimis apie miško žemės plotą sklype, patvirtina aktualūs ortofotografijų duomenys ir 2020 m. balandžio 8 d., nuvykus į vietą, užfiksuoti foto vaizdai, kuriuose akivaizdžiai matoma, kad sklypo dalyje, kuri, Miškų valstybės kadastro duomenimis, priskirtina II miškų grupei⁵⁰, sunaikinus ten augusius 53 metų amžiaus miško medžius ir natūralią miško paklotę, yra pastatyti statiniai⁵¹, įrengta trinkelėmis dengta automobilių stovėjimo aikštelė, dekoratyvinė veja, kiti dekoratyvinės aplinkos, nebūdingos miško žemei, elementai, sklypo perimetras apjuostas tvora, tačiau, nepaisant to, minėtas žemės plotas VMT miško žemės plotų statistikoje laikomas dalimi miško žemės ploto.

⁵⁰ Specialios paskirties miškai. B. Rekreaciniai miškai, miesto miškų pogrupis.

⁵¹ Nekilnojamojo turto registro duomenimis, sklype pastatytas ir įregistruotas gyvenamasis namas ir kiti statiniai.

3.5. Neužtikrinamas pakankamas skaidrumas ir kontroliuojančių institucijų aktyvumas tiriant ir šalinant ūkinės veiklos miškuose pažeidimus, užfiksuotus atliekant valstybinę sklypinę miškų inventorizaciją.

Analizuojant Miškų valstybės kadastrę sukaupią informaciją apie valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos rezultatus, nustatyta eilė atvejų, kuomet valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos taksoraščiuose buvo fiksuojami galimi miško sunaikinimo faktai, t. y. valstybės institucijos, įgaliotos kontroliuoti, ar žemės sklypus valdantys asmenys tinkamai įgyvendina nustatytą prievolę užtikrinti sunaikinto miško atkūrimą Miškų įstatymo nustatytais terminais⁵², buvo informuotos apie galimus miško sunaikinimo faktus. Todėl manytina, jog turėjo pakankamai informacijos pradėti tyrimus, kad identifikuoti atsakingus asmenis ir priežastis, stebėti, ar sunaikinto miško atkūrimas vykdomas Miškų įstatyme nustatytais terminais ir, reikalui esant, inicijuoti ir užtikrinti sunaikinto miško atkūrimą per Miškų įstatyme nustatytus terminus. Tačiau praktikoje identifikuota eilė atvejų, kuomet daugiau kaip prieš 10 metų sunaikintas miškas miško žemės plotuose neatkurtas iki šiol. Pavyzdžiui:

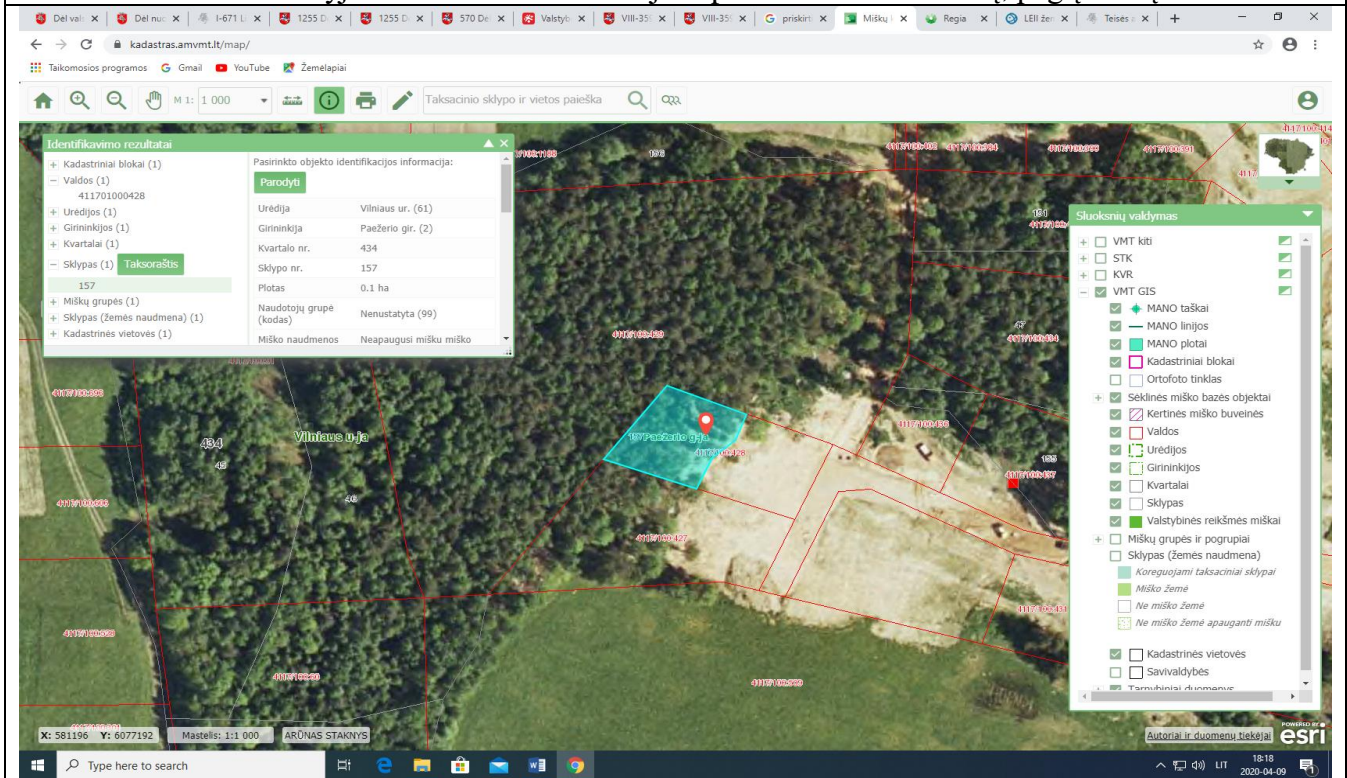
3.5.1. Nekilnojamojo turto registro ir Miškų valstybės kadastrę duomenimis, dalis žemės sklypo, kurio unikalus numeris 4400-0365-1256, ploto laikytina miško žeme: Nekilnojamojo turto registro duomenimis, 0.118 ha iš bendro 0.1979 ha ploto, Miškų valstybės kadastrę duomenimis, 0.0978 ha iš bendro 0.1979 ha ploto. Miško buvimo faktą aptariamame žemės sklype patvirtina 2005–2006 ortofotografijų duomenys ir, atlikus valstybinę sklypinę miškų inventorizaciją, užfiksuota informacija taksoraštyje apie miško sunaikinimą. Atsižvelgiant į įrašus Miškų valstybės kadastrę manytina, kad ši informacija VMT turėjo pasiekti iki 2014 metų, tačiau, 2017–2019 ortofotografijų duomenimis, aptariamame žemės sklype miško nebuvo, t. y. nebuvo užtikrintas sunaikinto miško atkūrimas per Miškų įstatyme nustatytus terminus.

⁵² Miškų įstatymo 15 straipsnio nuostatose reglamentuoti, atsižvelgiant į miško išnykimo ir (ar) sunaikinimo priežastį, konkretūs terminai, per kuriuos turi būti užtikrintas miško atkūrimas miško žemės sklypuose:

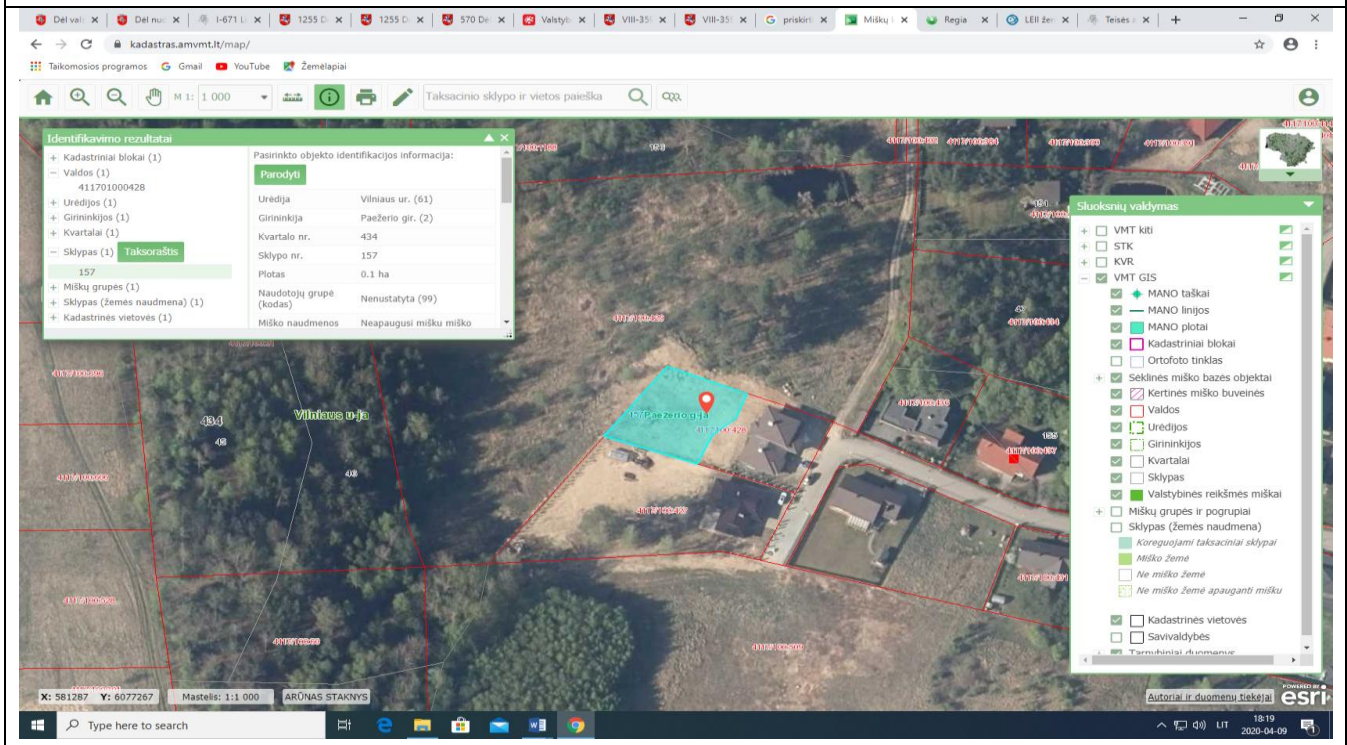
- kirtavietėse ir želdintuose miško aikštėse miškas turi būti atkurtas ne vėliau kaip per trejus metus po jų atsiradimo;
- žuvę želdiniai ir žėliniai turi būti atkurti ne vėliau kaip per dvejus metus, atkurtini žuvę medynai – ne vėliau kaip per trejus metus nuo jų žuvimo fakto nustatymo;
- neteisėtai iškirstas miškas turi būti atkurtas ne vėliau kaip per vienus metus nuo neteisėtų kirtimų fakto nustatymo.

Pažymėtina, kad prievolė miško žemės valdytojui, savininkui bei naudotojui atkurti sunaikintą ir (ar) išnykusį mišką miško žemėje buvo įtvirtinta priimant 1994 m. lapkričio 22 d. Miškų įstatymą Nr. I-671.

2005–2006 ortofotografijų duomenys, kurie patvirtina miško buvimo faktą aptariamame žemės sklype ir taksoraštyje užfiksuotos informacijos apie miško sunaikinimą, pagrįstumą.

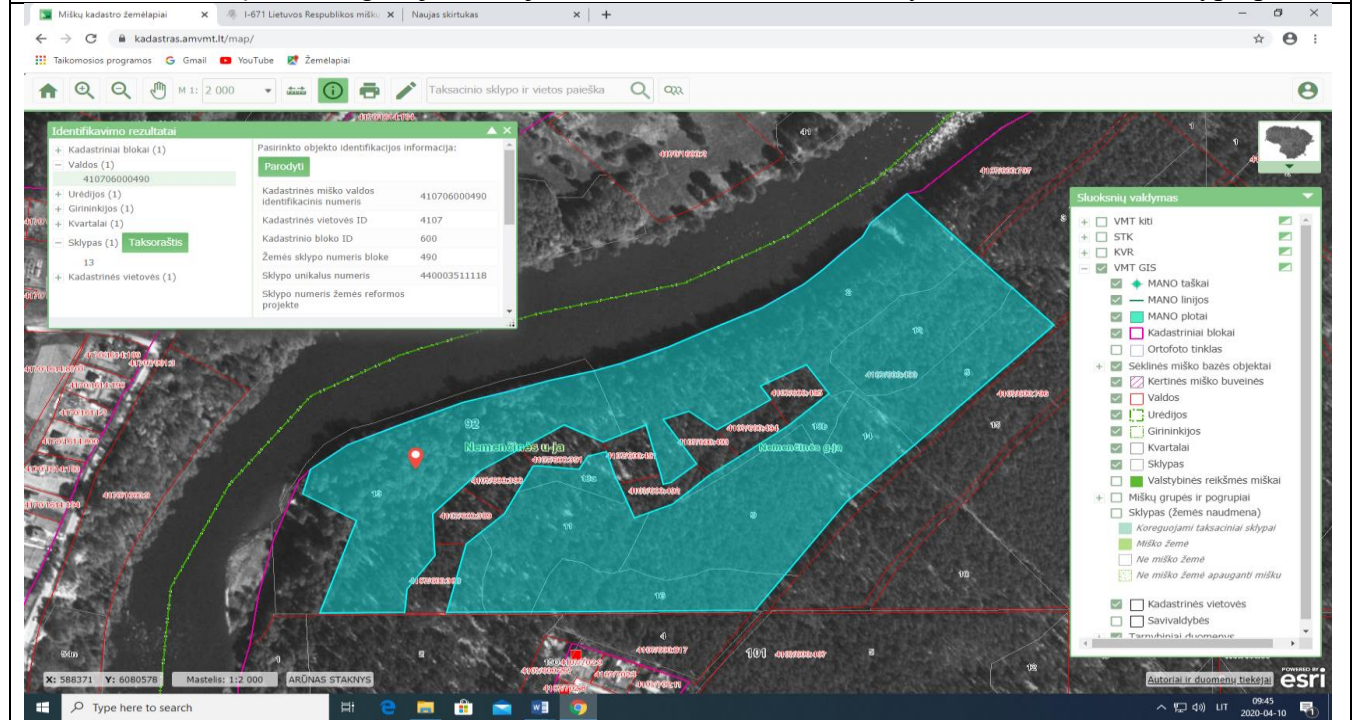
2017–2019 metų ortofotografija, kurioje matoma, kad sunaikintas miškas nustatytais terminais neatkurtas.

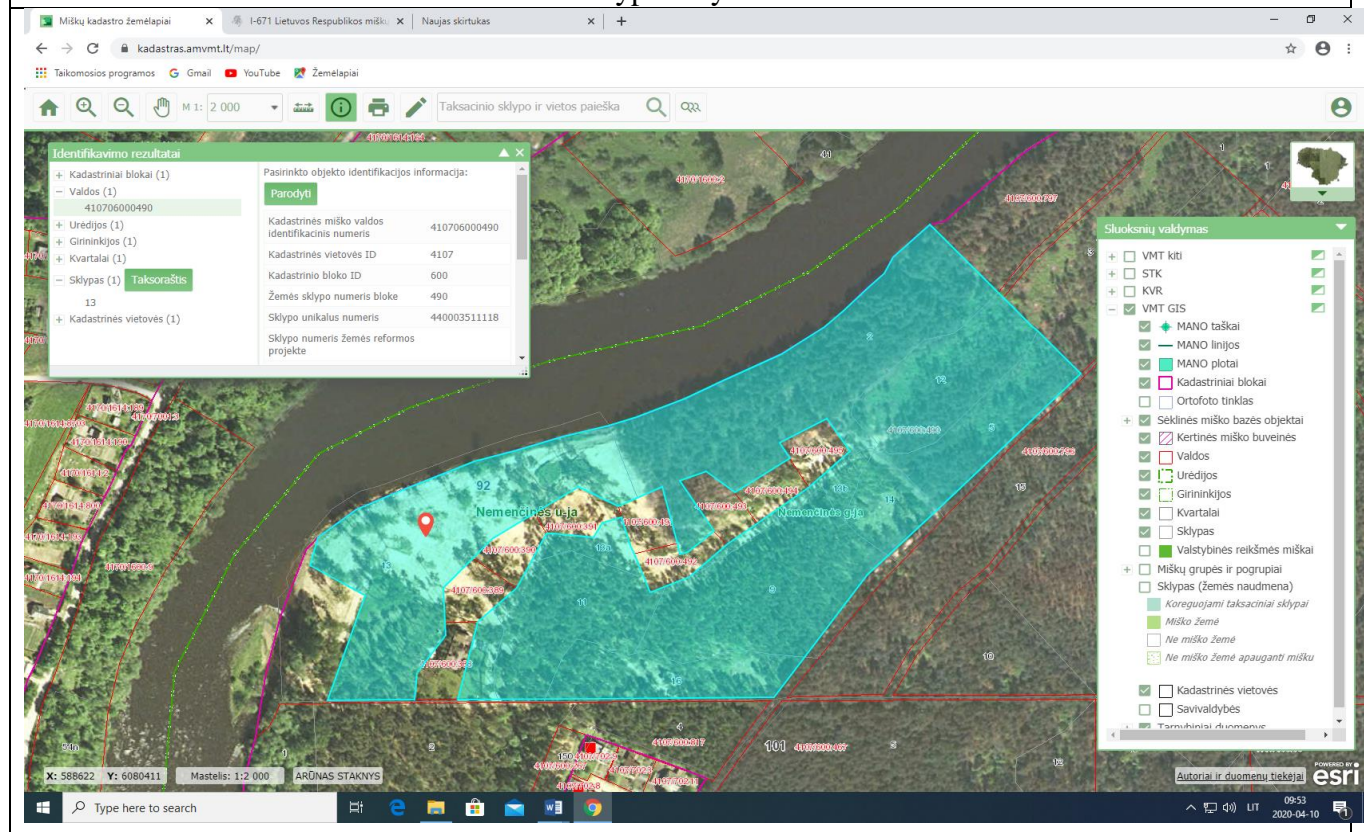
3.5.2. Nekilnojamojo turto registro ir Miškų valstybės kadastro duomenimis, visas žemės sklypo, kurio unikalus numeris 4400-0351-1118, plotas (7.1628 ha) laikytinas miško žeme, kurioje augantis miškas priskirtas III miškų grupei (Apsauginiai miškai), Vandens telkinių apsaugos zonų miškų pogrupiui.

Miško buvimo faktą visame žemės sklypo plote patvirtina istoriniai orto foto duomenys ir, atlikus valstybinę sklypinę miškų inventorizaciją, užfiksuota informacija taksoraštyje apie miško sunaikinimą miško 92 kvartalo sklypuose Nr. 12, 13, 14, 16.

1995–1998 metų ortofotografija, kurioje matomas vešlus miško masyvas visame žemės sklypo plote.

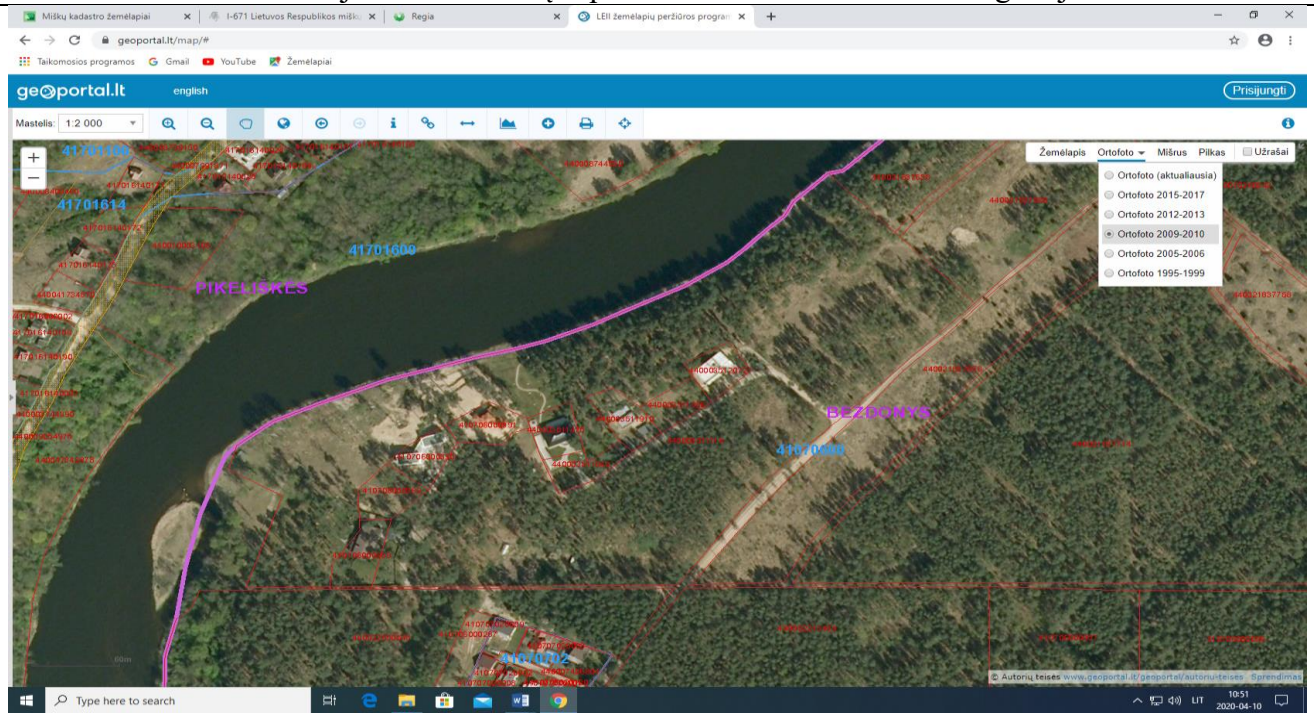

2005–2006 ortofotografija, kurioje matomas dalies miško masyvo išnykimas atskirose miško žemės sklypo dalyse⁵³.

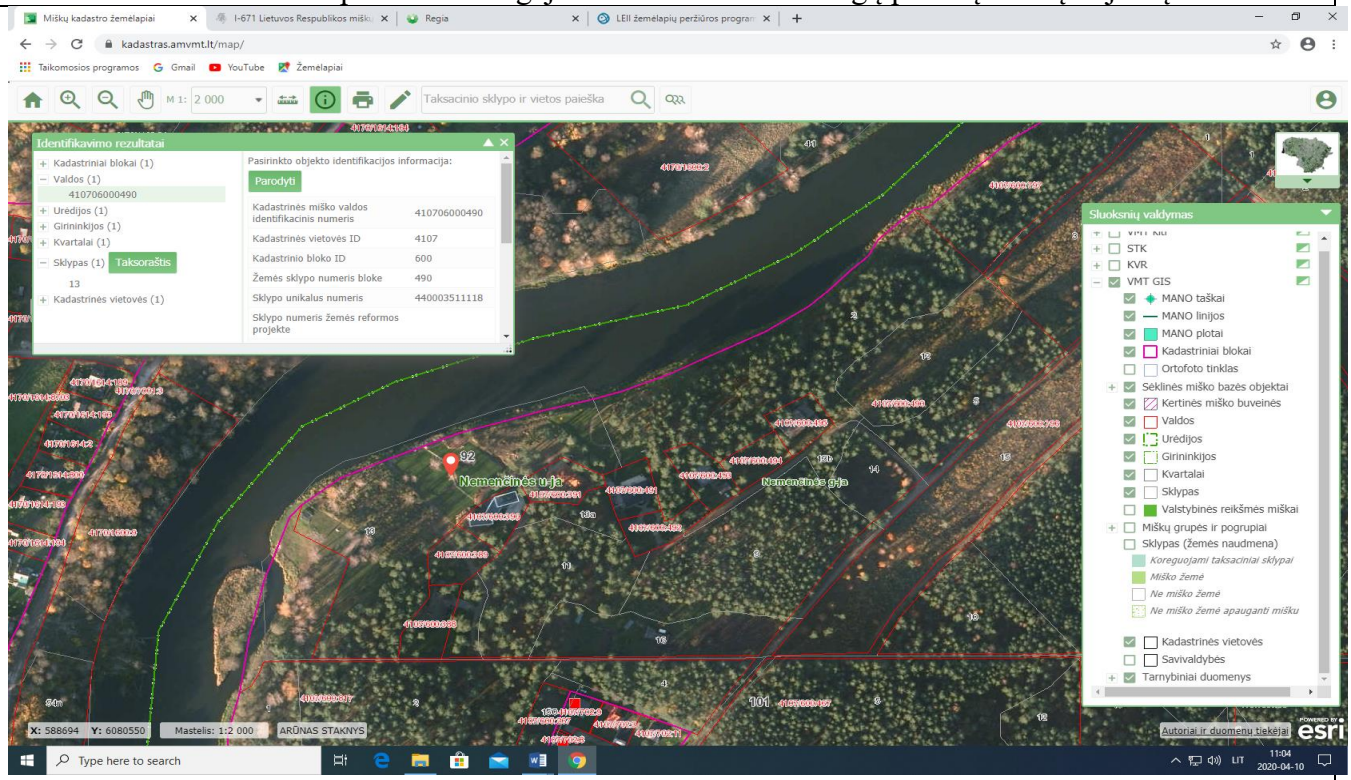

⁵³ Miško 92 kvartalo sklypuose Nr. 13, 14, 16, 5, 12.

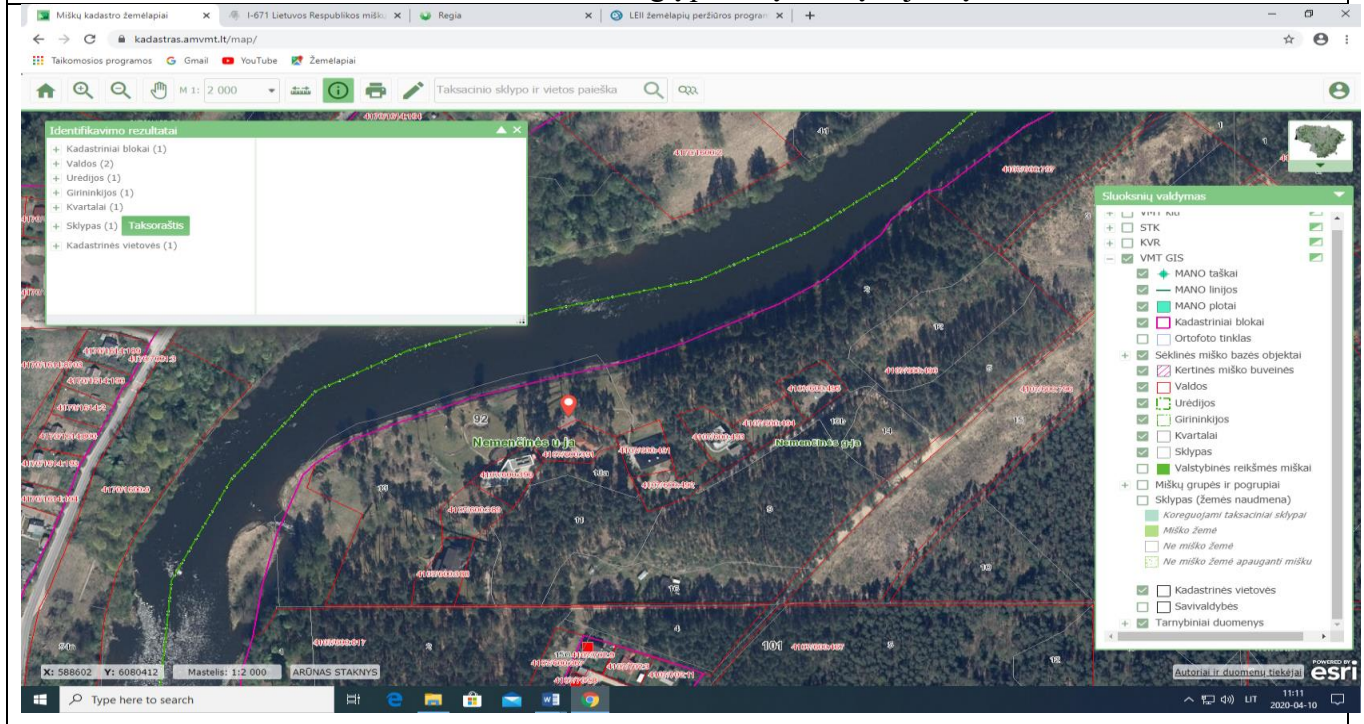
2009–2010 metų ortofotografijoje užfiksuota, kad žemės sklypo dalyje (miško kvartalo Nr. 92 sklypas Nr. 13), besiribojančioje su Neries upe, dar labiau sumažėja miško medžių, pradedama formuoti dekoratyvinė aplinka (dirbtinė veja ir t. t.), kuri neturi nieko bendro su toje vietoje augančių ekosistemų apsaugos mišku ir miško žeme, žemės sklypo dalyje (kvartalo Nr. 92 sklypas Nr. 16) dar labiau mažėja miško medžių ir pastebimi miško žemei nebūdingi objektai.

2012–2013 m. ortofotografijoje (po to, kai 2010 metais vykdant valstybinę sklypinę miškų inventurizaciją buvo užfiksuoti miško sunaikinimo faktai miškų kvartalo Nr. 92 sklypuose Nr. 13, 14, 16, 12) užfiksuota situacija: žemės sklypo dalyje (kvartalo Nr. 92 sklypas Nr. 13), besiribojančioje su Neries upe, pastebima dar intensyvesnė ekosistemų apsaugos miškams nebūdingų dekoratyvinių zonų plėtra, žemės sklypo dalyje (kvartalo Nr. 92 sklypas Nr. 16) nebelieka miško medžių, naikinama natūrali miško paklotė ir daugėja miško žemei nebūdingų pastatų ir kitų objektų.

2017–2019 metų ortofotografijoje užfiksuota situacija: žemės sklypo, kurio unikalus numeris 4107-0600-0391, savininkai dirbtinę kiemo dangą plečia į miško žemės sklypo dalį (kvartalo Nr. 92 sklypas Nr. 13), besiribojančią su Neries upe, žemės sklypo dalyje (kvartalo Nr. 92 sklypas Nr. 16) daugėja miško žemei nebūdingų pastatų ir kitų objektų.

Atsižvelgiant į įrašus Miškų valstybės kadastre⁵⁴ manytina, kad informaciją apie miško sunaikinimą aptariamame žemės sklype VMT turėjo gauti 2010–2014 metais, tačiau, 2017–2019 ortofotografijų duomenimis, sunaikinto miško atkūrimas nėra užtikrintas per Miškų įstatyme nustatytus terminus, o 2020 m. balandžio 7 d. užfiksuoti fotografijų vaizdai rodo, kad miško žemės savininkai, valdydami ir naudodami aptariamą žemės sklypą, yra pažeidę daug kitų Miškų įstatymo nuostatų reikalavimų ir nenumato užtikrinti sunaikinto miško atkūrimo:

92 miškų kvartalo sklypų Nr. 11, 16, 9 perimetras aptvertas tvora, vartai patekti į minėtą miško plotą rakinami, t. y. pažeistas Miškų įstatymo 9 straipsnio nuostatomis nustatytas draudimas riboti fizinių asmenų teisę laisvai lankytis miškuose.

⁵⁴ Valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos taksoraščiuose užfiksuoti duomenys.

92 miškų kvartalo sklype Nr. 16 įveistas vaismedžių sodas ir kiti miško žemei nebūdingi augalai, daržas, pastatyti nežinomos paskirties statiniai, t. y. neatkurtas sunaikintas miškas, sunaikinta natūrali miško paklotė, nesilaikoma statybos ir kitų veiklos miško žemėje ribojimų.

Žemės sklypo, kurio unikalus numeris 4107-0600-0388, tvora apima dalį 92 miškų kvartalo sklypo Nr. 13 ploto, t. y. pažeistas Miškų įstatymo 9 straipsnio nuostatose nustatytas draudimas riboti fizinių asmenų teisę laisvai lankytis miškuose, dalyje aptvorto ploto, priskirtino 92 miškų kvartalo sklypo Nr. 13 plotui, sunaikinus natūralią miško dangą, įveista dekoratyvinė veja ir miško žemei nebūdingi dekoratyviniai augalai.

Tarp Neries upės ir žemės sklypų, kurių unikalūs numeris 4107-0600-0388, 4107-0600-0391, 4400-0351-1475, 92 miškų kvartalo sklypo Nr. 13 dalyje, sunaikinant natūralią miško paklotę ir miško medžius, įveista dirbtinė veja, įrengti kiti, miško žemei nebūdingi dekoratyvinės aplinkos elementai, dalis žemės sklype, kurio unikalūs numeris 4107-0600-0391, esančios dirbtinės kiemo dangos patenka į miško žemę, žemės sklypo, kurio unikalūs numeris 4400-0351-1475, tvora apima dalį 92 miškų kvartalo sklypo Nr. 13 ploto, t. y. pažeistas Miškų įstatymo 9 straipsnio nuostatose nustatytas draudimas riboti fizinių asmenų teisę laisvai lankytis miškuose ir eilė kitų reikalavimų.

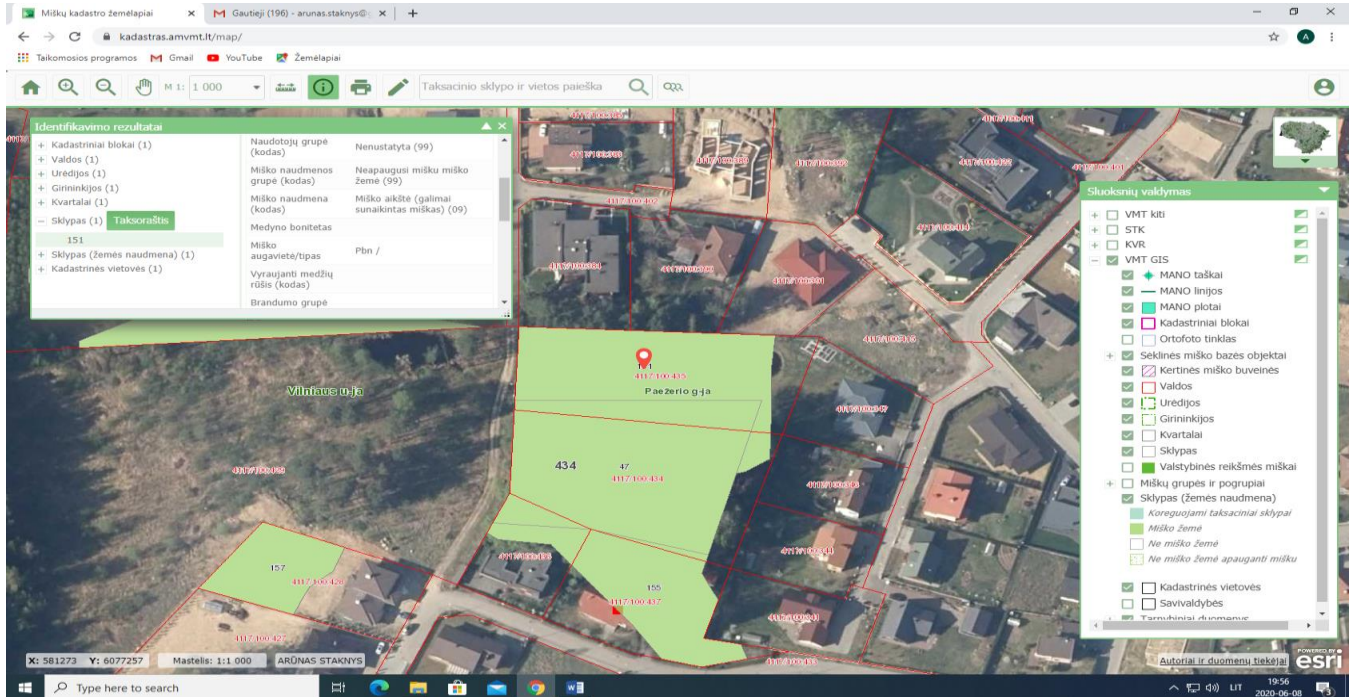

3.5.3. Didžioji dalis žemės sklypo, kurio unikalūs numeris 4400-0366-5785, Miškų valstybės kadastro duomenimis ir Nekilnojamojo turto registro duomenimis, laikytina miško žeme:

- Miškų valstybės kadastro duomenimis, iš bendro 0.3428 ha žemės sklypo ploto 0.3050 ha ploto laikoma miško žeme, o Nekilnojamojo turto registro duomenimis – 0.3160 ha iš bendro 0.3428 ha ploto

laikoma miško žeme. Pažymėtina, kad, Nekilnojamojo turto registro duomenimis, specialiosios miško žemės naudojimo sąlygos nustatytos visam žemės sklypo plotui.

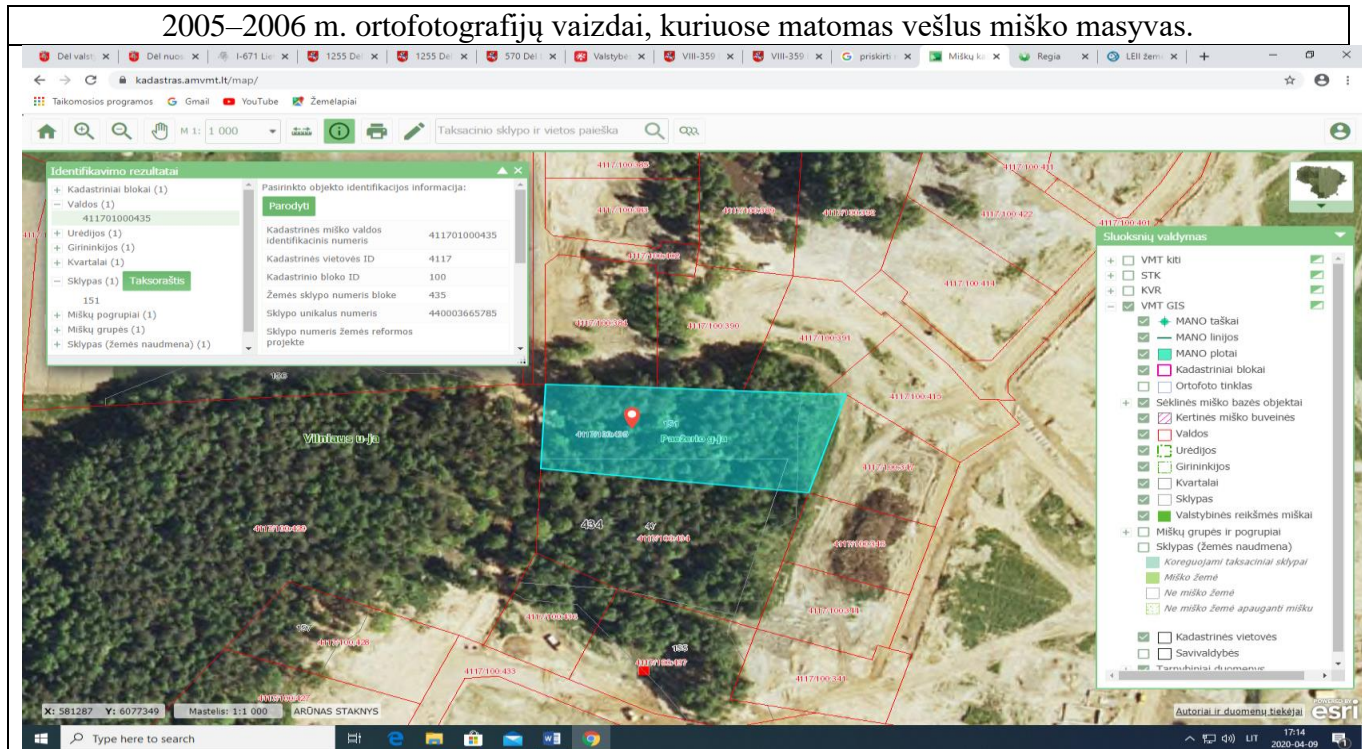
- Miškų valstybės kadastro duomenimis, sklype esanti miško žemė priskirtina IV miškų grupei (Ūkiniai miškai A. Normalaus kirtimo amžiaus ūkiniai miškai), Normalaus kirtimo amžiaus ūkinių miškų pogrupiui, kuriuose vykdomo ūkininkavimo tikslas – laikantis aplinkosaugos reikalavimų, formuoti produktyvius medelynus, nepertraukiamai tiekti medieną.

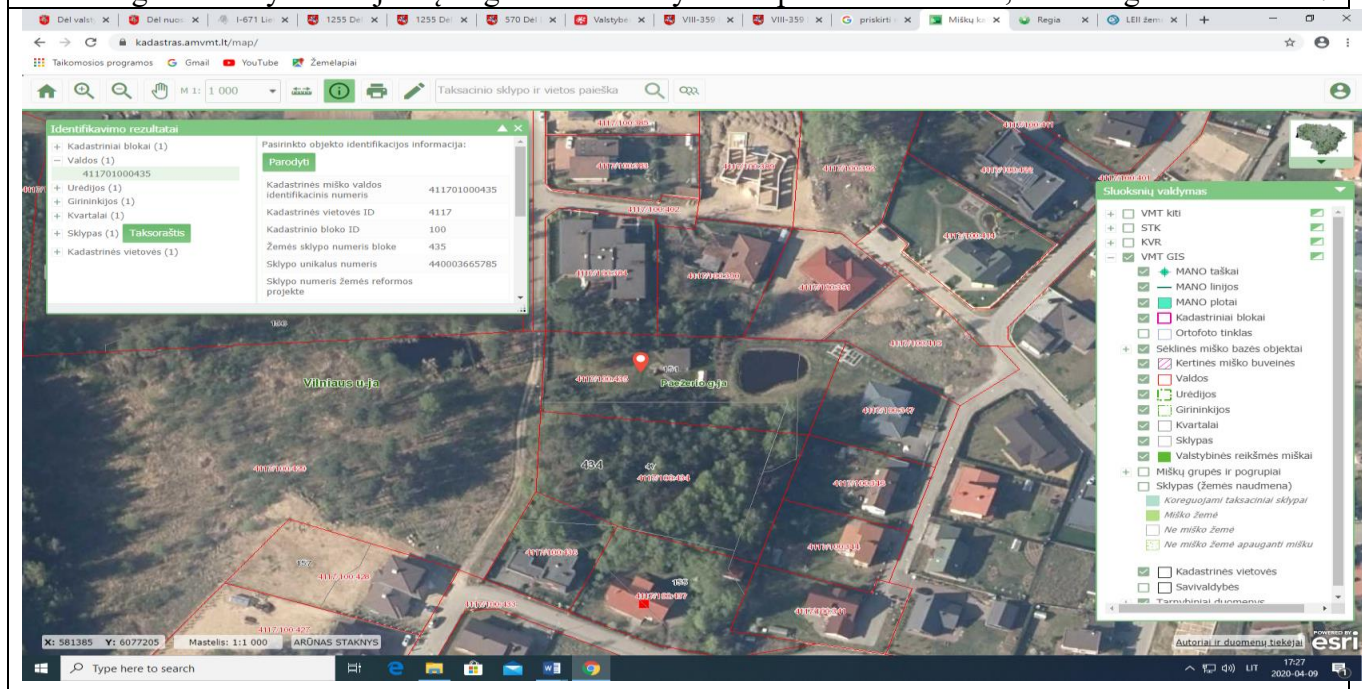
Atsižvelgiant į tai, kas aukščiau išdėstyta, manytina, kad žemės sklypo savininkas buvo pakankamai informuotas, kad jo valdomame žemės sklype gali būti vykdoma tik tokia veikla, kuri nedraudžiama Miškų įstatymo ir susijusių poįstatyminių teisės aktų nuostatomis, o, atsiradus poreikiui vykdyti kitokią veiklą, teisės aktų nustatyta tvarka turi būti inicijuojamas miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis procesas.

Istoriniai ortofotografijų duomenys rodo, kad žemės sklypas kompetentingų valstybės institucijų sprendimu buvo pagrįstai priskirtas miško žemės plotams, kadangi jame augo vešlus miško masyvas. Tačiau esamu momentu žemės sklype nėra likę nei miško žemės, nei miško medžių, kurie atitiktų Miškų įstatyme nustatytus miško žemės ir miško kriterijus (buvusio miško masyvo vietoje iškastas dirbtinis tvenkinys, pastatyti nežinomos paskirties statiniai⁵⁵, įveista miško žemei nebūdinga dekoratyvinė veja ir įrengti kiti dekoratyvinės aplinkos elementai). Pažymėtina, kad 2010–2014 metų laikotarpiu, vykdamas valstybinę sklypinę miškų inventorizaciją, buvo užfiksuotas miško sunaikinimo faktas aptariamame žemės sklype, tačiau nepaisant to sunaikintas miškas neatkurtas iki šiol.

⁵⁵ Nekilnojamojo turto registro duomenimis, žemės sklype nėra registruotų statinių, todėl jų pastatymo teisėtumas abejotinas, tačiau nepaisant to yra suteiktas adresas.

2017–2019 metų ortofotografijų vaizdai, kuriuose matoma, kad anksčiau buvusio miško vietoje įrengtas dirbtinis vandens telkinys, pastatyti nežinomos paskirties statiniai, įveista miško žemei nebūdinga dekoratyvinė veja ir įrengti kiti dekoratyvinės aplinkos elementai, nebūdingi miško žemei.

Manome, kad nepakankamas VMT aktyvumas užtikrinant tinkamą Miškų įstatymo ir susijusių poįstatyminių teisės aktų, reglamentuojančių sunaikinto ar iškirto miško atkūrimo tvarką ir terminus, nuostatų įgyvendinimą, sudaro galimybes asmenims išvengti prievolės užtikrinti jų valdomuose žemės sklypuose sunaikinto ar iškirto miško atkūrimą nustatytais terminais ne tik tais atvejais, kai Miškų valstybės kadastro įrašai ir Nekilnojamojo turto registro ir kadastro įrašai apie miško žemės plotą

konkrečiuose žemės sklypuose prieštarauja vienas kitam⁵⁶, bet ir tais atvejais, kai įrašai apie miško žemės plotą konkrečiuose žemės sklypuose yra identiški. Dalis žemės ploto, kuris Miškų valstybės kadastre ir miškų oficialiojoje statistikoje priskiriamas miško žemės plotams, tik formaliai gali būti laikomas miško žeme⁵⁷.

3.6. Nepakankamai skaidri teisėkūra ir nepakankamai aiškus teisinis reglamentavimas.

3.6.1. Išanalizavus su vertinama sritimi susijusius teisinio reglamentavimo pokyčius, manytina, kad kai kuriais atvejais poįstatyminiais teisės aktais galėjo būti sudarytos sąlygos atskiroms asmenų grupėms išvengti Miškų įstatyme nustatytos prievolės, inicijuojant valstybinės miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis ir atitinkamai miško žemės ploto išbraukimą iš Miškų valstybės kadastro, kompensuoti valstybės patiriamus miško ir miško žemės praradimus Miškų įstatymo nustatyta tvarka, t. y. gali būti neužtikrintas asmenų lygiateisiškumas.

Miškų įstatymo 11 straipsnio 1 dalies nuostatose aiškiai įtvirtinta, kad miško žemė gali būti paverčiama kitomis naudmenomis tik Miškų įstatyme nustatytais išimtiniais atvejais⁵⁸, o šio straipsnio 8 ir 9 dalių nuostatose įtvirtinta prievolė asmenims, inicijuojantiems valstybinės miško žemės⁵⁹ arba privačios miško žemės⁶⁰ pavertimą kitomis naudmenomis, kompensuoti valstybei patiriamus miško žemės ir miško praradimus.

⁵⁶ Plačiau šio skyriaus 3.1 poskyryje.

⁵⁷ Rekomendacijos dėl skaidrumą didinančių pokyčių pateiktos korupcijos rizikos analizės išvados 5 skyriaus 4, 5, 6 punktuose.

⁵⁸ 1) valstybei svarbiems projektams įgyvendinti;

2) inžinerinės infrastruktūros teritorijoms, apimančioms komunikacinius koridorius, inžinerinius tinklus, susisiekimo komunikacijas ir aptarnavimo objektus, formuoti;

3) visuomeninės paskirties, bendrojo naudojimo ir atskirųjų želdynų teritorijoms formuoti;

4) *naudingųjų iškasenų eksploatavimo teritorijoms formuoti ir naudoti, kai nėra galimybės šių iškasenų eksploatuoti ne miško žemėje savivaldybės teritorijoje arba kai baigiamas eksploatuoti pradėtas naudoti telkinys ar jo dalis, dėl kurių yra išduotas leidimas naudoti naudingąsias iškasenas;*

5) teritorijose, skirtose valstybės sienos apsaugos tikslams ir krašto apsaugos tikslams;

6) atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo teritorijoms formuoti, kai nėra galimybės tokių teritorijų formuoti ne miško žemėje;

7) buvusioms sodyboms privačioje miško žemėje atstatyti Vyriausybės nustatyta tvarka. Teisę atstatyti neišlikusią sodybą, kurios buvimo faktas nustatomas pagal archyvinius dokumentus, o jeigu jie neišlikę, – nustatant juridinį faktą, turi tik šios sodybos buvę savininkai ir (ar) jų pirmos, antros ir trečios eilės įpėdiniai, paveldintys pagal įstatymą;

8) gyvenamosioms teritorijoms miestuose formuoti, kai miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis inicijuoja savivaldybės, kurios teritorijos miškingumas yra didesnis kaip 50 procentų ir kurioje nėra galimybės šių teritorijų formuoti ne miško žemėje, administracijos direktorius, išskyrus Neringos savivaldybę;

9) teisėtai pastatyto pastato arba pastato kartu su jo priklausiniais, Nekilnojamojo turto registre įregistruoto kaip atskiro nekilnojamojo turto objekto (pagrindinio daikto), sklypui formuoti.

⁵⁹ 8. Asmenys, inicijuojantys valstybinės miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis, privalo į valstybės biudžetą sumokėti piniginę kompensaciją, kurią sudaro kitomis naudmenomis paverčiamos miško žemės sklypo vertė rinkos kainomis, jame augančio medyno įveisimo ir išauginimo iki amžiaus, kurį šis medynas pasiekė pavertimo kitomis naudmenomis metu, išlaidos ir prarasto medienos prieaugio, kurį šis medynas sukauptų iki nustatyto pagrindinių kirtimų amžiaus, vertė nenukirsto miško kainomis. Miško žemę paverčiant kitomis naudmenomis, išskyrus šio straipsnio 1 dalies 8 punkte numatytą atvejį, III grupės miškuose, mokama dvigubo dydžio piniginei kompensacija, II grupės miškuose – trigubo dydžio piniginei kompensacija. Reikalavimas sumokėti piniginę kompensaciją netaikomas už tą kitomis naudmenomis paverčiamos miško žemės dalį, kurioje formuojami atskirieji želdynai ir (ar) įrengiamos kapinės, taip pat kurioje įgyvendinami ypatingos valstybinės svarbos krašto apsaugos srities projektai.

⁶⁰ 9. Privačios miško žemės savininkai, organizuojantys privačios miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis, privalo Vyriausybės nustatyta tvarka nuosavybės teise priklausančioje žemėje įvesti mišką ne mažesniame plote negu kitomis naudmenomis paverčiamos miško žemės plotas arba sumokėti į valstybės biudžetą šio straipsnio 8 dalyje nurodytą piniginei

Miškų įstatymo 11 straipsnio 8 dalyje nustatytas baigtinis išimtinių atvejų sąrašas, kada asmuo, siekiantis inicijuoti valstybinės miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis, išvengia prievolės kompensuoti valstybei už valstybinės miško žemės ir miško praradimus, t. y. reikalavimas sumokėti piniginę kompensaciją netaikomas už tą kitomis naudmenomis paverčiamos miško žemės dalį, kurioje formuojami atskirieji želdynai ir (ar) įrengiamos kapinės, taip pat kurioje įgyvendinami ypatingos valstybinės svarbos krašto apsaugos srities projektai.

Sistemiškai išanalizavus Miškų įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 4 punkto nuostatas ir kitų susijusių poįstatyminių teisės aktų nuostatas, manytina, kad iki Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. rugpjūčio 17 d. nutarimu Nr. 841 pakeičiant 2003 m. spalio 9 d. nutarimu Nr. 1255 patvirtintus Miškų valstybės kadastro nuostatus ir juos išdėstant nauja redakcija:

- nebuvo teisinių prielaidų asmenims, siekiantiems inicijuoti valstybinės miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis, kitais nei Miškų įstatymo 11 straipsnio 8 dalyje nustatytais išimtiniais atvejais, išvengti prievolės kompensuoti valstybei valstybinio miško žemės praradimus tais atvejais, kai miško žemės sklypas jau yra įtrauktas į Miškų valstybės kadastrą ir atitinkami įrašai apie žemės sklypo priskyrimą miško žemei užfiksuoti Nekilnojamojo turto registre, t. y. žemės sklypui oficialiai suteiktas valstybinės miško žemės statusas;

- asmenys, valdantys naudingųjų iškasenų eksploatavimui skirtus žemės sklypus, kaip ir bet kokius kitus žemės sklypus, nepriskirtus miško žemei, valdantys asmenys, turėjo užtikrinti tokį žemės sklypų valdymą ir naudojimą, kad valstybės įgaliotoms institucijoms neatsirastų pagrindo priimti sprendimą dėl jų valdomo žemės sklypo priskyrimo miško žemės plotams, t. y. žemės sklypus valdyti ir naudoti taip, kad juose neužaugtų tokie miško medžiai, kuriems esant privalo būti priimamas sprendimas dėl žemės sklypo ar jo dalies įtraukimo į Miškų valstybės kadastrą ir atitinkamų įrašų suformavimo Nekilnojamojo turto registre apie žemės sklypo ar jo dalies priskyrimą miško žemei. O, žemės sklypą ar jo dalį teisės aktų nustatyta tvarka priskyrus miško žemei ir atsiradus poreikiui miško žemę paversti kitomis naudmenomis, privalėjo vadovautis Miškų įstatymo 11 straipsnio nuostatomis, reglamentuojančiomis miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis tvarką.

2016 m. patvirtinus naujos redakcijos Miškų valstybės kadastro nuostatus ir juose nustatčius, kad iš Miškų valstybės kadastro turi būti išregistruojami savaime mišku apaugę ne miško žemės plotai, jeigu patenka į naudingųjų iškasenų gavybai suformuotą kitos paskirties žemės sklypą, įregistruotą Nekilnojamojo turto registre iki kadastro objekto registravimo kadastrė⁶¹, dėl nežinomų priežasčių iš

kompensaciją. Privačią miško žemę paverčiant kitomis naudmenomis III grupės miškuose, įveisiamo miško plotas turi būti ne mažesnis negu dvigubo dydžio kitomis naudmenomis paverčiamos miško žemės sklypo plotas, II grupės miškuose – ne mažesnis negu trigubo dydžio kitomis naudmenomis paverčiamos miško žemės sklypo plotas. Privačios miško žemės naudotojai, įskaitant servituto turėtojus, organizuojantys privačios miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis, privalo sumokėti į valstybės biudžetą šio straipsnio 8 dalyje nurodytą piniginę kompensaciją.

⁶¹ 30. Kadastro objektas išregistruojamas, jeigu:

žemės sklypų valdytojų tarpo buvo išskirta viena asmenų grupė, t. y. naudingųjų iškasenų gavybą vykdančys subjektai, kurie įgijo galimybę, netgi tais atvejais, kai dėl jų pačių neveiklumo jų valdomi valstybinės žemės sklypai priskiriami miško žemės plotams⁶², išskirtinėmis sąlygomis (netaikant Miškų įstatymo 11 str. nuostatų, reglamentuojančių kompensacijų mokėjimo už valstybės prarandamą miško žemės plotą) miško žemę paversti kitomis naudmenomis, t. y. buvo neužtikrintas asmenų lygiateisiškumo principas. Todėl kyla abejonių ar pagrįstai poįstatyminiu reglamentavimu įtvirtinti sprendiniai, sudarantys sąlygas vienai asmenų grupei išvengti dalies Miškų įstatymo nuostatų, kuriomis siekiama minimalizuoti valstybės praradimus dėl naikinamų miško žemės plotų, vykdymo.

Analizuojant susijusius praktinius pavyzdžius⁶³ pastebėtina, kad antikorporcinio požiūriu yra ne tik ydingas išskirtinių sąlygų sudarymas vienai asmenų grupei, bet ir nėra pakankamai aiškaus teisinio reglamentavimo, kiek tai susiję su Miškų valstybės kadastro nuostatų 30.6 punkto nuostatų praktiniu įgyvendinimu:

- nėra aišku, ar iš Miškų valstybės kadastro turėtų būti išbraukiami visi žemės sklypai, patenkantys į teritoriją, kurioje galima naudingųjų iškasenų gavyba ar tik į plotus, kuriems suteiktas leidimas naudingųjų iškasenų eksploatavimui, patenkantys žemės sklypai. Juk galimas susiformavimas situacijų, kuomet miško žemės plotams bus priskirti naudingųjų iškasenų gavybai netinkami eksploatuoti žemės sklypų plotai (pavyzdžiui, išeksploatuoti žemės plotai ir pan.). Išregistravus tokius žemės plotus iš Miškų valstybės kadastro ir panaikinus atitinkamus įrašus Nekilnojamojo turto registre būtų sudarytos sąlygos miško statuso panaikinimui, kuris nesusijęs su Miškų įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 4 punkte įtvirtintais tikslais, t. y. miško žemės statuso panaikinimu, siekiant užtikrinti naudingųjų iškasenų gavybą;

- nėra aišku, ar gali būti vadovaujama minėtomis Miškų valstybės kadastro nuostatų 30.6 punkto nuostatomis tais atvejais, kai žemės plotai į Miškų valstybės kadastrą ir į Nekilnojamojo turto registrą kaip miško žemės plotai buvo įtraukti iki Lietuvos Respublikos Vyriausybei 2016 m. rugpjūčio 17 d. nutarimu Nr. 841 pakeičiant 2003 m. spalio 9 d. nutarimu Nr. 1255 patvirtintus Miškų valstybės kadastro nuostatus ir juos išdėstant nauja redakcija, t. y. vadovaujantis teisiniu reglamentavimui, kuris nesudarė kliuvinių žemės sklypų įtraukimui į miško žemės plotus net ir tais atvejais, kai žemės sklypai pateko į teritorijas, numatytas naudingųjų iškasenų eksploatavimui⁶⁴.

30.1. atlikus sklypinę miškų inventorizaciją ir nustačius, kad dėl gamtinių, antropogeninių ar kitų veiksnių pasikeitė kadastro objekto ribos, todėl esamo kadastro objekto vietoje turi būti registruojamas kitas (kiti) kadastro objektas (objektai);

30.2. visame kadastro objekte miško žemė paversta kitomis naudmenomis;

30.3. paaiškėja, kad duomenys, informacija, dokumentai ir (arba) jų kopijos, kuriais remiantis registruotas kadastro objektas, klaidingi;

30.4. paaiškėja, kad kadastro objektas registruotas dėl kadastro tvarkytojo klaidos;

30.5. kadastro objekto išregistravimą nustato įstatymai;

30.6. kadastro objektas (savaimė mišku apaugusi ne miško žemė) patenka į naudingųjų iškasenų gavybai suformuotą kitos paskirties žemės sklypą, įregistruotą Nekilnojamojo turto registre iki kadastro objekto registravimo kadastrė.

⁶² Įregistruoti Miškų valstybės kadastrė ir Nekilnojamojo turto registre miško žemė.

⁶³ Susijusius VMT sprendimus, Vyriausiosios administracinių ginčų komisijos sprendimus, teismų sprendimus ir nutartis.

⁶⁴ Rekomendacijos dėl skaidrumą didinančių pokyčių pateiktos korupcijos rizikos analizės išvados 5 skyriaus 1 punkte.

3.6.2. *Sistemiškai išanalizavę Miškų įstatymo, Medžių savaiminukais apaugusios ne miško žemės inventorizacijos ir įtraukimo į apskaitą tvarkos aprašo, Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos nuostatas, VMT darbo praktiką priimant sprendimus, kuriais iš Miškų valstybės kadastro buvo išbraukti miško medžiais apaugę valstybinės žemės plotai, argumentuojant tuo, kad vadovaujantis Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos 1 priedo 2.2.6 punkto nuostatomis ir (ar) Medžių savaiminukais apaugusios ne miško žemės inventorizacijos ir įtraukimo į apskaitą tvarkos aprašo 4 punkto nuostatomis miškas negali būti inventorizuojamas kitos paskirties sklypuose, manome, kad VMT direktorius, savo įsakymu nustatydamas papildomus kriterijus, nereglamentuotus Miškų įstatyme, kuriems esant miškas, atitinkantis Miškų įstatyme nustatytus miško kriterijus, nelaikomas mišku:*

- iš esmės žemesnės galios teisės aktu nustatė tokį teisinį reguliavimą, kuris konkuruoja su aukštesnės galios teisės aktu nustatytu teisiniu reglamentavimu;

- sudarė sąlygas atsirasti neigiamam precedentui, kuomet miško reikšmingumą ir vertingumą valstybei ir visuomenei nulemia ne konkrečiame žemės sklype natūraliai susiformavusios biologinės įvairovės atitiktis Miškų įstatyme nustatytiems miško ir miško žemės kriterijams, bet valstybės institucijos sprendimas dėl žemės sklypo naudojimo paskirties ir būdo nustatymo;

- sudarė prielaidas įgaliotoms valstybės institucijoms priimti abejotino skaidrumo sprendimus, kuriais sudaromos sąlygos asmenimis ar jų grupėms išvengti prievolės tvarkyti ir naudoti žemę, atitinkančią miško žemei ir miškui keliamus reikalavimus, atsižvelgiant į Miškų įstatymo nuostatų reikalavimus, naudoti asmeninių poreikių tenkinimui teritorijas, kurios skirtos visuomenės poreikių tenkinimui.

Miškų įstatymo 1 straipsnio 8 dalyje aiškiai apibrėžta, kokius kriterijus atitinkantis žemės plotas priskirtinas miškams ir kokius kriterijus atitinkantys žemės plotai negali būti laikomi mišku:

- miškas – ne mažesnis kaip 0,1 hektaro žemės plotas, apaugęs medžiais, kurių skalsumas ne mažesnis kaip 0,3 ir kurių aukštis natūralioje augavietėje brandos amžiuje siekia ne mažiau kaip 5 metrus, ir kita miško augalija, taip pat ne mažesnis kaip 0,1 hektaro žemės plotas, kuriame medynas išretėjęs ar dėl žmonių veiklos ar gamtinių veiksnių jame laikinai medžių nėra (želdintinos miško aikštės, kirtavietės, žuvę medynai);

- mišku nelaikomos laukuose, pakelėse, prie vandens telkinių, gyvenamosiose vietovėse ir kapinėse esančios medžių grupės, kelio juostose įveisti želdiniai, viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojo patikėjimo teise valdomuose ne miškų ūkio paskirties žemės sklypuose augantys medžiai ir krūmai, siauros – iki 10 metrų pločio – medžių juostos, gyvatvorės, pavieniai medžiai ir krūmai, taip pat miestuose ir kaimo vietovėse ne miškų ūkio paskirties žemėje įveisti želdynai.

Nepaisant to, Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos, patvirtintos VMT direktoriaus 2010 m. sausio 14 d. įsakymu Nr. 11-10-V, 1 priedo 2.2.6 punkte numatytas žymiai platesnis kriterijų, kuriems

esant žemės sklypas negali būti priskiriamas miškų plotams, sąrašas⁶⁵. Vienas iš jų – „kitos paskirties žemės sklypuose savaime išaugę medžiai“. Atsižvelgdami tai, kas aukščiau išdėstyta, manome, kad VMT direktorius, nustatydamas papildomus kriterijus, nenumatytus Miškų įstatyme, iš esmės žemesnės galios teisės akte nustatė tokį teisinį reguliavimą, kuris konkuruoja⁶⁶ su nustatytu aukštesnės galios teisės aktu⁶⁷. Praktikoje minėtos nuostatos atsiradimas sudarė sąlygas inicijuoti ir priimti sprendimus, kuriais teritorijos, dar iki konkrečių žemės sklypų suformavimo apaugusios mišku, identišku aplinkui augančiam miško masyvui, numatytos visuomenės rekreacinių poreikių tenkinimui ir (ar) priskirtinos saugomoms teritorijoms, lieka neprieinamos visuomenei, mišku apaugusius sklypus valdantiems asmenims sudaromos sąlygos nesaugoti žemės sklypuose esančios miško žemei ir miškui būdingos biologinės įvairovės.

Pavyzdžiui, nuo 1986 m.⁶⁸ iki 2016 m. gruodžio 21 d. dalis (0.84 ha) valstybinės žemės sklypo, kurio unikalus numeris 0101-0002-0442, ploto buvo laikoma žeme, patenkančia į miško žemės plotus. 2016 m. gruodžio 21 d., VMT priėmus sprendimą Nr. S-1612-43 „Dėl Miškų valstybės kadastro duomenų įrašymo / keitimo“, minėtas valstybinės žemės plotas buvo išbrauktas iš miško žemės plotų padarant atitinkamus pakeitimus Miškų valstybės kadastrė⁶⁹. VMT priimant sprendimą buvo remiamasi VĮ Valstybinio miškotvarkos instituto 2016 m. spalio 24 d. rašte Nr. S-854 pateikta nuomone, kad, vadovaujantis Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos 1 priedo 2.2.6 punkto reikalavimais, kitos paskirties žemės sklypuose savaime išaugę medžiai miškų plotams neturėtų būti priskirti ir VMT 2016 m.

⁶⁵ 2.2.6. Miškų plotams nepriskiriami pakelėse, prie vandens telkinių, geležinkelių augančios medžių ir krūmų želdinių grupės, medžių juostos, kurių vidutinis plotis yra ne didesnis nei 10 metrų, miestuose ir kaimų gyvenamosiose vietovėse žmonių įveisti dekoratyviniai želdiniai (dekoratyvinės medžių ir krūmų grupės, skverų, parkų, kapinių želdiniai, namų valdose ir komercinės paskirties teritorijose esantys želdiniai nepriklausomai nuo jų ploto), *kitos paskirties žemės sklypuose savaime išaugę medžiai*, miško masyvuose įsiterpusios didesnio nei 1 ha ploto žemės ūkio naudmenos, o miestų teritorijose, kurios nepriskirtos miškų ūkio ar rekreacinių miškų paskirčiai, ir mažesnio ploto žemės ūkio naudmenos, bei žemės ūkio naudmenos, besiribojančios su namų valdomis, ir kitos paskirties žeme.

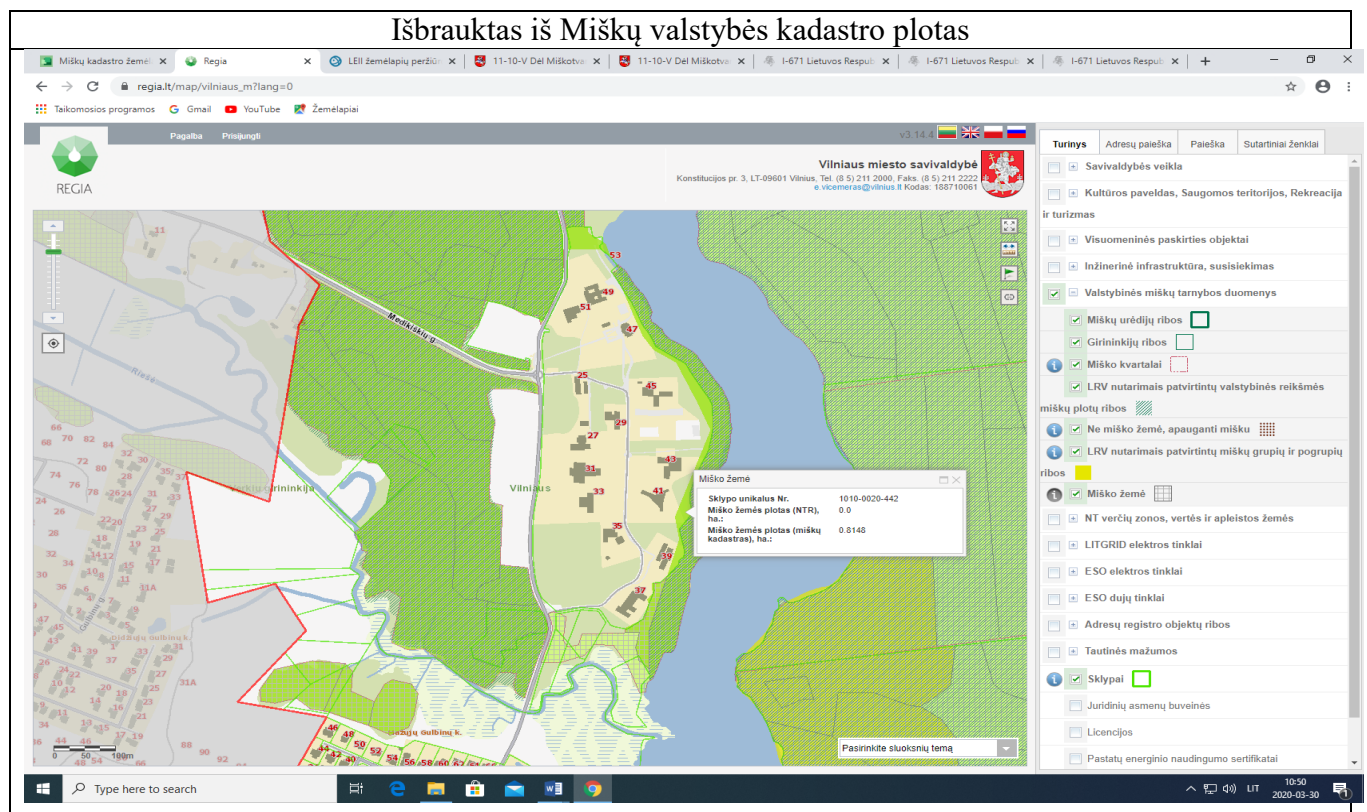
⁶⁶ Sudaro sąlygas išvengti Miškų įstatymo reikalavimų taikymo dalyje plotų, kurie atitinka miško ir miško žemės kriterijams, nustatytiems Miškų įstatymo nuostatomis.

⁶⁷ Konstitucinis Teismas savo aktuose ne kartą yra konstatavęs, jog iš konstitucinio teisinės valstybės principo, kitų konstitucinių imperatyvų kyla reikalavimas įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams paisyti iš Konstitucijos kylančios teisės aktų hierarchijos. Šis reikalavimas, be kita ko, reiškia, kad draudžiama žemesnės galios teisės aktais reguliuoti tuos visuomeninius santykius, kurie gali būti reguliuojami tik aukštesnės galios teisės aktais, taip pat kad žemesnės galios teisės aktuose draudžiama nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris konkuruotų su nustatytu aukštesnės galios teisės aktuose (Konstitucinio Teismo 2005 m. sausio 19 d., 2005 m. rugsėjo 20 d. nutarimai ir kt.). Poįstatyminiu teisės aktu yra realizuojamos įstatymo normos, todėl poįstatyminiu teisės aktu negalima pakeisti įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis, nes taip būtų pažeista Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų viršenybė poįstatyminių teisės aktų atžvilgiu (Konstitucinio Teismo 2002 m. rugpjūčio 21 d. nutarimas). Poįstatyminiai teisės aktai negali prieštarauti įstatymams, konstituciniams įstatymams ir Konstitucijai, jie turi būti priimami remiantis įstatymais, nes poįstatyminis teisės aktas yra įstatymo normų taikymo aktas nepriklausomai nuo to, ar tas aktas yra vienkartinio (*ad hoc*) taikymo, ar nuolatinio galiojimo (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d., 2005 m. vasario 7 d. nutarimai). Toks teisės akto formos nesilaikymas, kai Konstitucija reikalauja, kad tam tikri santykiai būtų reguliuojami įstatymu, tačiau jie yra reguliuojami poįstatyminiu aktu (nepriklausomai nuo to, ar šiuos santykius koku nors aspektu reguliuoja dar ir įstatymas, su kuriame nustatytu teisiniu reguliavimu konkuruoja poįstatyminiame akte nustatytas teisinis reguliavimas, ar joks įstatymas šių santykių apskritai nereguliuoja), gali būti pakankamu pagrindu tokį poįstatyminį teisės aktą pripažinti prieštaraujančiu Konstitucijai (2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

⁶⁸ Lietuvos TSR Miškų ūkio ir miško pramonės ministerijos Vilniaus MŪGS pagrindinės įmonės Verkių girininkijos medynų plano „Miškotvarka 1986“ duomenimis.

⁶⁹ Buvo priimtas sprendimas patikslinti Miškų valstybės kadastro duomenis Vilniaus miškų urėdijos Verkių girininkijos 26 miško kvartalo 15, 33-35, 38, 38a, 39, 40 taksaciniuose sklypuose, išbraukiant 0,84 ha miško žemės iš Miškų valstybės kadastro.

lapkričio 8 d. tikslinamų kadastro duomenų patikrinimo aktu Nr. A3-1611-3, kuriame buvo konstatuota, kad aptariamo žemės sklypo 0.84 ha ploto dalis neatitinka miškui ir miško žemei keliamų reikalavimų.

Tai, kad iš Miškų valstybės kadastro išbraukta aptariamo žemės sklypo dalis atitiko miškui ir miško žemei keliamus reikalavimus patvirtino ne tik 1986 m. Verkių girininkijos medynų plano „Miškotvarka 1986“ duomenys, bet ir 2000 m. ir 2010 m. valstybinės sklypinės miškų inventurizacijos taksoraščių duomenys, kuriuose užfiksuota informacija apie sklypo medyną (pavyzdžiui, medyno sudėtis ir kt.) patvirtino, jog aptariamoje žemės sklypo dalyje augę miško medžiai buvo identiški greta esančiame valstybinio miško masyve augantiems miško medžiams (pušys ir kt.). Pažymėtina, kad 2005–2013 metų laikotarpiu vykdyti medžių ir krūmų kirtimai galėjo reikšmingai sumažinti aptariamame žemės sklype augančių miško medžių skaičių ir rūšinę sudėtį⁷⁰, tačiau 2020 m. kovo 28 d. užfiksuotuose fotografijų vaizduose vizualiai nematoma reikšmingų skirtumų tarp žemės ploto, kuris iki šiol laikomas valstybinio miško žeme (kairėje metalinės tvoros pusėje⁷¹), ir tarp žemės ploto, kuris VMT 2016 m. gruodžio 21 d. sprendimu Nr. S-1612-43 „Dėl Miškų valstybės kadastro duomenų įrašymo / keitimo“, VMT darbuotojams atlikus duomenų patikrinimą vietoje⁷², buvo išbrauktas iš Miškų valstybės kadastro (dešinėje metalinės tvoros pusėje⁷³).

⁷⁰ Pavyzdžiui, 2005 m. leidimu Nr. 556/2005 valstybinės žemės sklypo valdytojams buvo suteikta teisė nujauti 72 medžius.

⁷¹ Miškų 26 kvartalo taksacinis sklypas Nr. 33.

⁷² 2016 m. lapkričio 8 d. tikslinamų kadastro duomenų patikrinimo akto Nr. A3-1611-3 duomenimis.

⁷³ Buvęs miškų 26 kvartalo taksacinis sklypas Nr. 32.

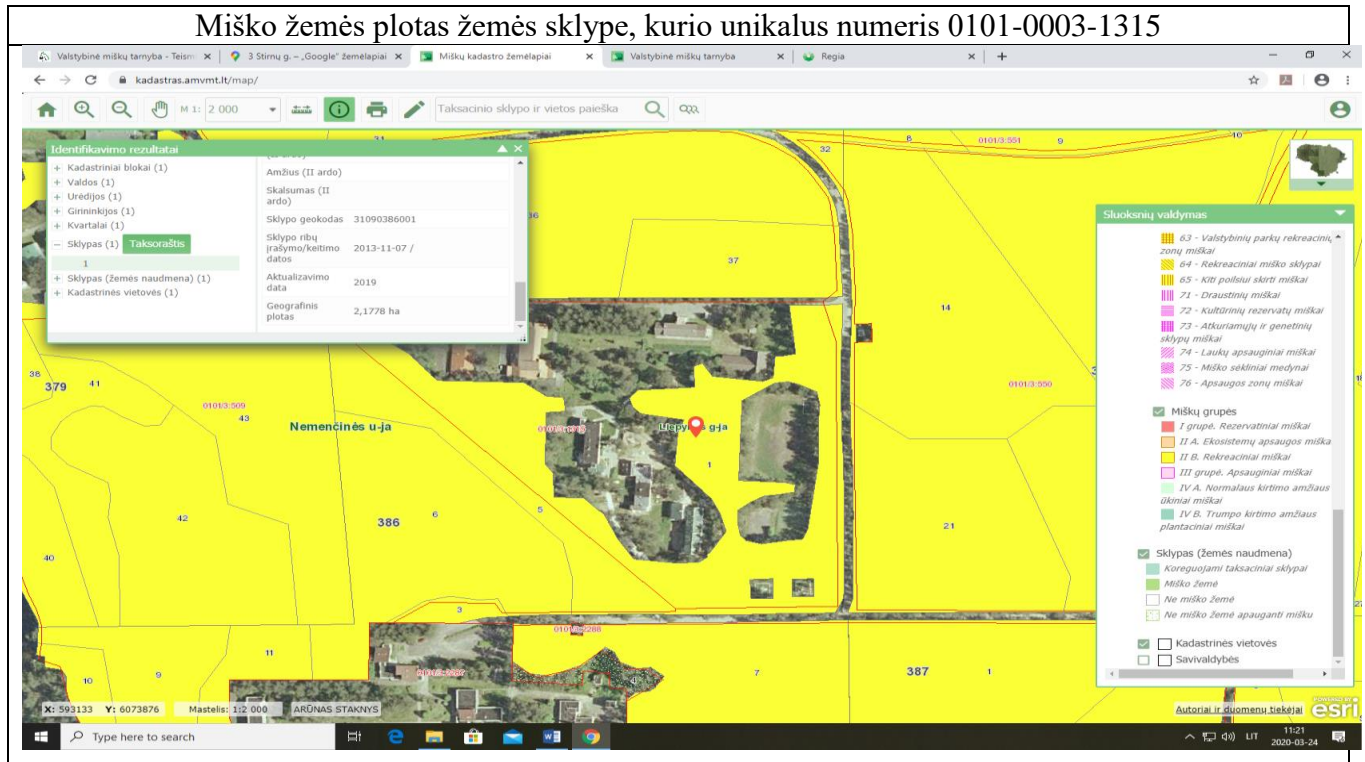

Atsižvelgiant tai, kas aukščiau išdėstyta, ne tik kyla abejonių dėl 2016 m. lapkričio 8 d. tikslinamų kadastro duomenų patikrinimo akte Nr. A3-1611-3 VMT darbuotojo pateiktų išvadų, kad vertinama žemės sklypo dalis neatitinka miškui ir miško žemei keliamų reikalavimų, pagrįstumo, bet ir atkreiptinas dėmesys ir į tai, jog tikrinamas žemės sklypas buvo vertintas kaip privatus sklypas⁷⁴, nors tai yra valstybinės žemės sklypas, kurį patikėjimo teise valdo Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – NŽT). Todėl kyla abejonių, ar patikrinimo akto rengime dalyvavę VMT tarnybos darbuotojai buvo tinkamai įsigilinę į su vertinamu žemės sklypu susijusias aplinkybes.

Pažymėtina, kad Vilniaus apskrityje yra eilė analogiškų valstybinės žemės sklypų, kurie iki šiol yra įtraukti į Miškų valstybės kadastrą nepaisant to, kad jų, kaip ir aukščiau minėto valstybinės žemės sklypo, naudojimo paskirtis Nekilnojamojo turto registro duomenimis – kita. Tačiau nei VĮ Valstybinis miškotvarkos institutas, nei VMT iki šiol nesiėmė veiksmų, kad šie žemės sklypai būtų išbraukti iš Miškų valstybės kadastro.

Pavyzdžiui, valstybinės žemės sklypas, kurio unikalus numeris 0101-0003-1315.

⁷⁴ 2016 m. lapkričio 8 d. tikslinamų kadastro duomenų patikrinimo akte Nr. A3-1611-3 11 punkto duomenimis.

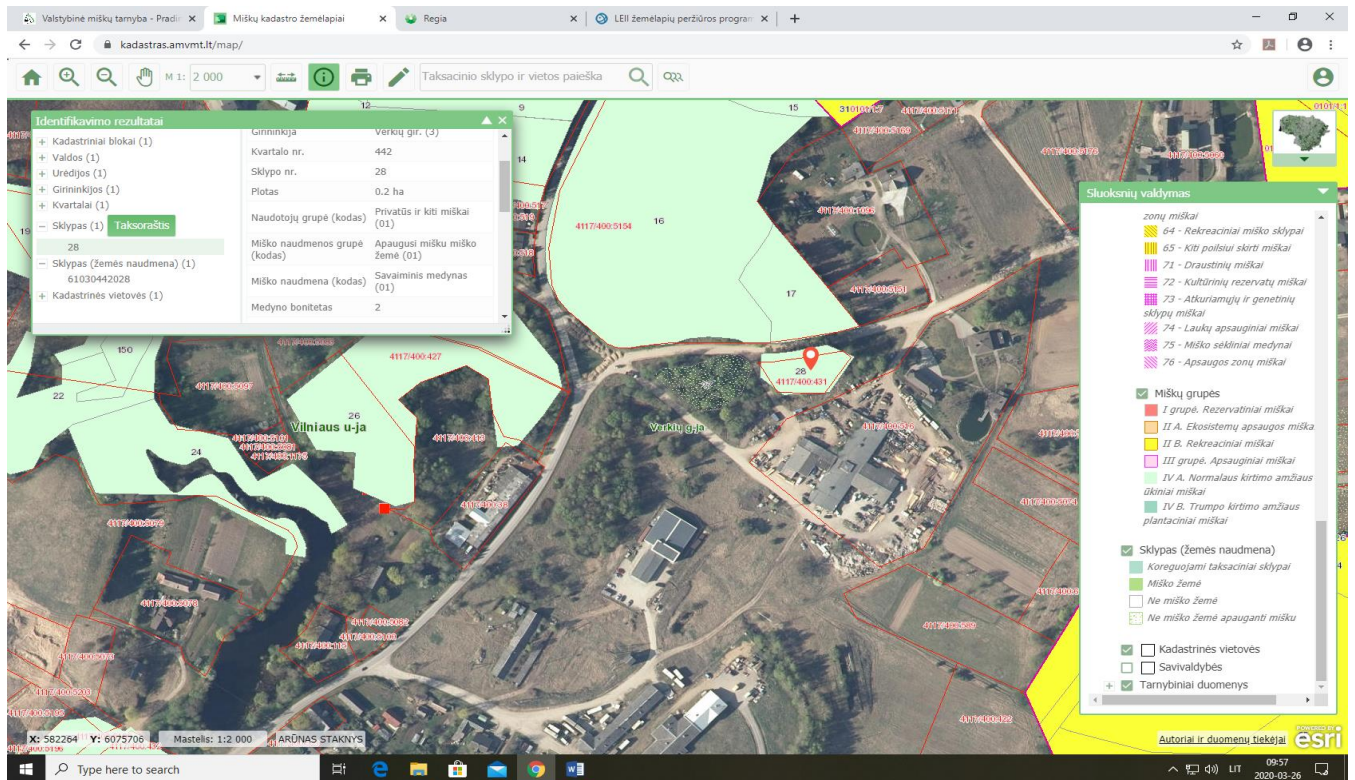

Miškų valstybės kadastro duomenimis šiame valstybinės žemės sklype miško žeme laikytina 2.1779 ha iš 5.4805 ha bendro žemės sklypo ploto. Miškų valstybės kadastre nurodyta, kad kadastro duomenys apie šį valstybinės žemės sklypą aktualizuoti 2019 metais, tačiau aktualizuojant duomenis valstybės institucijos nesiėmė iniciatyvos atlikti veiksmus, kurie buvo atlikti aktualizuojant aukščiau minėto žemės sklypo, kurio unikalus numeris 0101-0002-0442, duomenis, t. y. nėra vieningos darbo praktikos esant analogiškai situacijai ir analogiškoms aplinkybėms.⁷⁵

3.7. Ūkinės veiklos miškuose pažeidimų tyrimų atlikimui reikalingų duomenų nebuvimas Nekilnojamojo turto registre.

Pavyzdžiui, visas žemės sklypo, kurio unikalus numeris 4400-5273-8046, plotas, Miškų valstybės kadastro duomenimis, priskirtas miško žemei (IV miškų grupei (ūkiniai miškai). Valstybės įgaliotų institucijų priimto sprendimo pagrįstumą patvirtina valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos taksoraščio duomenys, kur užfiksuota, kad 442 miško kvartalo sklype Nr. 28 auga 68 metų amžiaus miško medžiai.

⁷⁵ Rekomendacijos dėl skaidrumą didinančių pokyčių pateiktos korupcijos rizikos analizės išvados 5 skyriaus 2 punkte.

Lyginant „Google Street View“ užfiksuotą vaizdą 2012 m. birželio mėn. su 2020 m. kovo 25 d. užfiksuotu vaizdu sklype, matoma, kad per šį laikotarpį žemės sklype buvo sunaikinta natūrali miško paklotė ir augalija, miško žemė užpilta atvežtiniu gruntu su statybinių atliekų priemaišomis, t. y. sklypas tvarkytas pažeidžiant Miškų įstatymo 17 straipsnio ir Lankymosi miške taisyklių⁷⁶ 15 punkto nuostatus reikalavimus.

⁷⁶ Patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. lapkričio 15 d. įsakymu Nr. D1-849.

2020 m. kovo 26 d. užfiksuota situacija sklype

Nepaisant to, kad žemės sklypas, kurio unikalus numeris 4400-5273-8046, yra suformuotas, Miškų valstybės kadastro duomenimis, įtrauktas į miško žemės plotus ir naudojamas nežinomų asmenų, 2020 m. kovo 25 d. Nekilnojamojo turto registre nebuvo jokių galiojančių aktualių įrašų apie aptariamą sklypą (naudojimo paskirtį, būdą, sklype esančių žemės naudmenų rūšį ir plotą, savininką, taikomas specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas ir t. t.)⁷⁷:

2020 m. kovo 25 d. suformuotas Nekilnojamojo turto registro įrašas

Paieška pagal identifikatorius

Paieška pagal:

identifikatorius

adresą

fizinį asmenį

juridinį asmenį

Taip pat žr.:

registro

įrašas

Registro Nr.:	<input type="text"/> / <input type="text"/>
Nr.:	Žemės sklypo kadastro <input type="text"/> / <input type="text"/> : <input type="text"/>
Unikalus daikto Nr.:	<input type="text" value="440052738046"/>
	☐ su istorija
	<input type="button" value="Ieškoti"/>

ĮRAŠŲ NERASTA

Bandykite ieškoti tarp istorinių teisių.

⁷⁷ 2020 m. kovo 25 d. vykdant aktualios informacijos paiešką Nekilnojamojo turto registre pagal unikalų sklypo numerį 4400-5273-8046 buvo gautas atsakymas „Įrašų nerasta. Bandykite ieškoti tarp istorinių teisių.“

Duomenų, reikalingų identifikuoti konkrečius žemės sklypus valdančius asmenis ir leistinus žemės sklypo naudojimo būdus bei taikomas specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas, nebuvimas Nekilnojamojo turto registre, nepaisant to, kad žemės sklypas yra suformuotas ir Miškų valstybės kadastro duomenimis įtrauktas į miško žemei priskiriamus žemės plotus, praktikoje kontroliuojančioms institucijoms gali būti trukdžiu užtikrinant efektyvią miško žemės ir miškų apsaugą, pasunkinti miško sunaikinimo fakto ir padarytos žalos miškui įrodinėjimo ir nustatymo, asmenų, sunaikinusių mišką ir turinčių atlyginti padarytą žalą aplinkai identifikavimo procesus, sutrukdyti operatyviai įvykdyti sunaikinto miško atkūrimą ir sudaryti sąlygas subjektyvių sprendimų priėmimui⁷⁸.

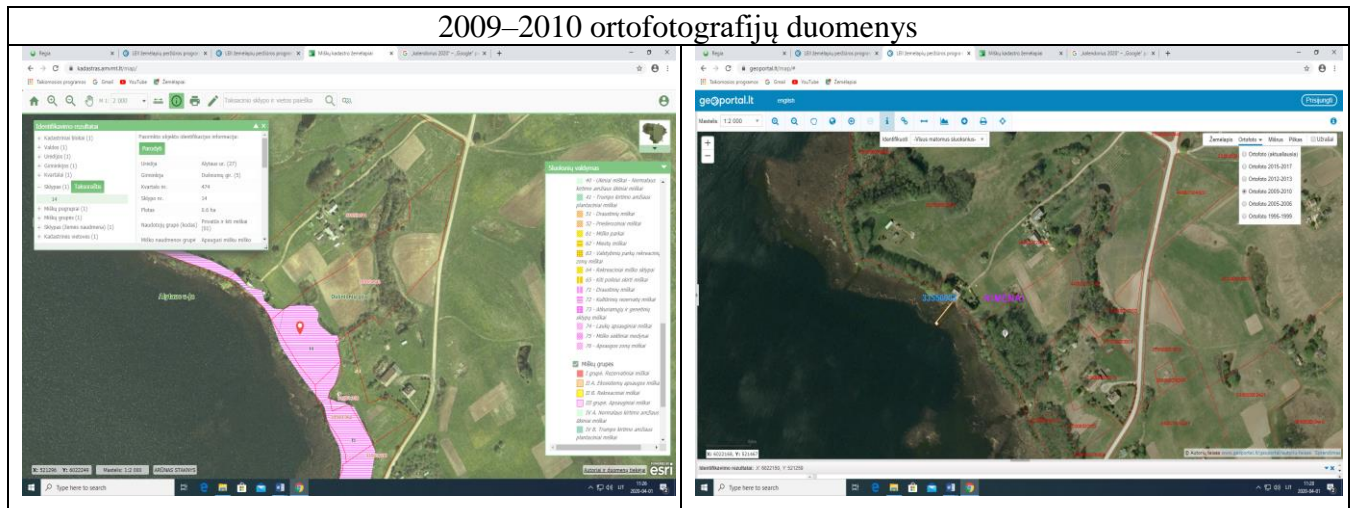
3.8. Išlieka prielaidos, inicijuojant oficialiuose informacijos šaltiniuose užfiksuotos informacijos apie miško žemės plotą žemės sklype korekcijos procedūrą, išvengti atsakomybės už miško sunaikinimą ir prievolės atkurti sunaikintą mišką.

Atskirais atvejais, analizuojant Miškų valstybės kadastrę ir Nekilnojamojo turto registre fiksuojamų duomenų apie miško žemės ploto pokyčius atskiruose žemės sklypuose ir juos lyginant su istoriniais ortofotografijų duomenimis, darytina prielaida, kad, pasinaudojant atsakingų valstybės institucijų neveiklumu, asmenys, sunaikinę mišką, ne tik galėjo išvengti atsakomybės už miško sunaikinimą ir prievolės atkurti sunaikintą mišką vykdymo, bet ir inicijuoti oficialiuose informacijos šaltiniuose užfiksuotos informacijos apie miško žemės plotą žemės sklype korekciją, kuria buvo sudarytos sąlygos sumažinti žemės sklypo dalį, kuriai taikomos specialios miško žemės naudojimo sąlygos. Pavyzdžiui:

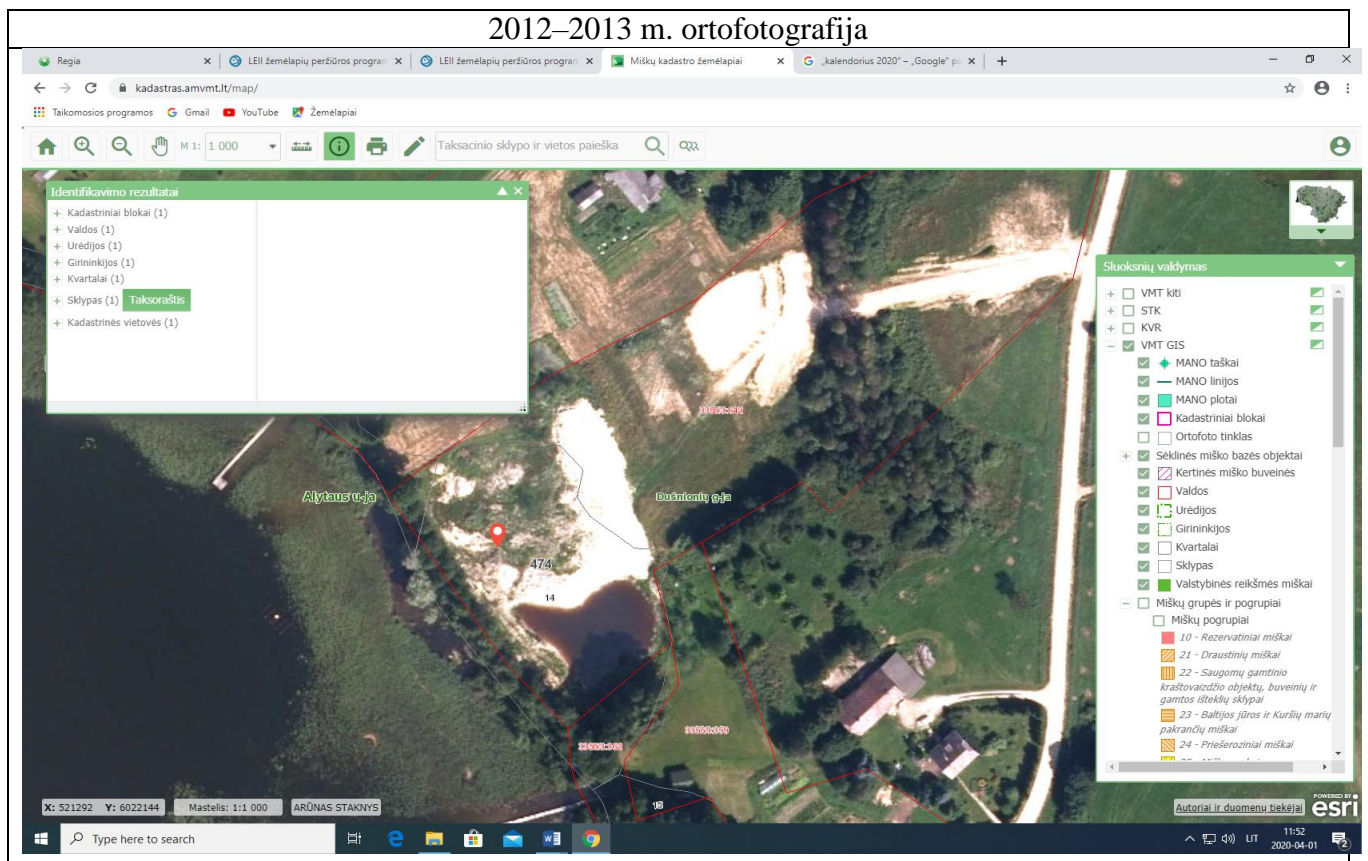
3.8.1. Tiek Nekilnojamojo turto registro, tiek Miškų valstybės kadastro duomenimis, žemės sklypo, kurio unikalus numeris 4400-2272-1166, dalis (0.52 ha) nuo 2011 m. gruodžio 30 d. iki 2014 m. gegužės 12 d. buvo laikytina miško žeme ir priskirtina teritorijai, kuriai taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos (XXVI. Miško naudojimo apribojimai). Miškų valstybės kadastro duomenimis, aptariamame žemės sklypo plote esantys miškai buvo priskirti III miškų grupei (Apsauginiams miškams), vandens telkinių apsaugos zonų miškų pogrupiui. Miško buvimo faktą žemės sklype patvirtino tiek valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos taksoraščių duomenys⁷⁹, tiek 2009–2010 ortofotografijų duomenys:

⁷⁸ Rekomendacijos dėl skaidrumą didinančių pokyčių pateiktos korupcijos rizikos analizės išvados 5 skyriaus 7 punkte.

⁷⁹ Užfiksuota, kad miško 474 kvartalo sklype Nr. 14 auga 57 metų amžiaus miško medžiai.

2011–2013 metų laikotarpiu, 2012–2013 metų ortofotografijų duomenimis, žemės sklypo dalyje (0.52 ha), kuri, Nekilnojamojo turto registro ir Miškų valstybės kadastro duomenimis, laikytina miško žeme ir kuriai nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos (XXVI. Miško naudojimo apribojimai), buvo sunaikintas miškas (iškirsti miško medžiai ir vietoje dalies miško masyvo iškastas dirbtinis vandens telkinys).

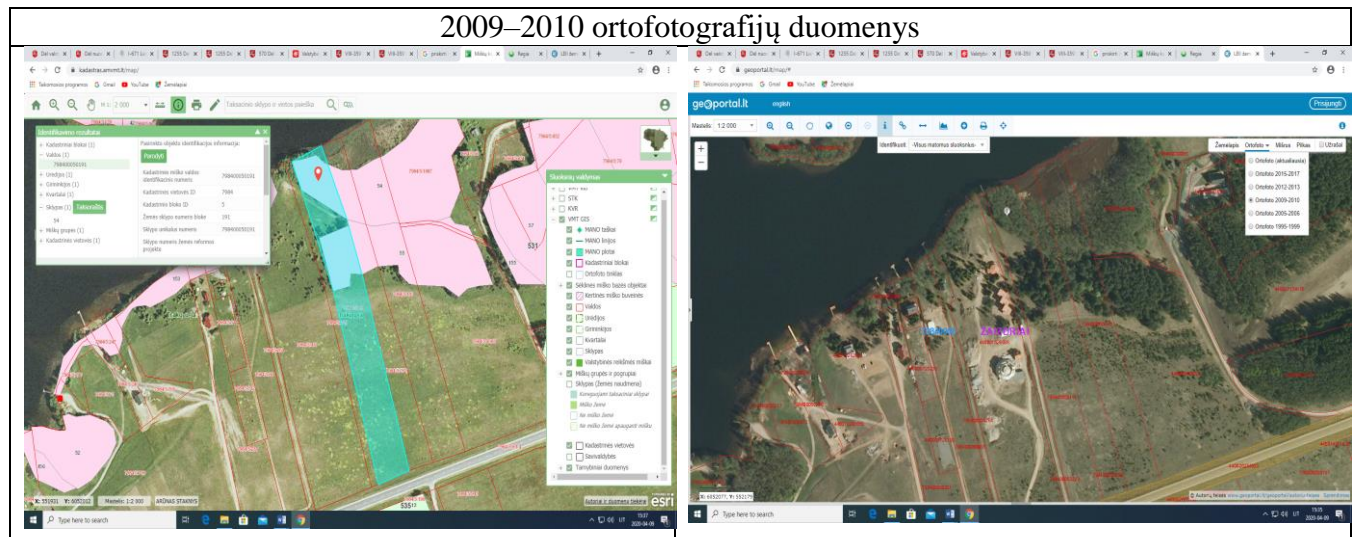
Vėliau, jau po aptariame žemės sklype augusio miško sunaikinimo, buvo inicijuotas įrašų apie miško žemės plotą keitimo Nekilnojamojo turto registre procesas, kurio rezultate miško žemės plotas nuo buvusio 0.52 ha ploto sumažintas⁸⁰ iki 0.04 ha. Pažymėtina, kad Miškų įstatymo nuostatos, reglamentuojančios miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis tvarką, nustato pakankamai ribotą

⁸⁰ 2014 m. gegužės 12 d.

skaičių atveju, kuriais vandens telkinių apsaugos zonų miškai gali būti paverčiami kitomis naudmenomis. Tad aptariamam atveju nėra aišku, dėl kokių priežasčių atsakingos institucijos, užuot ėmusios būtinų veikslių sunaikinto miško atkūrimui užtikrinti, sudarė sąlygas panaikinti miško buvimo faktą aptariamame žemės sklype.

3.8.2. Tiek Nekilnojamojo turto registro, tiek Miškų valstybės kadastro duomenimis, žemės sklypo, kurio unikalus numeris 7984-0005-0191, dalis nuo 2000 m. balandžio 7 d. iki 2000 m. balandžio 29 d. buvo laikytina miško žeme, kuriai taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos (XXVI. Miško naudojimo apribojimai): Nekilnojamojo turto registro duomenimis, 0.40 ha, Miškų valstybės kadastro duomenimis 0.518 ha. Pažymėtina, kad 2008 m. balandžio 29 d. Nekilnojamojo turto registre užfiksuotas miško žemės plotas padidėjo iki 0.484 ha ir toks išliko iki 2012 m. spalio 1 d.

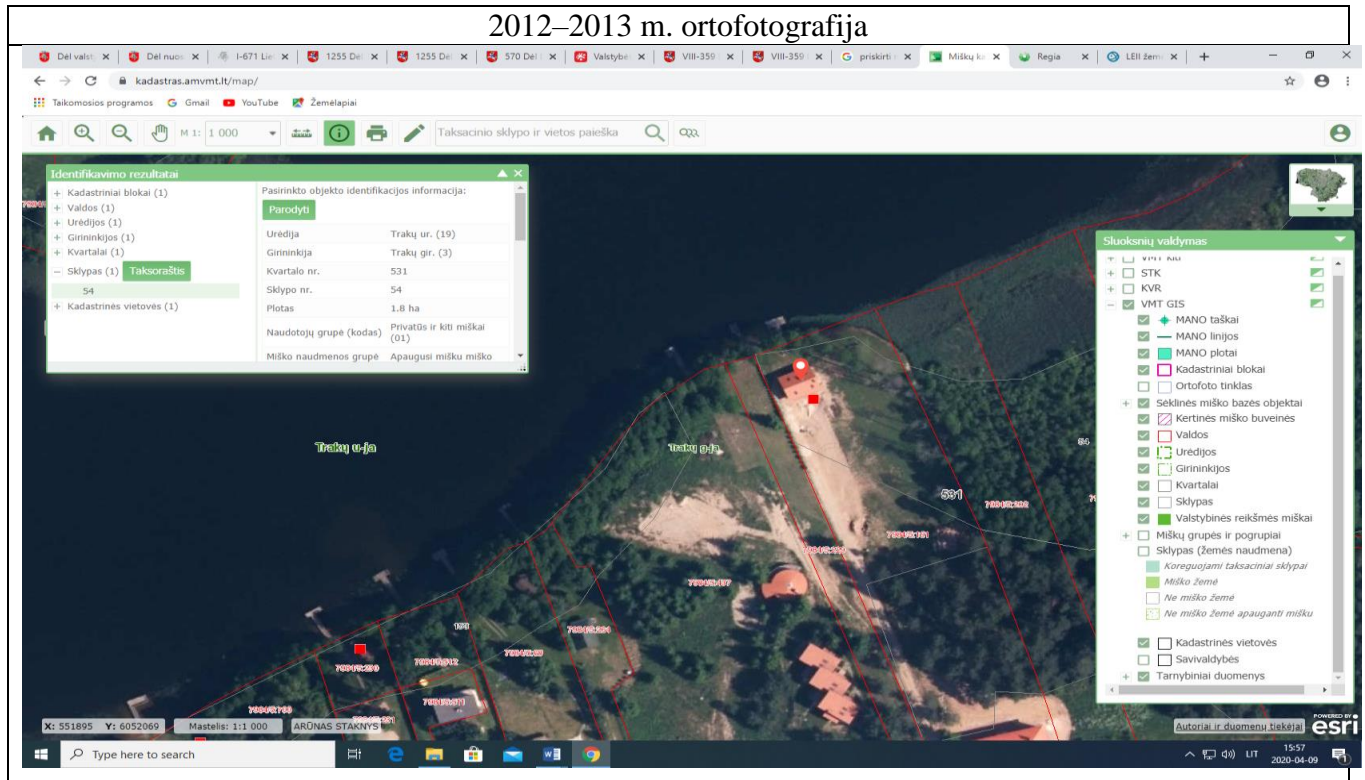
Miško buvimo faktą žemės sklype patvirtino tiek valstybinės sklypinės miškų inventORIZACIJOS taksoraščių duomenys⁸¹, tiek 2009–2010 ortofotografijų duomenys:

2011–2013 metų laikotarpiu⁸² žemės sklypo dalyje, kurioje, taksoraščio duomenimis, augo 69 metų amžiaus miškas, priskirtinas III miškų grupei (Apsauginiai miškai), Vandens telkinių apsaugos zonų miškų pogrupiui, miškas buvo sunaikintas ir miško vietoje pastatytas nežinomos paskirties statinys.

⁸¹ Užfiksuota, kad 531 kvartalo sklype Nr. 54 auga 59 metų amžiaus miško medžiai, sklype Nr. 55–69 metų amžiaus miško medžiai.

⁸² 2012–2013 metų ortofotografijų duomenimis.

Tuo pačiu laikotarpiu⁸³ buvo inicijuotas Nekilnojamojo turto registre užfiksuotos informacijos apie žemės sklypo dalies, kuriais taikomos specialiosios miško žemės naudojimo sąlygos mažinimo procedūra, kurio rezultate miško žemės plotas sklype sumažėjo daugiau kaip 50 proc., t. y. nuo 0.484 ha iki 0.237 ha.⁸⁴

3.9. Valstybinės žemės sklypus valdančių valstybinių institucijų aktyvumas nėra pakankamas, kad užtikrinti Miškų įstatymo nuostatomis reikalaujamą apsaugą ir naudojimą miškui, augančiam rekreacinėms teritorijoms priskirtuose valstybinės žemės sklypuose.

Manome, kad dėl valstybinės žemės valdytojo NŽT nepakankamo iniciatyvumo, o kartais ir dėl saugomas teritorijas valdančių valstybės ir savivaldybės institucijų nepakankamo aktyvumo, rekreacinėse teritorijose esantys atskiri valstybinės žemės sklypai, kurie yra apaugę mišku, Miškų valstybės kadastro duomenimis, identiškų aplink valstybinės žemės sklypą augančiam miško masyvui (taksoraščių duomenimis, auga identiškai miško medžiai tiek pagal rūšinę sudėtį, tiek pagal kitus rodiklius (amžius, aukštis, skersmuo ir t. t.) ir atitinkančiu Miškų įstatyme nustatytus miško kriterijus arba, atsižvelgiant į saugomas teritorijas prižiūrinčių institucijų planavimo dokumentų sprendinius, siūlytini naudoti ir tvarkyti kaip miško žemė, iki šiol nėra tvarkomi ir naudojami atsižvelgiant į Miškų įstatymo nuostatų reikalavimus (neprieinami visuomenei ir nenaudojami visuomenės rekreacinių poreikių tenkinimui, neužtikrinama miške augančios biologinės įvairovės apsauga ir t. t.), nepaisant to, kad, Miškų valstybės

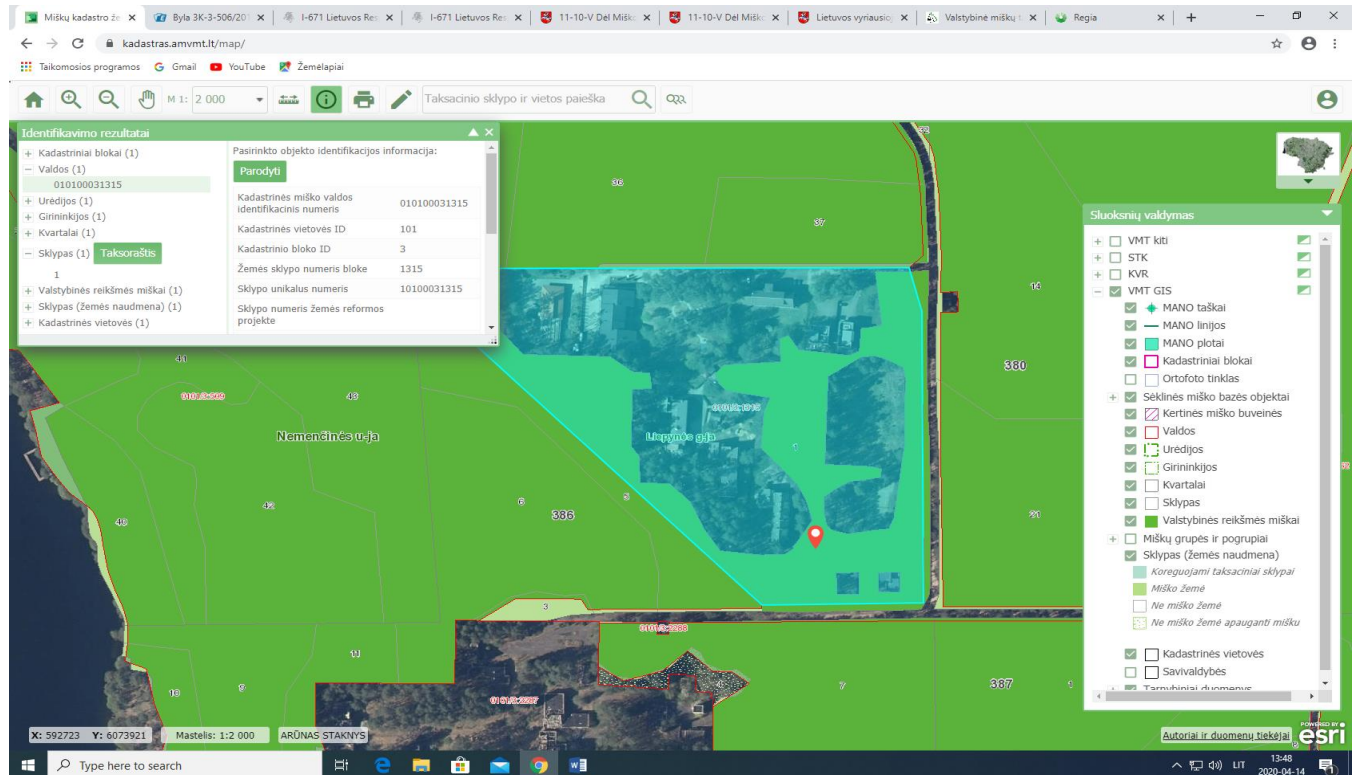
⁸³ 2011–2013 metų laikotarpiu.

⁸⁴ Rekomendacijos dėl skaidrumą didinančių pokyčių pateiktos korupcijos rizikos analizės išvados 5 skyriaus 3, 4, 6 punkte.

kadastru duomenimis, jie priskiriami miško žemei arba saugotinas teritorijas valdančių valstybės ir savivaldybės institucijų siūlytini tvarkyti ir naudoti kaip miško žemė. Pavyzdžiui:

3.9.1. Miškų valstybės kadastru duomenimis, dalis valstybinės žemės sklypo, kurio unikalus numeris 0101-0003-1315, ploto (2.1779 ha iš bendro 5.4805 ha ploto) priskirtina miško žemės plotui.

Tai, kad dalis aptariamo žemės sklypo ploto pagrįstai priskirta miško žemės plotui, patvirtina Miškų valstybės kadastru taksoraščių duomenys, kuriuose nurodyta, jog aptariamoje žemės sklypo dalyje auga 64 metų amžiaus pušys, t. y. miško medžiai, analogiški kitose miško kvartalo Nr. 364 dalyse augantiems miško medžiams. Pažymėtina, kad aplink aptariamą žemės sklypą augantis miškas yra netoli Vilniaus miesto, todėl gausiai lankomas ir tenkina visos visuomenės rekreacinius poreikius, todėl turi ypatingą socialinę ir ekologinę reikšmę. Ypatingą aplink aptariamą žemės sklypą augančio miško reikšmę visuomenės rekreacinių poreikių tenkinimui patvirtina sklype augančio miško priskyrimas, įskaitant aptariamo žemės sklypo ploto dalį⁸⁵, valstybinės reikšmės miškų plotui, kuriame auga II grupės miškai (Specialios paskirties miškai. B. Rekreaciniai miškai).

Tačiau iki šiol, Nekilnojamojo turto registro duomenimis, aptariamame valstybinės žemės sklype miško žemės nėra užfiksuota, visam valstybinės žemės sklypo plotui nustatyta naudojimo paskirtis – kita, visas valstybinės žemės plotas įvardijamas kaip užstatyta teritorija, nors tiek iš Miškų valstybės kadastru taksoraščių, tiek iš ortofotografijų (žr. aukščiau), tiek iš 2020 balandžio 7 d. fotografijų vaizdų akivaizdžiai matoma, kad tik dalis valstybinės žemės sklypo yra realiai užstatyta teritorija, o likusi sklypo dalis apaugusi miško medžiais, identiškais aplinkui esančiam miško masyvui.

⁸⁵ 2.1779 ha iš 5.4805 ha bendro ploto.

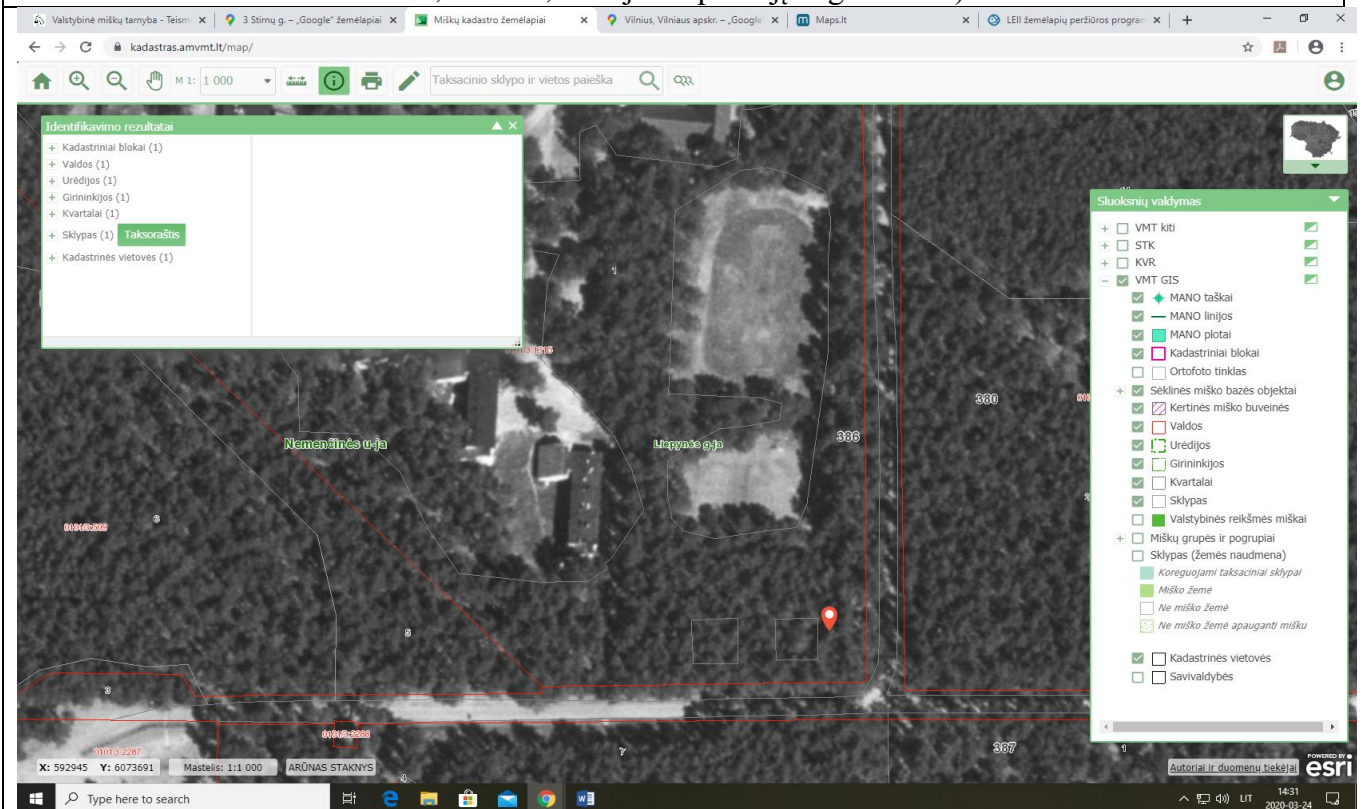

Pažymėtina, kad nepaisant to, jog dalis aptariamo valstybinės žemės sklypo, Miškų valstybės kadastro duomenimis, laikytina miško žeme ir priskirta valstybinės reikšmės miškų plotui, kuriame auga II grupės miškai (Specialios paskirties miškai. B. Rekreaciniai miškai):

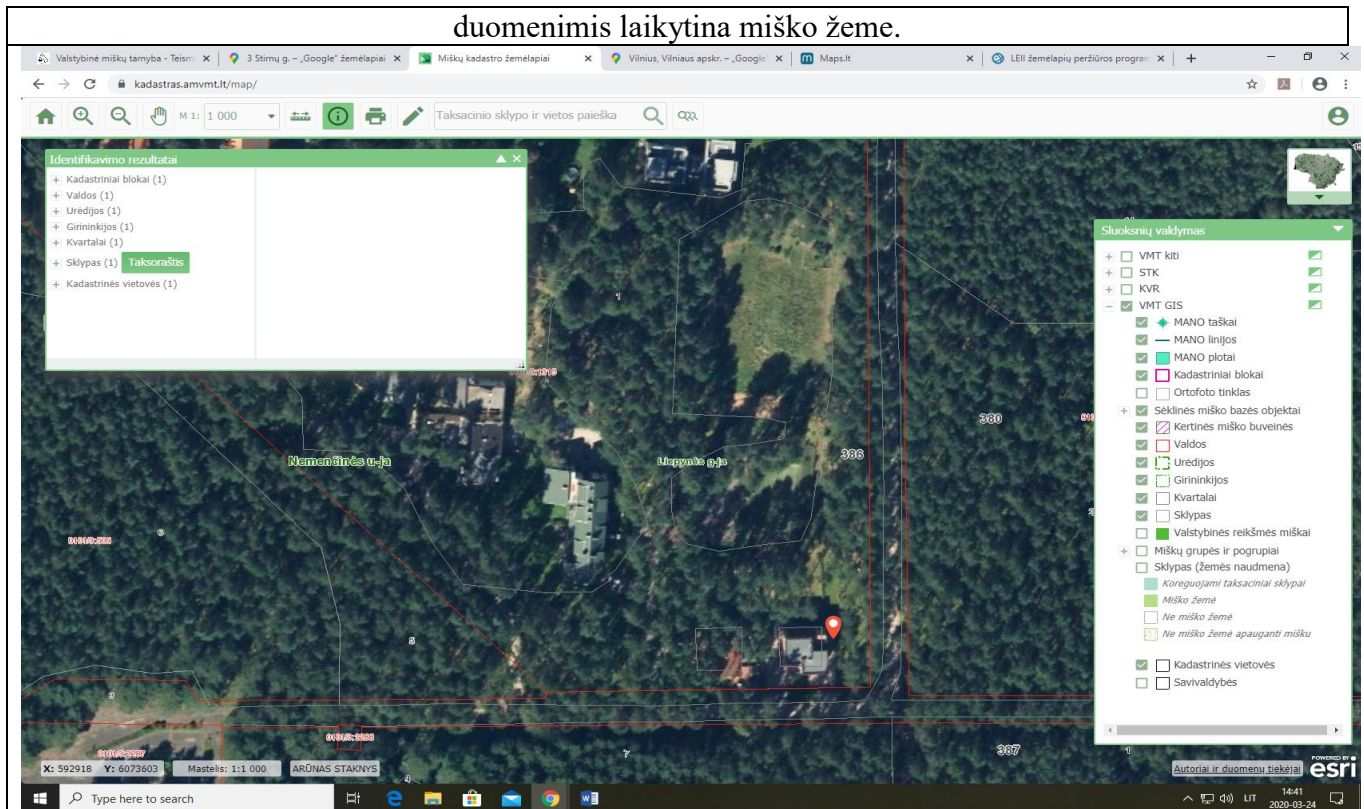
- laisvas fizinių asmenų lankymasis sklype augančiame miške ribojamas ne tik išorinį žemės sklypo perimetrą juosiančia tvora, bet ir vidinėmis tvoromis;

- valstybinės žemės sklypo dalyse, kurios Miškų valstybės kadastro duomenimis laikytinos miško žeme, galėjo būti sunaikinta miško paklotė, iškirsti miško medžiai be vidinės miškotvarkos projekto, pastatyti statiniai, kurių įrengimas miško žemėje ribojimas.

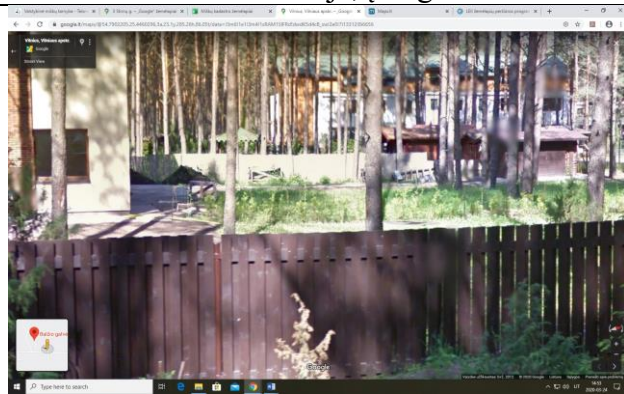
1995–1998 m. ortofotografijų duomenimis statinio, kuriam šiuo metu suteiktas adresas Baldžio g. 19B, Vilnius, vietoje ir aplink jį auga miškas)

2012–2013 m. ortofotografijų duomenimis, vietoje augusio miško pastatytas statinys (adresas Baldžio g. 19B, Vilnius), kurio konstrukcijos patenka į žemės sklypo ploto dalį, kuri Miškų valstybės kadastro

2012 m. birželio mėn. „Google Street View“ užfiksuotame vaizde ir 2020 m. balandžio 7 d. fotografijų vaizduose matoma, kad sklypo dalis, kuri, Miškų valstybės kadastro duomenimis, laikytina miško žeme, yra aptverta tvora, sunaikinus miško paklotę miško žemėje pastatyti nežinomos paskirties statiniai, įrengtos vidinės tvoros, kurios papildomai riboja laisvą fizinių asmenų judėjimą miško žemėje, įrengti kiti infrastruktūros elementai, nebūdingi miško žemei.

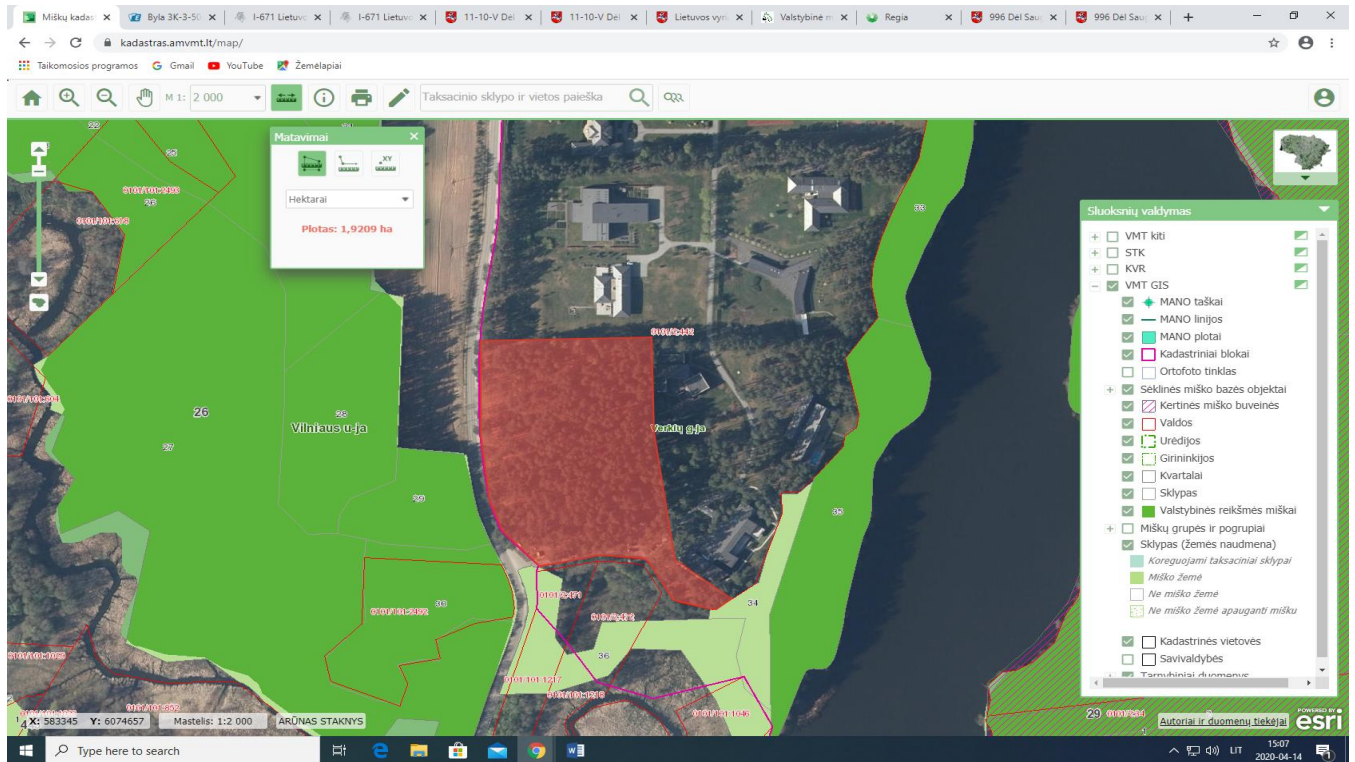

3.9.2. Verkių regioninio parko tvarkymo plano sprendiniais⁸⁶ valstybinės žemės sklypo, kurio unikalus numeris 0101-0002-0442, dalis (apie 1,8 – 2 ha iš bendro 14.5002 ha ploto) priskirtina miškų ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupei – rekreaciniai miškai (Mri intensyvaus pritaikymo / poilsio parkai), t. y. minėta valstybinės žemės sklypo dalis turėtų būti tvarkoma ir naudojama atsižvelgiant į Saugomų teritorijų tipinių apsaugos reglamentų atitinkamų nuostatų reikalavimus⁸⁷, kurių nuostatose, kaip ir Miškų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 2 punkto nuostatose, aiškiai suformuluota, kad

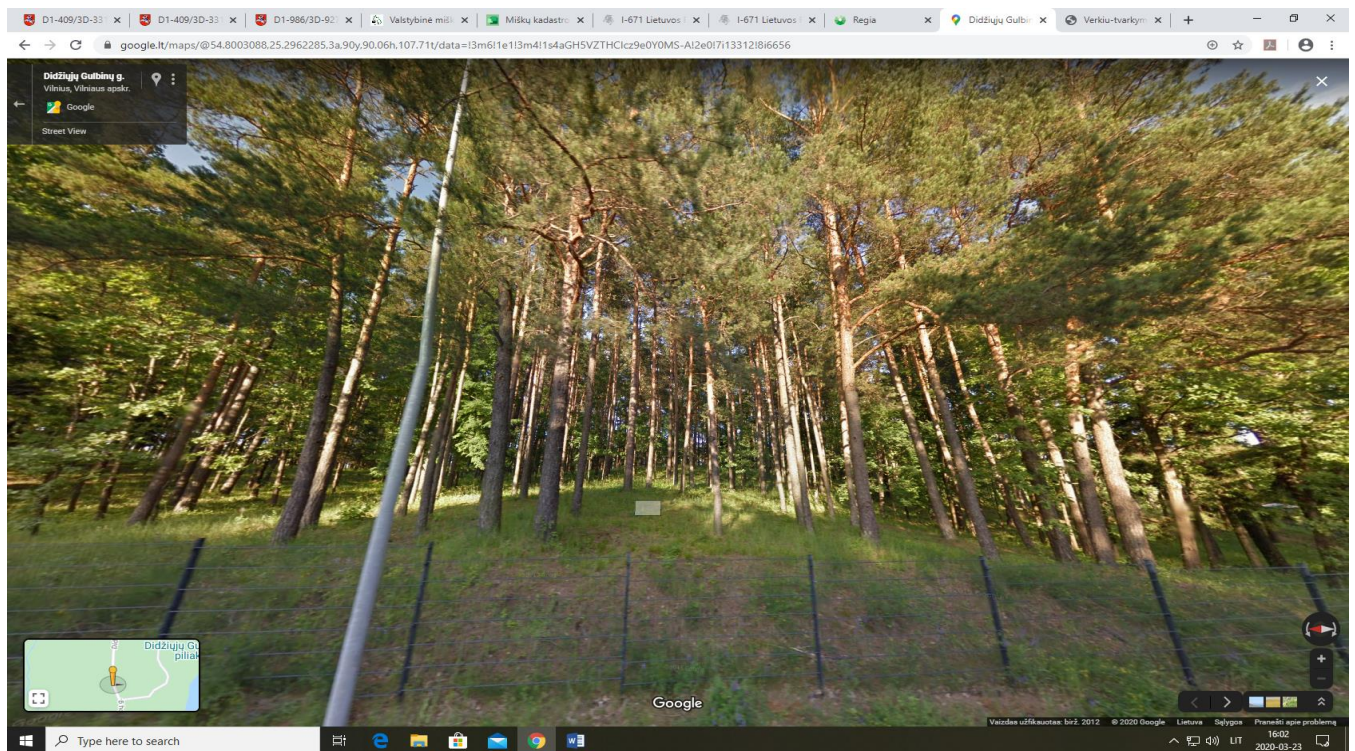
⁸⁶ Prieiga internete: <http://www.pavilniai-verkiai.lt/uploads/Verkiu-tvarkymo-planas.jpg>.

⁸⁷ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.239586/asr>.

svarbiausia rekreacinių miškų funkcija – visuomenės rekreacinių poreikių tenkinimas ir poilsavimo sąlygų sudarymas.

Tačiau visuomenės rekreacinių poreikių tenkinimas neįmanomas tol, kol laisvas fizinių asmenų lankymasis aptariamoje valstybinio žemės sklypo dalyje ribojamas tvora⁸⁸.

⁸⁸ Vaizdas, kurį 2012 m. birželio mėn. užfiksavo „Google Street View“ yra analogiškas 2020 m. balandžio 7 d. užfiksuotam vaizdai t. y. laisvas fizinių asmenų lankymasis valstybinio žemės sklypo dalyje, kuri Verkių regioninio parko tvarkymo plano sprendimais priskirtina miškų ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupei - rekreaciniai miškai (Mri intensyvaus pritaikymo / poilsio parkai), ribojamas tvora.

Tiek šio skyriaus 11.1 punkte, tiek 11.2 punkte aprašytais atvejais aptariamai valstybinės žemės sklypai yra Vilniaus miesto ribose ir todėl patenka į visuomenės gausiai lankomas teritorijas, kurios yra skirtos visuomenės rekreacinių poreikių tenkinimui: 11.1 punkte minimas valstybinės žemės sklypas patenka į valstybinių specialios paskirties miškų ploto masyvą, 11.2 punkte minimas žemės sklypas į Verkių regioninio parko plotą ir iš esmės yra greta esančio valstybinio specialios paskirties miško masyvo dalis. Nepaisant to, kad aptariamai valstybinės žemės sklypai yra išnuomoti lengvatine tvarka juose esančių statinių eksploatavimui statinius valdantiems asmenims, tai juose esančio augančio miško, atitinkančio Miškų įstatyme nustatytus miško kriterijus, nedaro mažiau reikšmingo ir vertingo valstybei ir visuomenei, nei aplinkui esantys, bet į aptariamus valstybinės žemės sklypus nepatenkantys, miško masyvo plotai.

Todėl nėra aišku, dėl kokių priežasčių NŽT, būdama aptariamų valstybinės žemės sklypų valdytoja ir turėdama informacijos, kad valstybinės žemės sklypais, skirtais visuomenės rekreacinių poreikių tenkinimui, realiai naudojasi tik pavieniai asmenys, net ir esant abejotino pagrįstumo Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos 1 priedo 2.2.6 punkte numatytam draudimui inventorizuoti miško plotus kitos paskirties žemės sklypuose VMT iniciatyva⁸⁹, nepasinaudojo turimomis galimybėmis, kad atvertų aptariamą teritoriją, atitinkančias Miškų įstatyme keliamus reikalavimus miškui ir miško žemei, visuomenės rekreacinių poreikių tenkinimui inicijuojant minėtų teritorijų įtraukimą į miško žemės plotus, t. y. nepasinaudojo Medžių savaiminukais apaugusios ne miško žemės inventorizacijos ir įtraukimo į apskaitą tvarkos aprašo 4 punkto nuostatose suteikta teise žemės sklypo savininkui ar patikėtiniui⁹⁰ netgi tais atvejais, kai tikslinių medžių rūšių savaiminukais yra apaugęs kitos paskirties žemės sklypas ir todėl VMT iniciatyva negali būti inventorizuojamas miško žeme, inicijuoti miško medžių savaiminukais apaugusios miško žemės inventorizavimą miško žeme⁹¹.

3.10. Nepakankamai išnaudojama viešuose ir riboto prieinamumo informacijos šaltiniuose kaupiama informacija, kad savalaikiai užkardyti ūkinės veiklos miškuose pažeidimus ir užtikrinti efektyvią ir skaidrią į Miškų valstybės kadastrą įtrauktų miško žemės plotų apsaugą.

3.10.1. Atlikus Miškų valstybės kadastrę užfiksuotos informacijos ir istorinių ortofotografijų duomenų analizę bei vietoje apžiūrėjus analizės metu identifikuotus valstybinių miškų plotus saugomose teritorijose, kurie gali būti tvarkomi pažeidžiant veiklą miško žemėje reglamentuojančių teisės aktų nuostatų reikalavimus, manome, kad atsakingos institucijos (VMT ir VMU) iki šiol praktikoje nepakankamai išnaudoja valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos galimybes ir (ar) oficialiuose informacijos šaltiniuose sukauptą informaciją apie valstybinių miškų plotuose esančius statinius, kad identifikuotų galimai neteisėtų statybų ir kitų ūkinės veiklos miškuose pažeidimų faktus miško žemės plotuose. Todėl daug metų kai kurie asmenys, nepatirdami jokių neigiamų pasekmių, jiems net nuosavybės

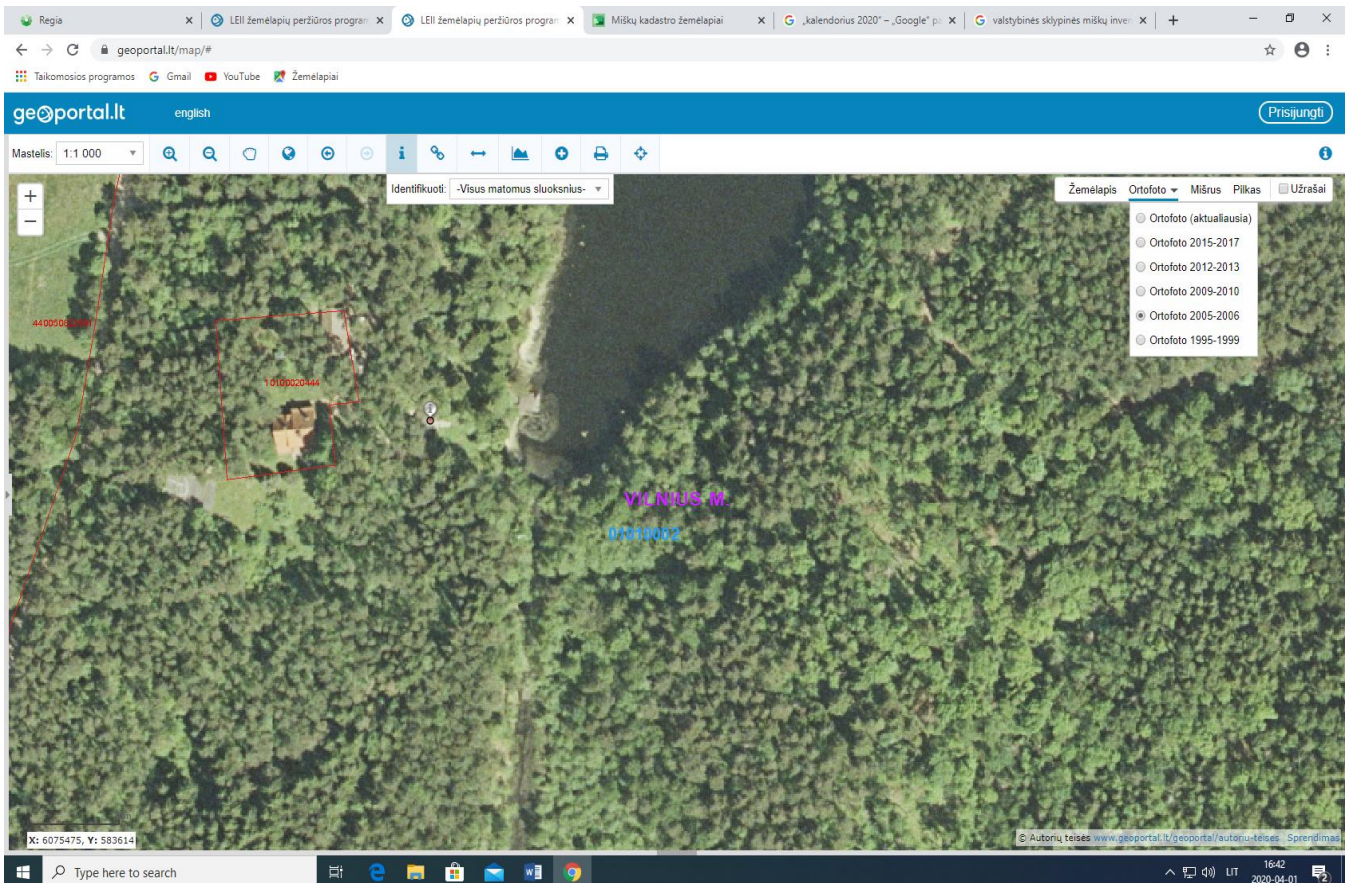
⁸⁹ Plačiau šio skyriaus 3.6 poskyrio 3.6.2 papunktyje.

⁹⁰ NŽT šio skyriaus 3.9 poskyrio 3.9.1 ir 3.9.2 papunkčiuose aprašytus valstybinės žemės sklypus valdo patikėjimo teise.

⁹¹ Rekomendacijos dėl skaidrumą didinančių pokyčių pateiktos korupcijos rizikos analizės išvados 5 skyriaus 2 punkte.

teise nepriklausančiuose valstybinių miškų plotuose turi galimybę vykdyti veiklą, kuri draudžiama Miškų įstatyme ir kuri daro neigiamą įtaką miškų biologinės įvairovės apsaugai.

Pavyzdžiui, išanalizavus istorines ortofotografijas ir kitą susijusią informaciją, nustatyta, kad Vilniaus miškų urėdijos Verkių girininkijos aptarnaujamai teritorijai priskirtuose valstybinio miško plotuose⁹², įtrauktuose į Verkių regioniniam parkui priskiriamą teritoriją, tarp privataus žemės sklypo, kurio unikalus numeris 0101-0002-0444, ir Raistelio ežero daug metų, nepaisant draudimo vykdyti statybas miško žemėje, stovi neaiškios paskirties pastatas, kuris nefiksuoja nei Nekilnojamojo turto registre ir kadastre, nei Miškų valstybės kadastre.

VMT pateiktais duomenimis, paskutinį kartą šių valstybinių miškų plotų valstybinė sklypinė miškų inventorizacija buvo atlikta 2010 metais. Sistemškai išanalizavus teisės aktus, reglamentuojančius valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos atlikimą, manytina, kad minėtą inventorizaciją vykdė asmenys, atlikdami lauko darbus vertinamuose miško žemės plotuose, privalėjo ne tik užfiksuoti augavietės tipą ir medyno rodiklius vertinamuose miško plotuose, bet ir kitus miško žemėje esančius objektus, tame tarpe ir pastatus⁹³.

Tačiau Miškų valstybės kadastre, nepaisant to, kad aptariamas statinys fiksuojamas 2005–2006 metų ir vėlesnėse ortofotografijose, nėra užfiksuotų duomenų apie šį pastatą. Manytina, kad, vykdant

⁹² Kvartalo Nr. 24 sklypas Nr. 34.

⁹³ Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos 31.11.4 punkto nuostatomis įtvirtintas reikalavimas pildant taksacinę kortelę fiksuoti rekreacinius ir ūkinius įrenginius, o 31.11.10 punkto nuostatomis – pastatų paskirtį.

valstybinę sklypinę miškų inventorizaciją, aptariamas statinys dėl nežinomų priežasčių valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos dokumentuose nebuvo užfiksuotas. Todėl valstybinius miškus valdančios ir juose vykdomos veiklos teisėtumo kontrolę prižiūrinčios valstybės institucijos nebuvo savalaikiai informuotos apie galimai neteisėtai valstybiniuose miškuose atsiradusį statinį ir neturėjo galimybės imtis būtinų veiksmų, kad užtikrintų tinkamą Miškų įstatymo ir poįstatyminių teisės aktų nuostatų įgyvendinimą aptariamoje valstybinių miškų ploto dalyje.

Korupcijos rizikos analizės metu vietoje užfiksuota⁹⁴, kad valstybinio miško plote stovi nežinomos paskirties statinys, greta valstybiniame miške stovinčio statinio įrengta terasa, pastatyta rūkykla, per valstybinį mišką nutiestas medinis takas iki Raistelio ežero, dalis valstybinio miško ploto aptverta tvora, ties tvoros perimetru įrengtos vaizdo stebėjimo kameros, t. y. akivaizdu, kad valstybiniame miške daug metų aktyviai vykdoma veikla, kuri draudžiama Miškų įstatyme (naikinama natūrali miško paklotė, ribojama fizinių asmenų teisė laisvai lankytis miškuose ir t. t.).

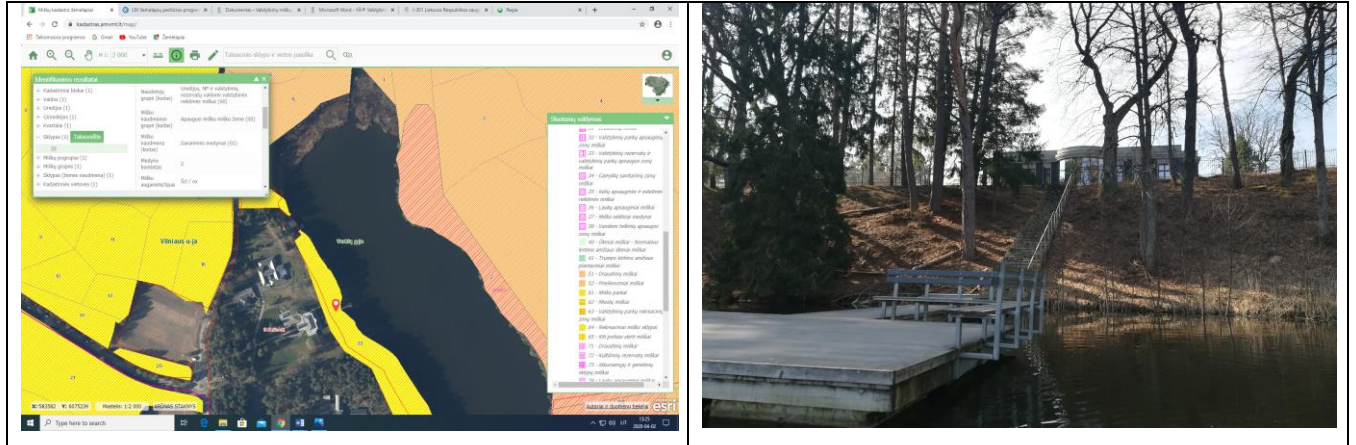

Manytina, kad aptariamo statinio naudotojas ir valstybiniame miške įrengtos tvoros savininkas yra žemės sklypo, kurio unikalus numeris 0101-0002-0444, savininkas, kadangi į tvora apjuostą plotą patenka ne tik dalis valstybinio miško, bet ir visas žemės sklypas, kurio unikalus numeris 0101-0002-0444, kartu su jame stovinčiais statiniais. Atkreiptinas dėmesys, kad tvora apjuostas plotas yra beveik dvigubai didesnis nei Nekilnojamojo turto registro duomenimis sklypui, kurio unikalus numeris 0101-0002-0444, priskirtas žemės plotas.

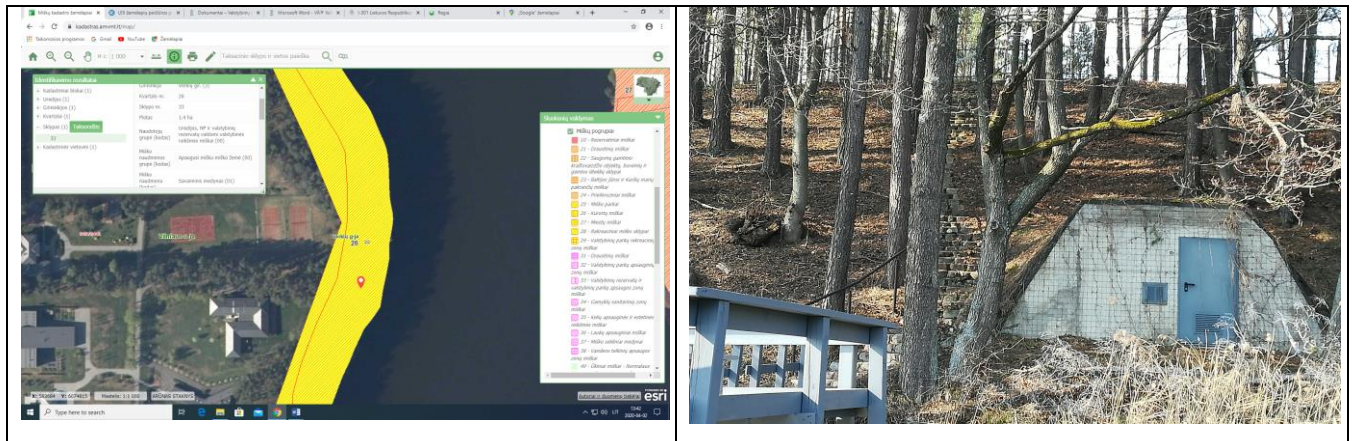
⁹⁴ 2020 m. kovo 28 d.

Pažymėtina, kad gretimuose valstybinio miško plotuose, įtrauktuose į Verkių regioninio parko teritoriją, užfiksuota daug kitų objektų, nebūdingų miško žemei, kurių atsiradimo iniciatoriai ir tikėtini naudotojai greta esančiuose sklypuose stovinčius statinius valdantys asmenys:

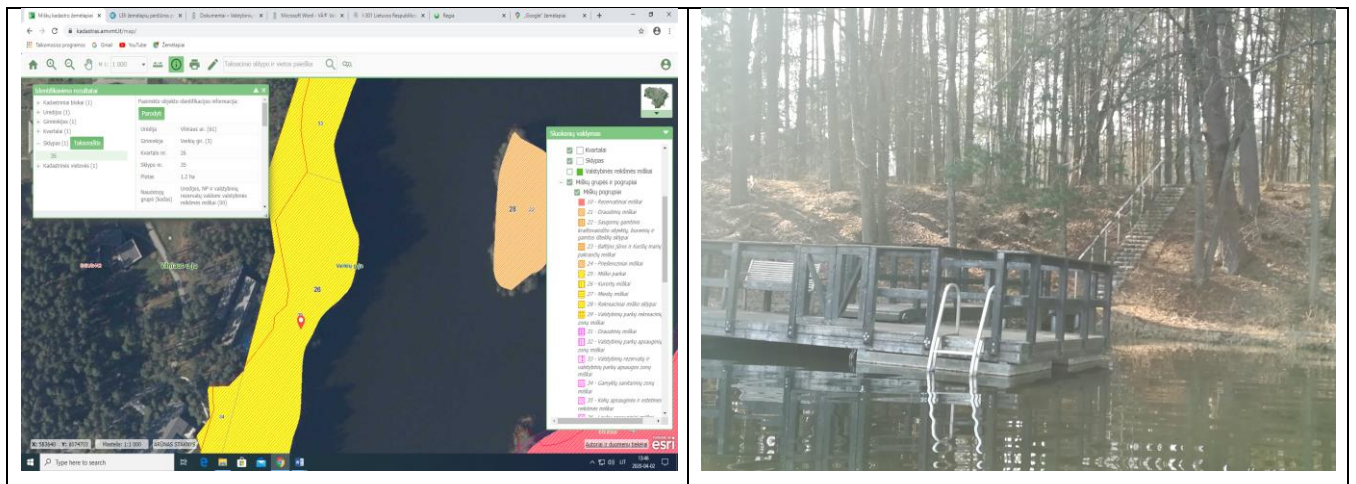
- miško 26 kvartalo sklype Nr. 33, valstybiniame miške, sunaikinus natūralią miško paklotę, įrengtas betoninis takas;

- miško 26 kvartalo sklype Nr. 33, valstybiniame miške, sunaikinus natūralią miško paklotę, įrengtas betoninis, su natūralaus akmens elementais, takas ir pastatytas nežinomos paskirties statinys, kuris nėra registruotas Nekilnojamojo turto registre ir apie kurį nėra duomenų Miškų valstybės kadastre;

- miško 26 kvartalo sklype Nr. 35, valstybiniame miške, sunaikinus natūralią miško paklotę, įrengtas betoninis takas.

3.10.2. Manome, kad iki šiol buvo nepakankamai efektyviai išnaudojama Nekilnojamojo turto registre kaupiama informacija, kad savalaikiai identifikuoti galimus pažeidimus, susijusius su statinių statyba žemės sklypuose, kurie, Miškų valstybės kadastro duomenimis, priskirtini miško žemės plotams ir sudaryti sąlygas neteisėtai pastatytų šalinimui arba, nesant statybos pažeidimo, Miškų valstybės kadastro duomenų koregavimui, siekiant kad Miškų valstybės kadastrė kaupiama informacija atitiktų realią situaciją miško žemės sklypuose. Manome, kad net gi šiuo metu, kai VMT jau yra gavusi informaciją iš Nekilnojamojo turto registro apie registruotus statinius miško žemėje, išlieka neskaidrių sprendimų priėmimo rizika, kuomet bus sudaromas konkrečių žemės sklypų, kuriuose pastatytų statinių pastatymo teisėtumas abejotinas, patikrinimų planas.

Surinkta informacija leidžia manyti, kad iki 2019 metų VMT dėl nežinomų priežasčių, net ir turėdama Miškų valstybės kadastro nuostatų 42.2 punktu suteiktą teisę iš Nekilnojamojo turto registro ir kadastro gauti informaciją apie nekilnojamuosius daiktus miško žemės plotuose, šios informacijos automatizuotai negaudavo. Nepakankamos Miškų valstybės kadastro sąveikos su Nekilnojamojo turto registru ir kadastru rezultatas – daugiau kaip 3000 Nekilnojamojo turto registre ir kadastrė registruotų statinių miško žemėje, kurių pastatymo teisėtumas, atsižvelgiant į Miškų valstybės kadastrė užfiksuotą informaciją apie miško žemės plotus ir Miškų įstatyme įtvirtintus statymų miško žemėje ribojimus, abejotinas.

VMT informavo, kad dėl 2019 metais identifikuotų statinių plotuose, kurie, Miškų valstybės kadastro duomenimis, priskirtini miško žemės plotams, planuoja atlikti tyrimus, kad įvertintų Nekilnojamojo turto registre registruotų statinių pastatymo miško žemėje teisėtumą.

Įvertinę surinktą informaciją apie VMT personalo išteklius, VMT vykdomų funkcijų ir aukščiau minėtų statinių gausą, manome, kad tai bus laiko prasme pakankamai išstėtas procesas, o dėl gresiančių sankcijų, nustačius neteisėtos statybos miško žemėje faktą, yra didelė tikimybė, kad tyrimus planuojantiems ir atliekantiems VMT darbuotojams atskirais atvejais gali būti siekiama daryti poveikį. Susipažinus su susijusia informacija taip pat pastebėtina, kad dalis iš minėtų statinių gali būti įregistruoti vadovaujantis Dokumentų, teiktinų Nekilnojamojo turto registro tvarkytojui registruojant senus statinius, įsigytus ar pastatytus iki 1991 m. liepos 25 d., sąrašo⁹⁵ nuostatomis, esant kitiems įstatyminiams pagrindams, todėl tikėtina, kad dalis tyrimų nebus perspektyvūs. Todėl VMT būtina pasitvirtinti objektyvius kriterijus, jais vadovaujantis atsirinkti perspektyviausius atvejus ir pasitvirtinti konkretų veiklos planą su terminais. Nesant objektyvių atrankos kriterijų, neturint aiškaus plano su konkrečiais terminais, išlieka protegavimo rizika ir subjektyvių sprendimų priėmimo tikimybė, ypač atsižvelgus į tai, kad dažniausiai į įvykio vietą vyksta ir pažeidimo tyrimą atlieka vienas VMT darbuotojas.

⁹⁵ Patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. kovo 3 d. nutarimu Nr. 278 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. spalio 27 d. nutarimo Nr. 1263 redakcija).

Atsižvelgiant į tai, kad minėti statiniai užfiksuoti įvairių nuosavybės formų miško žemės sklypuose, diskutuotina, ar užtikrina pakankamai efektyvų informacijos panaudojimą VMT sprendimas gautą informaciją apie miško žemės plotuose pastatytus statinius pasilikti tik VMT tarnybiniam naudojimui, t. y. nėra aišku, kodėl, pavyzdžiui, apie valstybiniuose miškuose identifikuotus statinius, dėl kurių pastatymo teisėtumo kyla abejonių, nėra informuota⁹⁶ VMU, kaip institucija, kuriai deleguota prievolė saugoti valstybinį mišką ir jo išteklius nuo neteisėtų veiksmų⁹⁷.

3.10.3. Manome, kad VMT turimi įrankiai nėra pakankami, kad efektyviai ir operatyviai, atsižvelgiant į ortofotografijose fiksuojamus pokyčius miško žemėje, identifikuoti galimus miško naikinimo faktus, vykdomas ar įvykdytas neteisėtas statybas ar vykdymą kitos veiklos, kuri draudžiama Miškų įstatymo nuostatomis.

Atlikus istorinių ortofotografijų duomenų pokyčių analizę, manytina, kad iš ortofotografijų galima pakankamai efektyviai identifikuoti žemės sklypus, kuriuose gali būti pradedama vykdyti veikla, kuri draudžiama miško žemės sklypuose, tačiau tam būtinas informacinių technologijų, galinčių automatizuotai identifikuoti įvykusius pokyčius konkrečiose teritorijose, lyginant skirtingų laikotarpių ortofotografijų duomenų pokyčius, naudojimas. Laiku atliktas tokių atvejų identifikavimas sudarytų sąlygas VMT sustabdyti draudžiamą veiklą, kurie neretai trunka ne vienus metus, iki tol, kol vykdoma neteisėta veikla nebūtų padaryti negrįžtami pokyčiai ar maksimali žala aplinkai sunaikinant miško žemės sklypuose natūraliai susiformavusią biologinę įvairovę. Savalaikis VMT įsikišimas ne tik sumažintų galimą žalą natūraliai susiformavusiai biologinei įvairovei, sudarytų sąlygas išvengti ilgamečių teisminių procesų, bet ir sudarytų galimybę VMT operatyviai reaguoti ir užkardyti žemės sklypo savininko ir kitų valstybės institucijų veiklą, kuria siekiama įteisinti padarytus neleistinus pokyčius žemės sklypuose, kurie, Miškų valstybės kadastro duomenimis, priskiriami miško žemei. Taip pat tai sudarytų sąlygas VMT identifikuoti miško žemėje draudžiamus pastatus, kurie negali būti identifikuojami remiantis Nekilnojamojo turto registre kaupiamais duomenimis, t. y. statinius, kurie yra pastatyti be statybą leidžiančių dokumentų ir neregistruoti Nekilnojamojo turto registre. Pavyzdžiui, analizuojant Miškų valstybės kadastro, Nekilnojamojo turto registro duomenis ir istorines ortofotografijas nustatyta, kad:

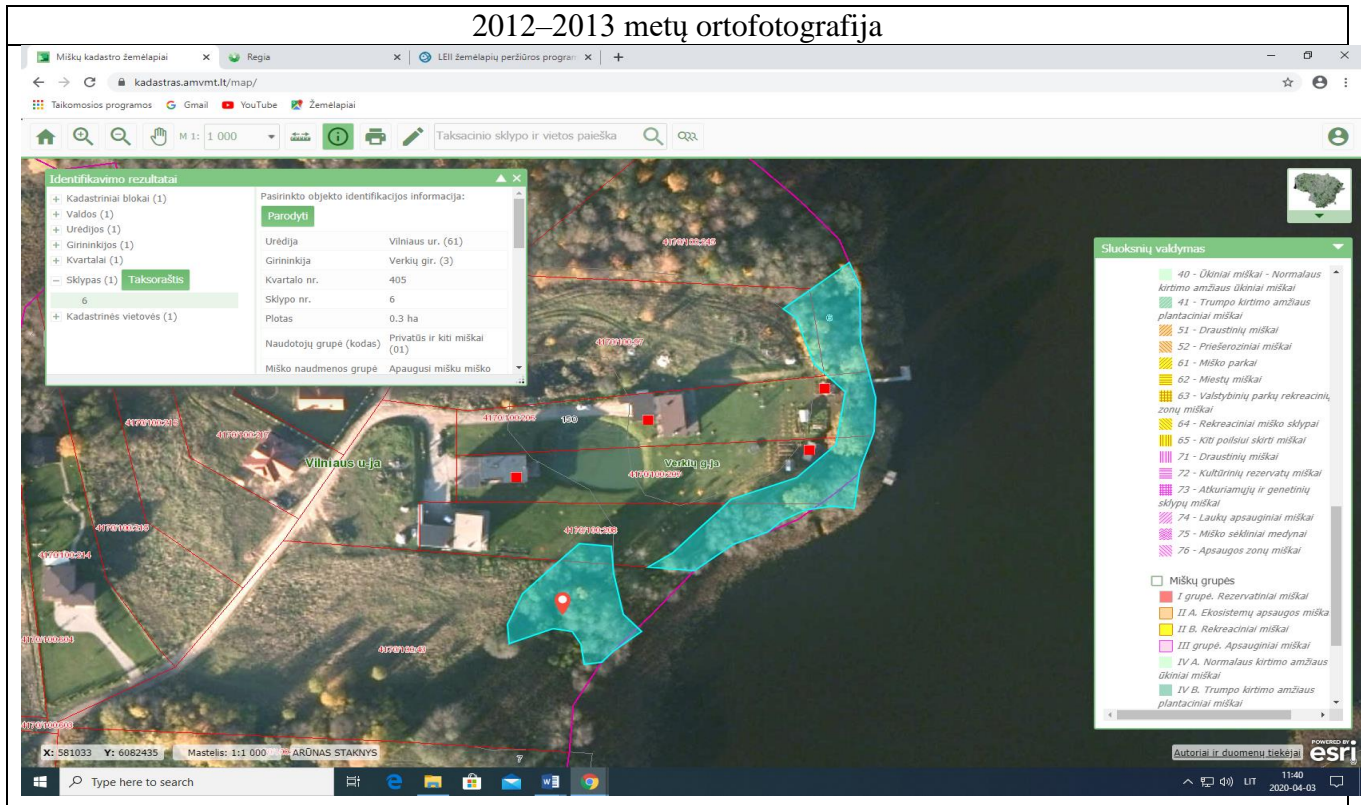
3.10.3.1. Dalis žemės sklypo, kurio unikalus numeris 4170-0100-0043, ploto priskirtina miško žemės plotui (0.0963 ha iš 1.0069 ha)⁹⁸. Miško buvimo faktą aptariamame žemės sklype patvirtina 2012-2013 metų ortofotografijų duomenys ir taksoraštyje užfiksuota informacija⁹⁹.

⁹⁶ 2020 metų kovo 13 d. vykusio susitikimo metu VMU atstovai informavo, kad šios informacijos nėra gavę.

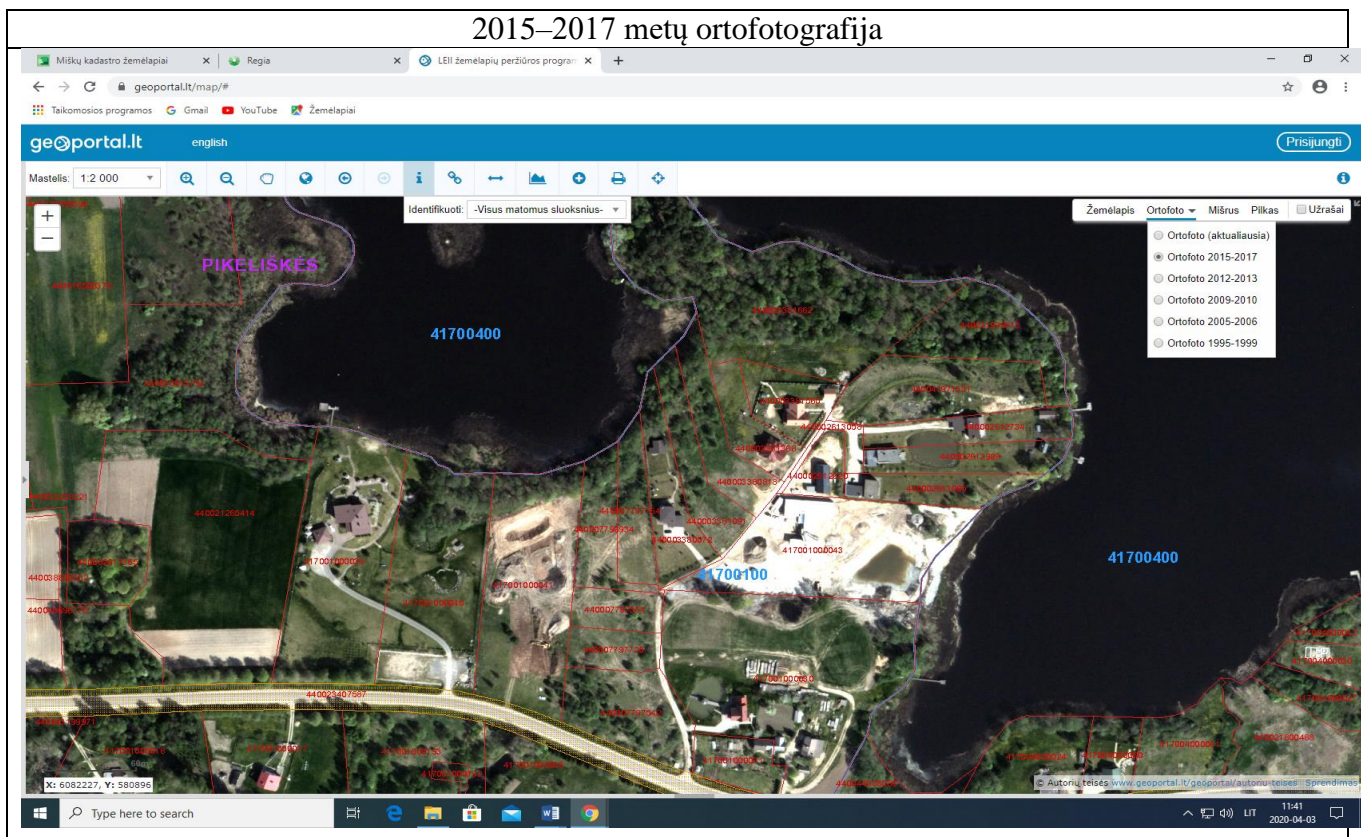
⁹⁷ VMU įstatų 8.8 punktas.

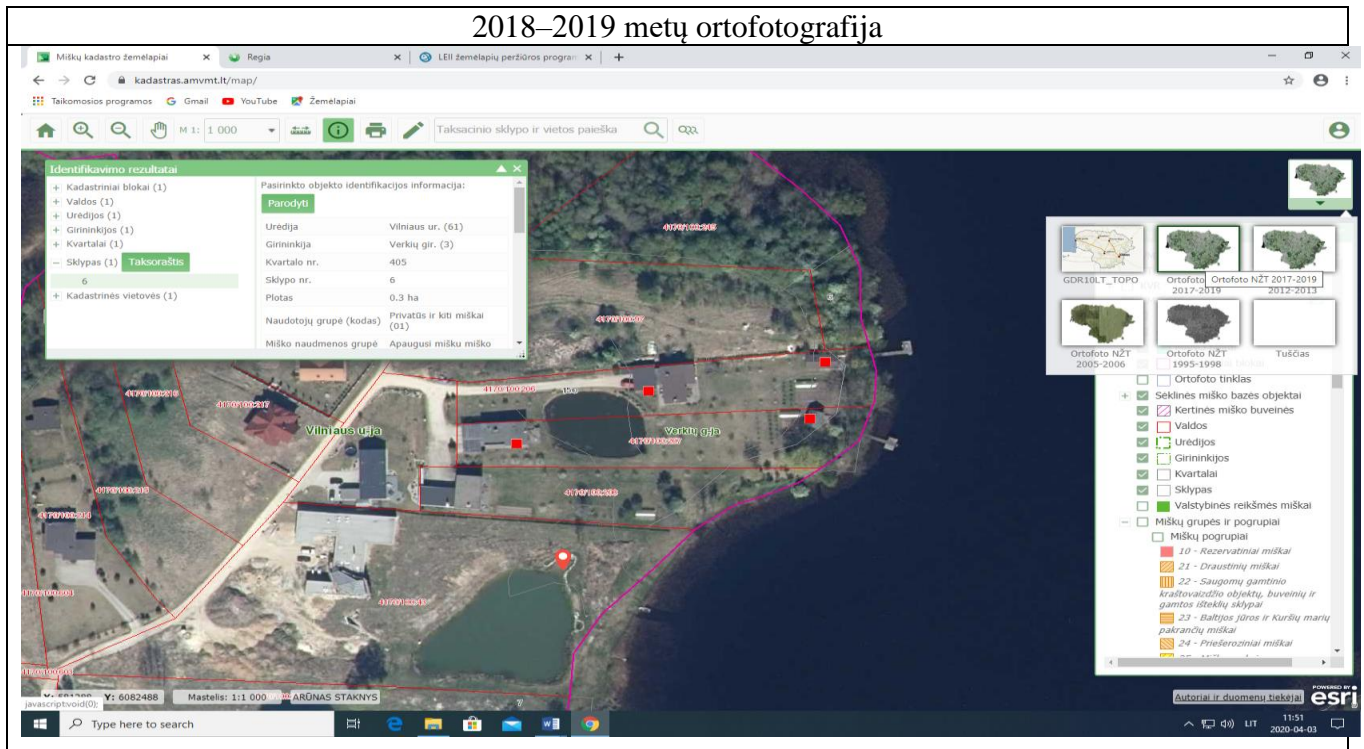
⁹⁸ Miškų valstybės kadastro duomenimis, apsauginių miškų grupei, vandens telkinių apsaugos zonų miškų pogrupiui.

⁹⁹ Taksoraštyje nurodyta, kad aptariamame žemės sklype esantis 38 metų amžiaus miškas priskirtinas miško 405 kvartalo sklypui Nr. 6.

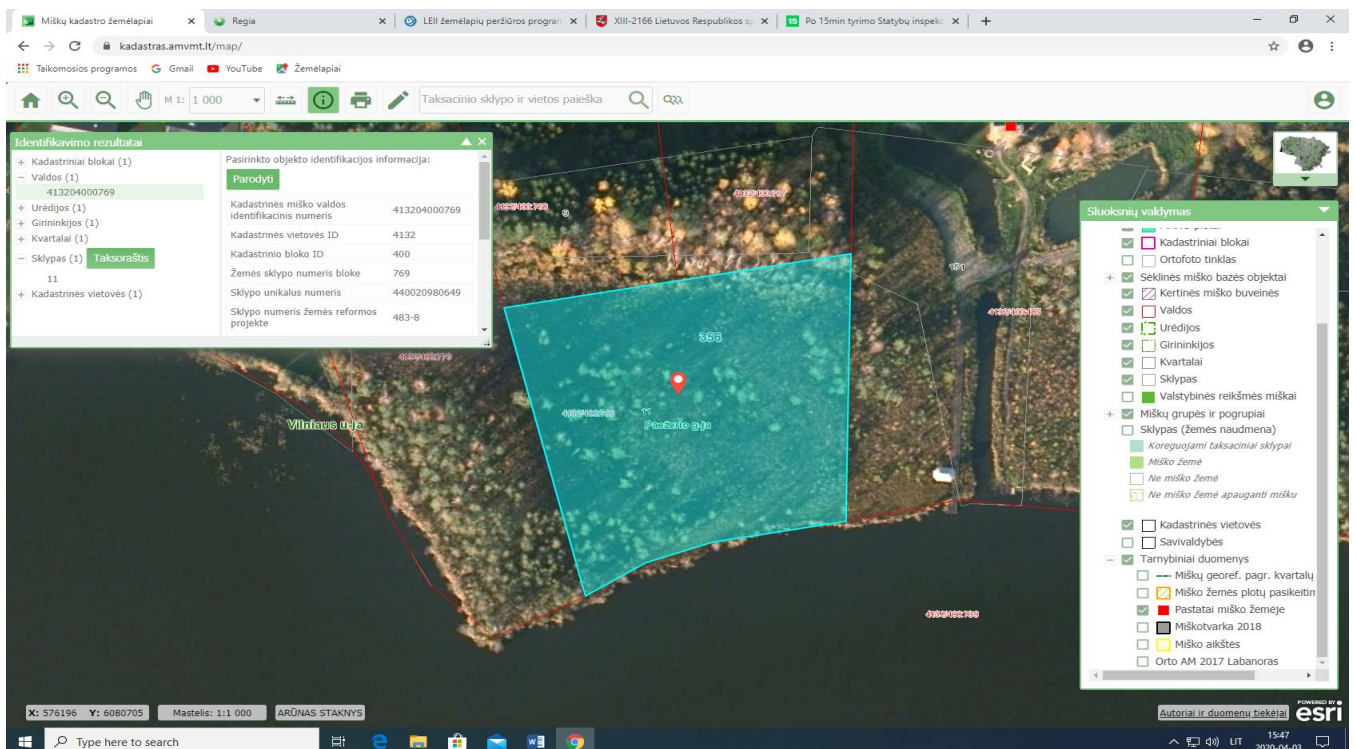
Lyginant aukščiau pateiktą ortofotografiją su 2015–2017 metų ortofotografijų duomenimis akivaizdžiai matoma, kad 2015–2017 metų laikotarpiu žemės sklypo dalyje, priskirtinoje miško žemės plotams, buvo pradėtas augusio miško ir natūralios miško paklotės naikinimas, kuris buvo užbaigtas 2018–2019 metais.

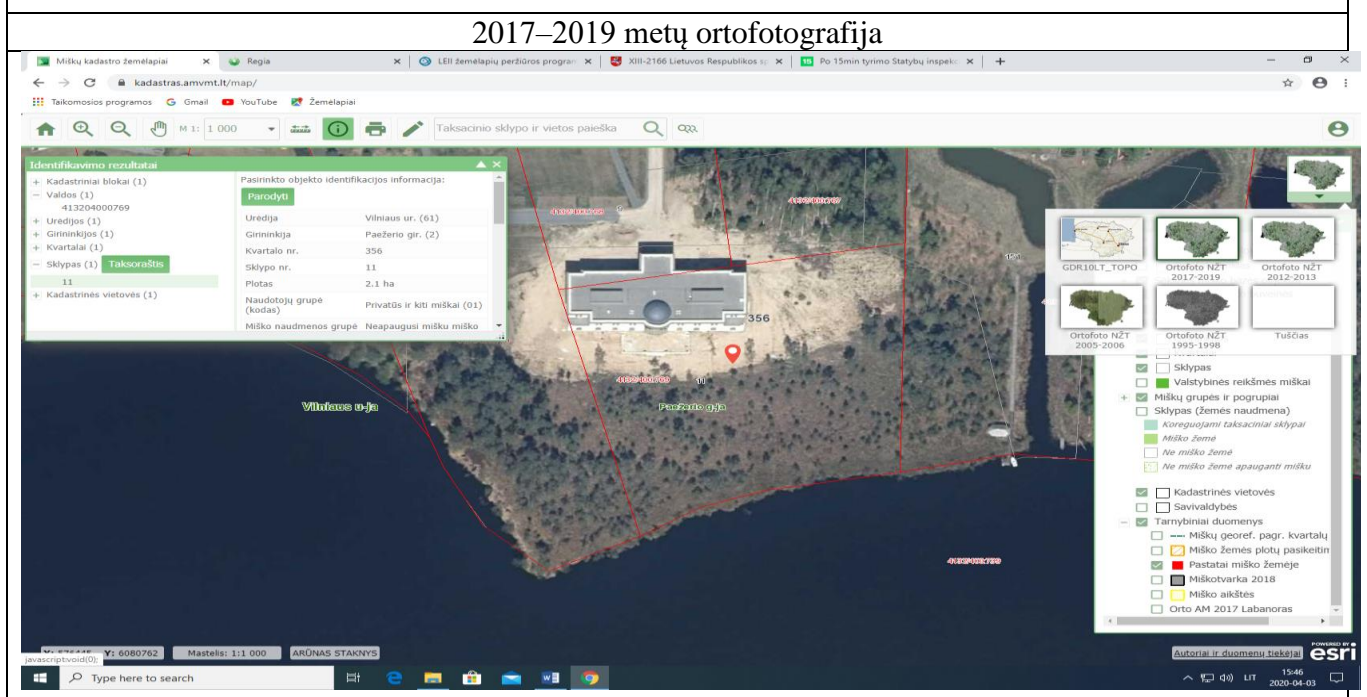
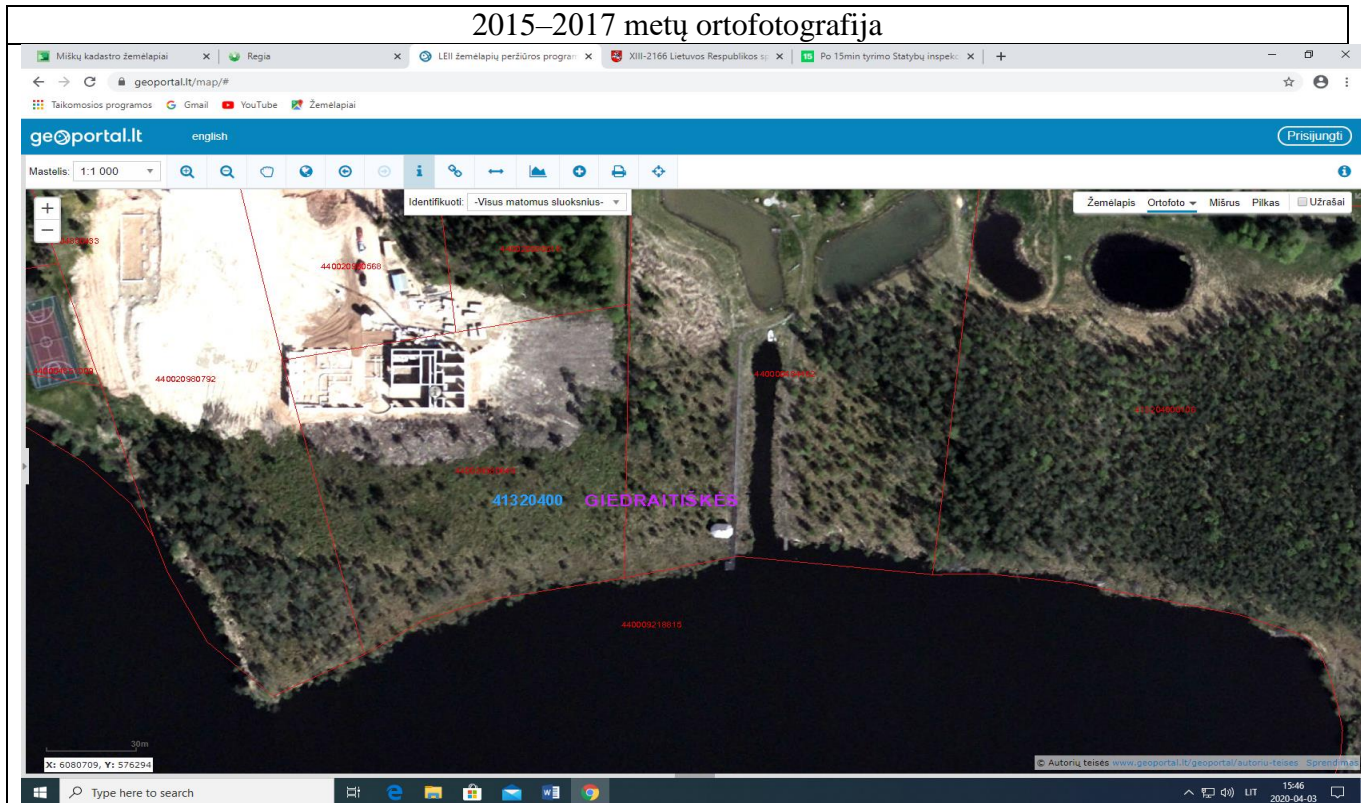
Miško ir natūralios miško paklotės naikinimo procesas užtruko apie 4 metus ir galėjo būti lengvai identifikuotas pagal akivaizdžiai matomus ortofotografijų duomenų pokyčius, o identifikavus – sustabdytas nelaukiant kol miškas bus visiškai sunaikintas.

3.10.3.2. Žemės sklypas, kurio unikalus numeris 4400-2098-0649, priskirtinas miško žemės plotams. Tai patvirtina taksoraštyje užfiksuota informacija¹⁰⁰.

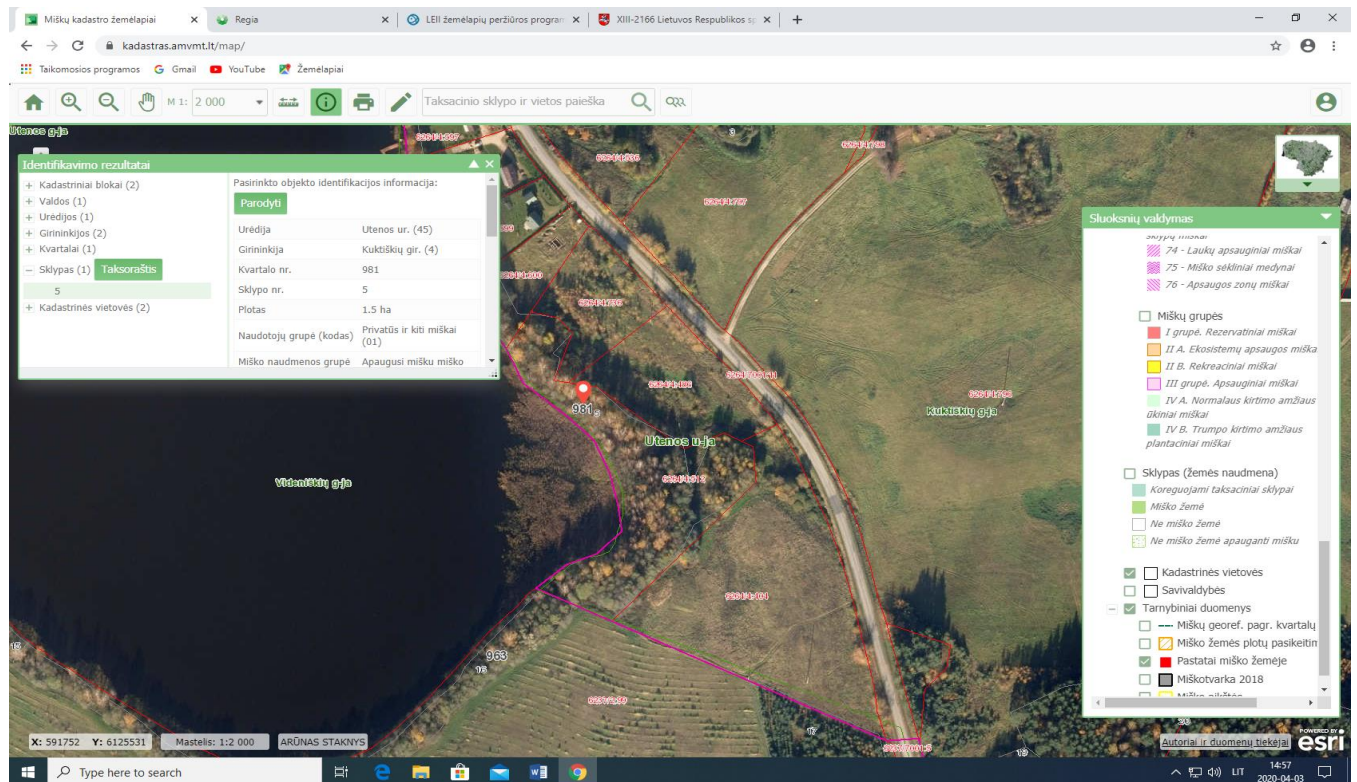
¹⁰⁰ Taksoraščio duomenimis, tai kvartalo Nr. 356 sklypas Nr. 11, kuriame kaip miško žemės naudmena įvardintas žuvelės medynas.

Iš aukščiau pateiktos 2012–2013 metų ortofotografijos matoma, kad aptariamas žemės sklypas iki 2013 metų buvo naudojamas be akivaizdžių pažeidimų, nebent galėjo būti nevykdomas reikalavimas užtikrinti žuvusio medyno atkūrimą per Miškų įstatyme nustatytus terminus. Tačiau iš 2015–2017 metų ir 2017–2019 metų ortofotografijoje akivaizdžiai matoma, kad miško žemės sklype pradėtos statybos ir natūralios miško paklotės naikinimas, kuris apėmė ne tik dalį aptariamo žemės sklypo ploto, bet ir dalį ploto gretimuose žemės sklypuose, kuris, Miškų valstybės kadastro duomenimis, priskirtinas miško žemės plotams.

Statybų miško žemėje ir sklype esančios natūralios miško paklotės naikinimo procesas užtruko apie 4 metus ir galėjo būti lengvai identifikuotas pagal akivaizdžiai matomus ortofotografijų pokyčius, o identifikavus – sustabdytas, tačiau akivaizdūs pažeidimai buvo identifikuoti ir užkardyti ne VMT pastangomis, bet UAB „15 min“ atstovams atlikus žurnalistinį tyrimą¹⁰¹.

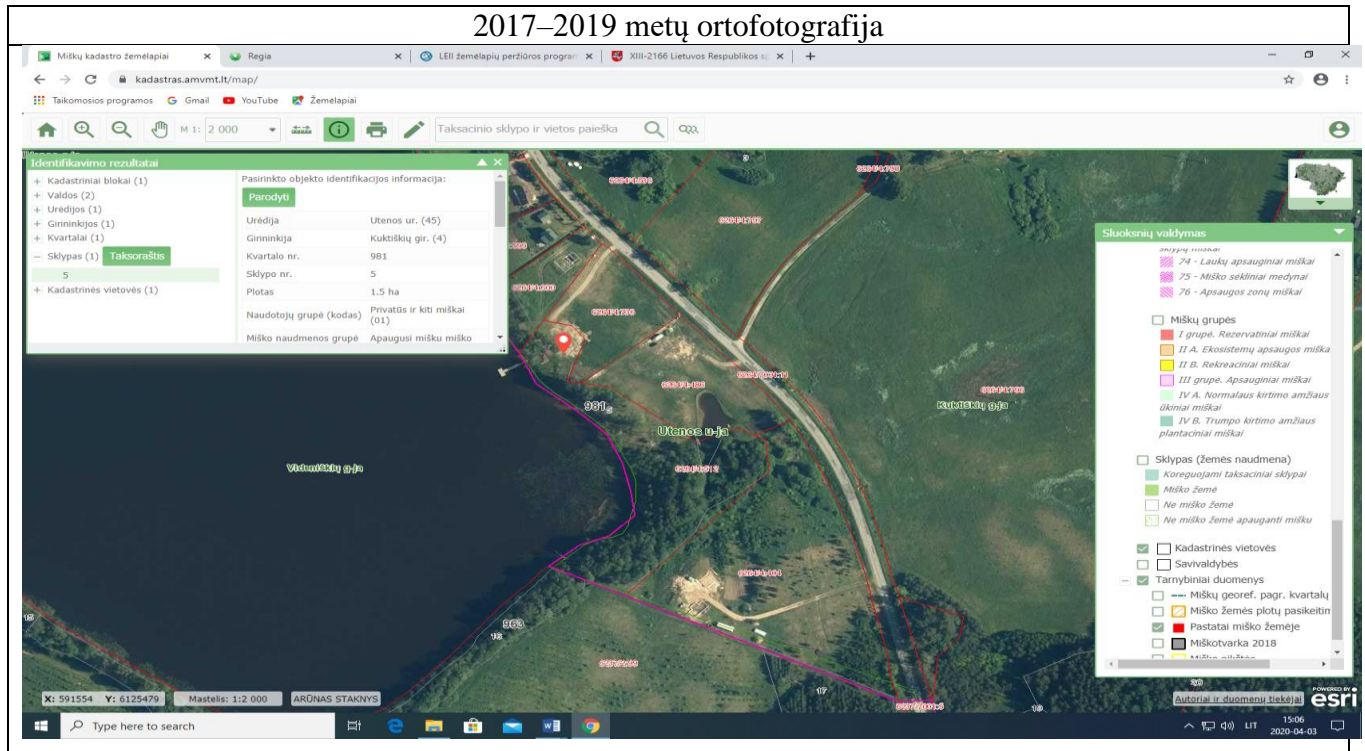
3.10.3.3. Beveik visas žemės sklypo, kurio unikalus numeris 4400-2750-5533, plotas, Miškų valstybės kadastro ir Nekilnojamojo turto registro duomenimis, priskirtas miško žemės plotams (1.2126 ha iš bendro 1.2434 ha ploto) ir nustatyti miško žemės naudojimo apribojimai, tarp kurių draudimas statyti statinius. Miško buvimo faktą patvirtina 2012–2013 metų ortofotografijų duomenys ir taksoraštyje užfiksuota informacija¹⁰².

Lyginant 2012–2013 metų ortofotografijų duomenis su 2015–2017 metų ir 2017–2019 metų ortofotografijų duomenimis matoma, kad aptariamo žemės sklypo dalyje, kuri laikytina miško žeme, sumažėjo miško medžių, pastatytas nežinomos paskirties pastatas, dalyje ploto galimai sunaikinta natūrali miško paklotė.

¹⁰¹ Prieiga internete: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/kvadratinis-metras/nekilnojamas-turtas/g-ziemelio-valdose-grubus-pazeidimai-atrasta-savavaliska-statyba-be-leidimo-statomas-2-tukst-kv-m-ploto-pastatas-973-1108590>.

¹⁰² Taksoraštyje nurodyta, kad aptariamame žemės sklype esantis 64 metų amžiaus miškas priskirtinas kvartalo Nr. 981 sklypui Nr. 5.

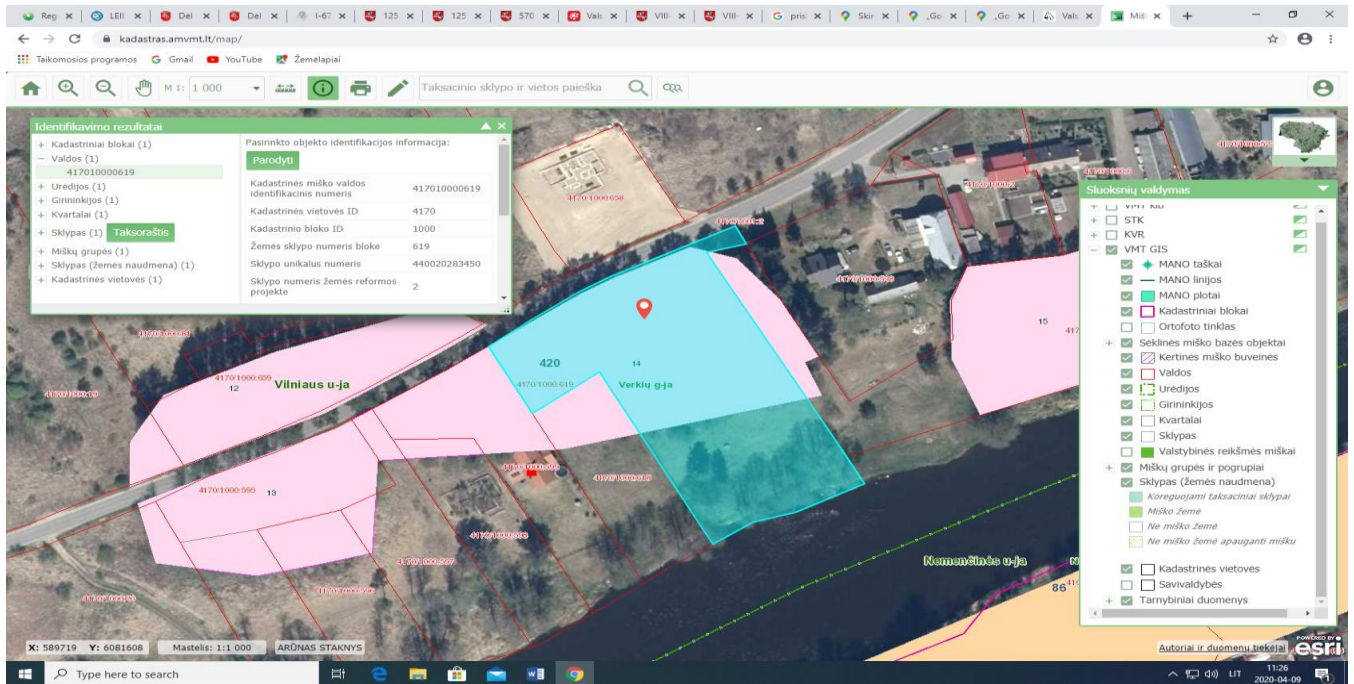

3.10.4. VMT, priešingai nei kitos valstybės institucijos¹⁰³, nepanaudoja visų viešai prieinamų informacijos šaltinių, kad savalaikiai identifikuoti miško žemės plotams priskirtinus žemės sklypus, kuriuose vykdoma Miškų įstatymo nuostatomis draudžiama veikla ir operatyviai imtis veiksmų nutraukti veiklą, kuri negali būti vykdoma žemės sklype, kuris, Miškų valstybės kadastro duomenimis ir Nekilnojamojo turto registro duomenimis, priskirtinas miško žemės plotams. Pavyzdžiui, analizuojant „Google Street View“ užfiksuotą informaciją ir Miškų valstybės kadastrę bei Nekilnojamojo turto registre užfiksuotą informaciją, nustatyta, kad:

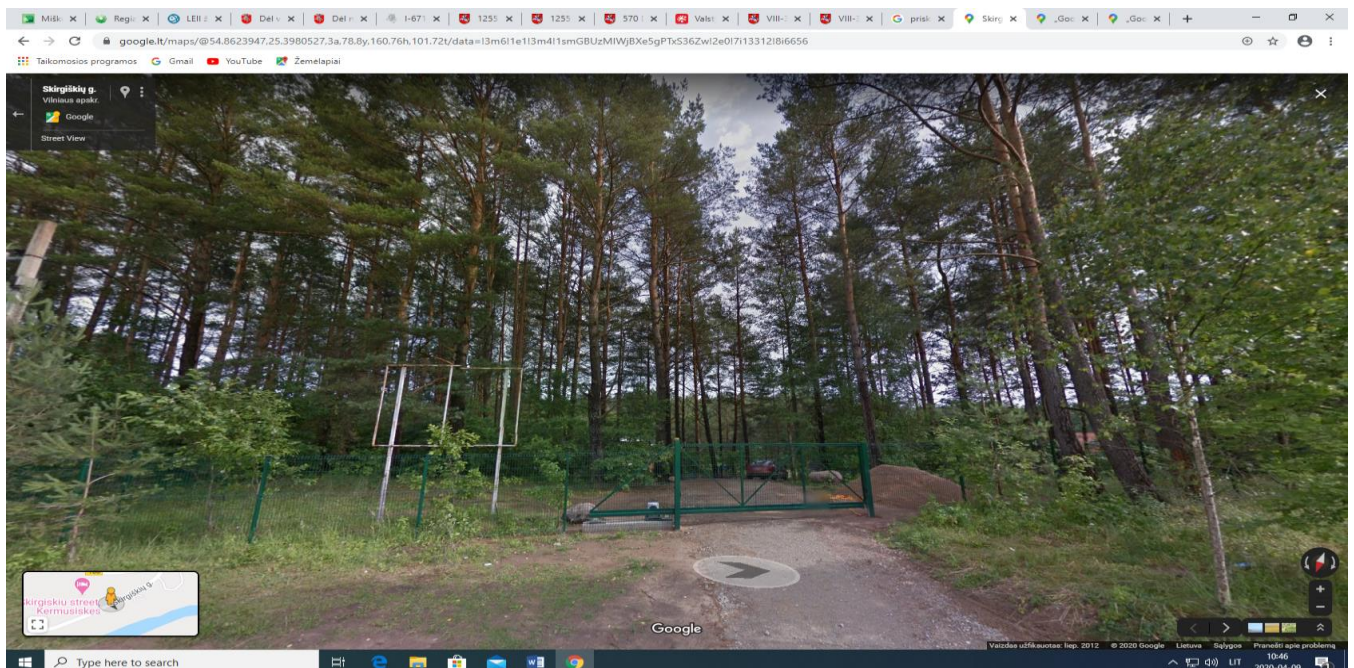
3.10.4.1. Miškų valstybės kadastro duomenimis ir Nekilnojamojo turto registro duomenimis, dalis žemės sklypo, kurio unikalus numeris 4400-2028-3450, ploto priskirtina miško žemės plotams (Miškų valstybės kadastro duomenimis 0.447 ha, Nekilnojamojo turto registro duomenimis 0.4345 iš

¹⁰³ Pavyzdžiui, Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos (toliau – VMI) „Google Street View“ paslauga naudoja kaip priemonę kovojant su neteisėtai praturtėjusiais piliečiais. VMI žemėlapiai tapo kasdiene priemone, jie padėjo aptikti nedeklaruoto turto už daugiau kaip 2 mln. eurų. Pavyzdžiui, rastas nuslėptas buvusio „Snoro“ vadovo R. B. kotedžas. „Po to, kai kontrolės galimiesiems veiksams yra atsirenkami rizikingi mokesčių mokėtojai, mes visada pasinaudojame galimybe pasižiūrėti, apie kokius objektus mes kalbame, preliminarai įvertinti objekto adekvatumą per turto deklaravimą ir tai mums yra didelė paspartis“, – sakė VMI viršininko pavaduotojas Artūras Klerauskas. Teritorijų planavimo ir statybos inspekcija teigia, kad tokie žemėlapiai taupo finansus, leidžia operatyviau rinkti informaciją. „Pagrindiniai panaudojimo atvejai yra reidų planavimas. Pirmiausiai virtualiai įvertiname, apsižiūrime vietas, kur vėliau siunčiame specialistų grupę. Taip pat skundams nagrinėti, ypač palyginant, kaip buvo prieš porą metų ir dabar. Tarkime, atliekama kažkokia pastato rekonstrukcija, ir žmogus įrodinėja, kad aš nieko nedariau, viskas padaryta labai seniai. Palyginus žemėlapyje tą situaciją, nuotraukas, labai lengva identifikuoti, kada tie darbai iš tiesų buvo atlikti“, – pasakojo Statybų inspekcijos atstovė Lina Staškevičienė. Institucijoms vis labiau naudojantis interaktyviais žemėlapiams, nuo 2017 m. savivaldybės įpareigotos, prieš išduodamos statybos leidimus, šiomis priemonėmis patikrinti, ar statytojas, prašantis leidimo, nebando įteisinti savavališkos statybos. Prieiga internete: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/220718/google-vel-fotografuoja-lietuva-duomenu-atnaujinimo-laukia-ne-tik-smalsuoliai-bet-ir-valstybines-istaigos>.

bendro 0.7118 ha ploto). Aptariamame žemės sklype augantis 68 metų miškas priskirtas III miškų grupei (Apsauginiai miškai) Vandens telkinių apsaugos zonų miškų pogrupiui.

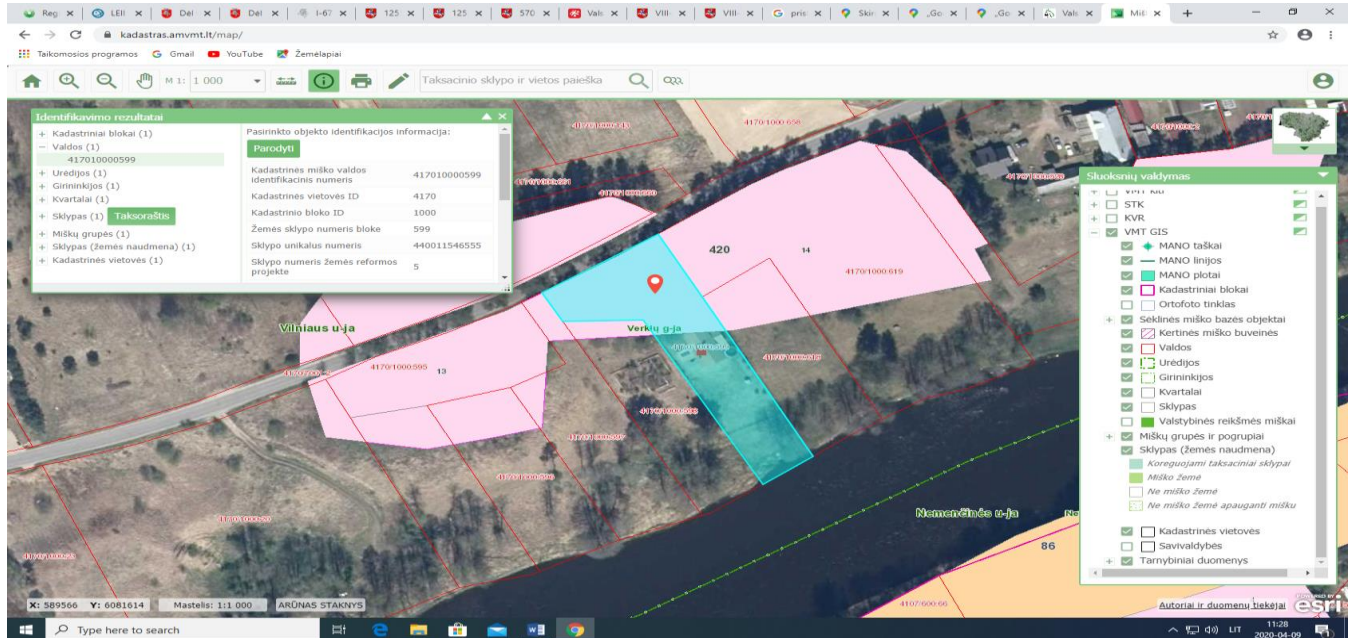

Išanalizavus „Google Street View“ viešinamą informaciją akivaizdžiai matoma, kad nuo 2012 metų liepos mėn. aptariamame žemės sklype vykdoma Miškų įstatymu nuostatomis draudžiama veikla (miško žemės plotas aptvertas tvora, sunaikinant natūralią miško paklotę ir miško žemės augmeniją, įrengtas kelias iki statomo statinio, statomas nežinos paskirties pastatas).

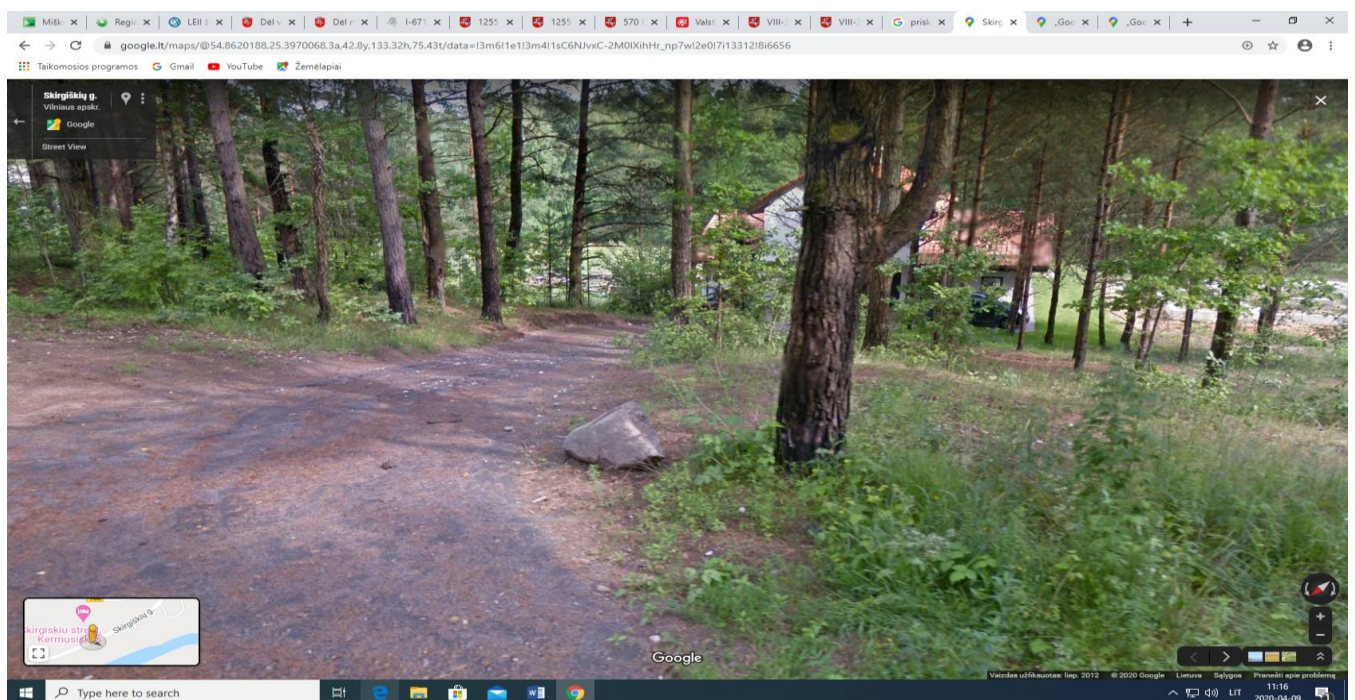

2020 metų balandžio 7 d. aptariamame žemės sklype buvo aptvertas tvora, miško žemėje buvo įrengtas kelias iki miško žemės plote stovinčio pastato, dalyje miško žemės ploto buvo suformuota dirbtinė veja ir kiti dekoratyvinės aplinkos elementai, nebūdingi sklype išlikusiai autentiškai miško augmenijai ir miško žemės paklotei.

3.10.4.2. Miškų valstybės kadastro duomenimis ir Nekilnojamojo turto registro duomenimis dalis žemės sklypo, kurio unikalus numeris 4400-1154-6555, ploto priskirtina miško žemės plotams (Miškų valstybės kadastro duomenimis 0.1417 ha, Nekilnojamojo turto registro duomenimis 0.1415 iš bendro 0.2859 ha ploto). Aptariamame žemės sklype augantis 68 metų miškas priskirtas III miškų grupės (Apsauginiai miškai) Vandens telkinių apsaugos zonų miškų pogrupiui.

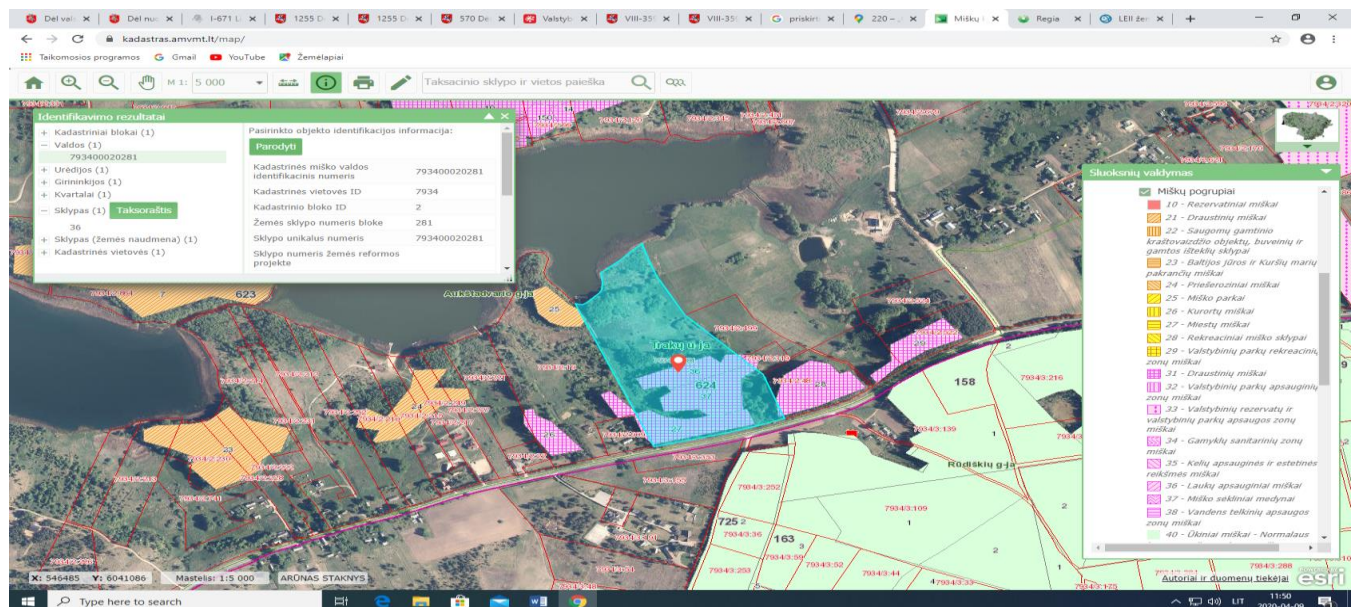

Išanalizavus „Google Street View“ viešinamą informaciją akivaizdžiai matoma, kad nuo 2012 metų liepos mėn. aptariamame žemės sklype galėjo būti vykdoma Miškų įstatymo nuostatomis draudžiama veikla (sunaikinant natūralią miško paklotę ir miško žemės augmeniją, įrengtas kelias iki pastato bei dalyje miško žemės ploto įrengta dirbtinė veja ir kiti natūraliai miško aplinkai nebūdingi dekoratyvinės aplinkos elementai).

2020 metų balandžio 7 d. aptariamame žemės sklypo dalyje, Miškų valstybės kadastro duomenimis, priskirtinoje miško žemės plotui, buvo išlikęs įrengtas kelias iki statinio, kurio dalis konstrukcinių elementų ir miško žemei nebūdingų dekoratyvinės aplinkos elementų galimai patenka į miško žemės plotą.

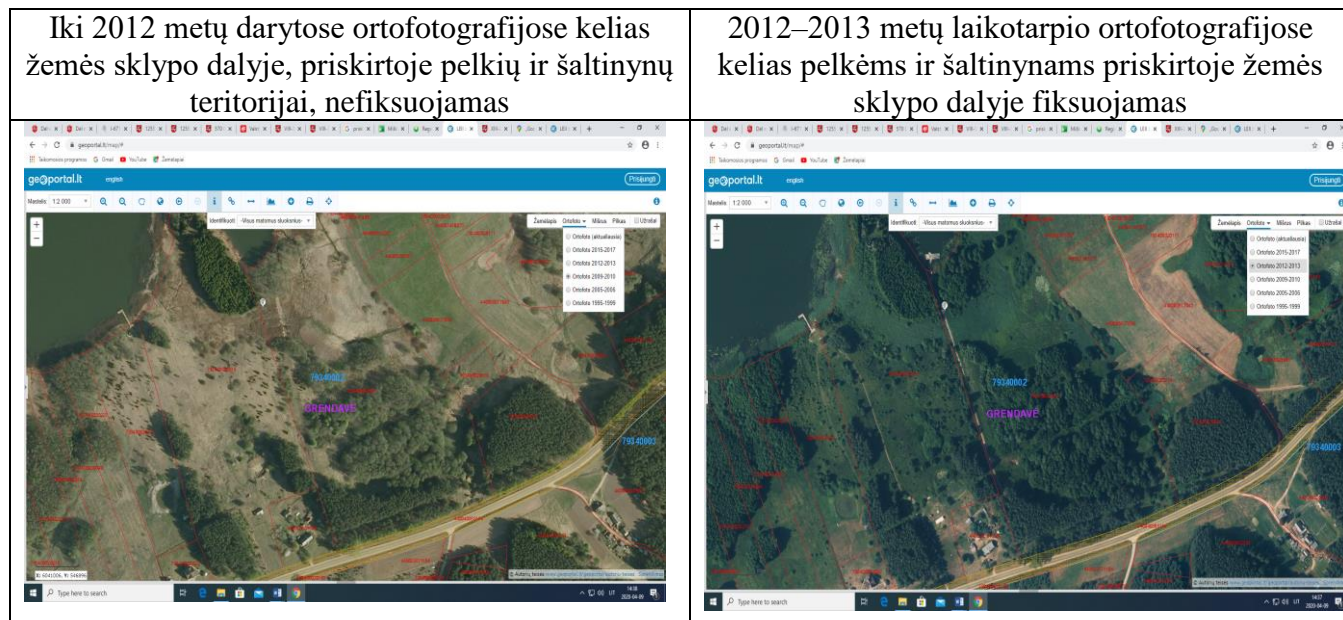
3.10.4.3. Miškų valstybės kadastro duomenimis ir Nekilnojamojo turto registro duomenimis, dalis žemės sklypo, kurio unikalus numeris 7934-0002-0281, ploto priskirtina miško žemės plotams (Miškų valstybės kadastro duomenimis 2.6092 ha, Nekilnojamojo turto registro duomenimis 2.9311 iš bendro 7.6967 ha ploto). Aptariamame žemės sklype augantis 49–59 metų amžiaus miškas priskirtas III miškų grupei (Apsauginiai miškai), Draustinių miškų pogrupiui.

Išanalizavus „Google Street View“ viešinamą informaciją akivaizdžiai matoma, kad nuo 2012 metų liepos mėn. aptariamame žemės sklype galėjo būti vykdoma Miškų įstatymo nuostatomis draudžiama veikla, t. y. užtvėrus tvora ribojamas fizinų asmenų teisė laisvai lankytis miškuose.

Pažymėtina, kad tvora aptariamas žemės sklypas buvo aptvertas ir 2020 metų pradžioje, o išanalizavus aktualių ortofotografijų duomenis, manytina, kad valdant ir naudojant aptariamą žemės sklypą galėjo būti nesilaikoma ne tik miško žemei nustatytų specialiųjų žemės naudojimo sąlygų, bet ir kitų žemės sklypui nustatytų specialiųjų žemės naudojimo sąlygų (pavyzdžiui, pelkėms ir šaltinynams priskirtoje žemės sklypo dalyje, įrengiant kelią privažiuoti iki Baluosio ežero pakrantės per Žydkaimio pelkėi priskirtiną žemės sklypo dalį, galėjo būti suardyta pelkių ir apypelkių augalinė danga¹⁰⁴).

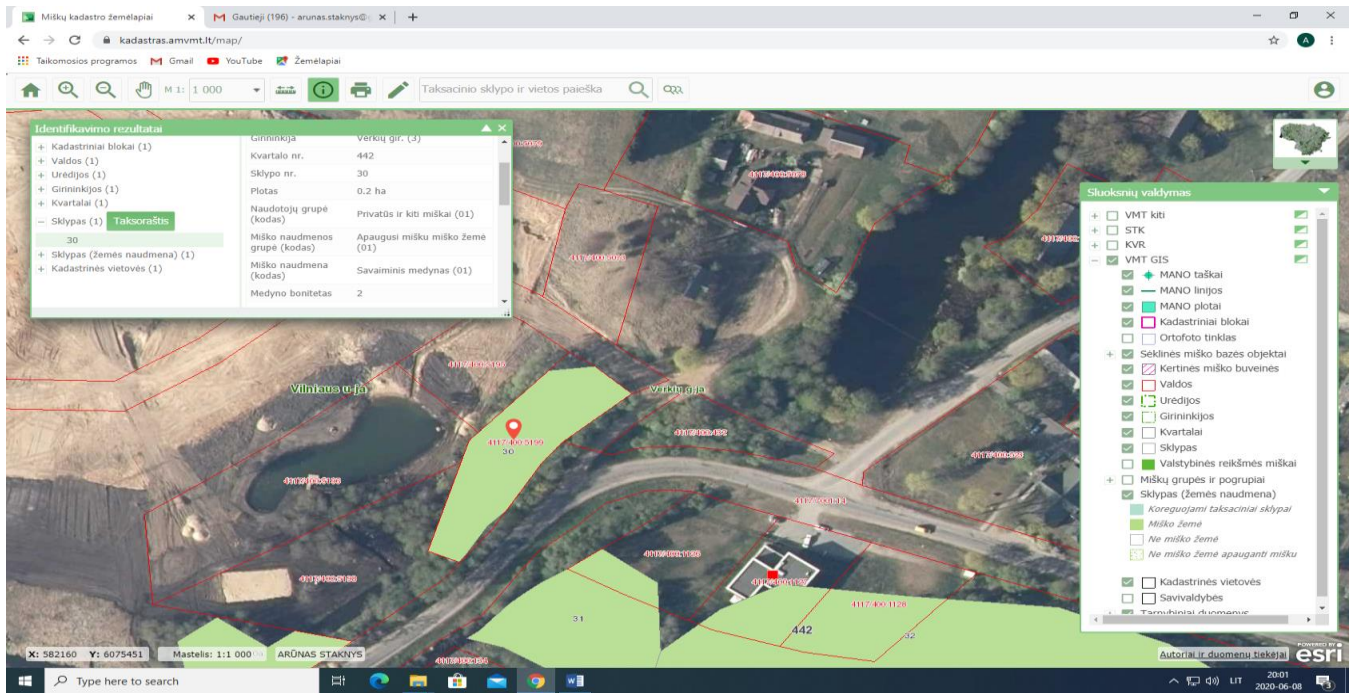

3.10.5. *Apžiūrint viešai prieinamais informacijos šaltiniuose identifikuotus kaip rizikingus¹⁰⁵ miško žemės sklypus vietoje, identifikuota ir kitų atvejų, kuomet žemės sklypų savininkai (naudotojai) net ir tais atvejais, kai Miškų valstybės kadastro ir Nekilnojamojo turto registro duomenys aiškiai informuoja, kad žemės sklypas turi būti tvarkomas ir naudojamas atsižvelgiant į miško žemės tvarkymą ir naudojimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatų reikalavimus, tenkindami asmeninius poreikius (prieš tai neinicijavę jų paskirties keitimo teisės aktų nustatyta tvarka ir neišregistravę iš Miškų valstybės kadastro ir Nekilnojamojo turto registro), miško žemės sklypus tvarko ir naudoja ne kaip miško žemės sklypus.*

Pavyzdžiui, Miškų valstybės kadastro duomenimis, žemės sklypas, kurio unikalus numeris 4400-5072-0882, laikytinas miško žeme, analogiškas įrašas suformuotas Nekilnojamojo turto registre. Miškų valstybės kadastro ir Nekilnojamojo turto registro duomenimis, sklype augantis miškas priskirtas IV miškų grupei (ūkiniams miškams), o Nekilnojamojo turto registre nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos kaip miško žemei.

¹⁰⁴ Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų XXX skyriaus „Pelkės ir šaltinynai“ 128.2 punkte nustatytas draudimas mechanškai ardyti natūralių pelkių augalinę dangą.

¹⁰⁵ Kurie galėjo būti tvarkomi pažeidžiant Miškų įstatymo nuostatų reikalavimus.

Todėl manytina, kad žemės sklypo savininkas buvo tinkamai informuotas, jog tvarkant ir naudojant minėtą žemės sklypą privaloma užtikrinti tinkamą Miškų įstatymo ir atitinkamų poįstatyminių teisės aktų nuostatų reikalavimų vykdymą, tarp kurių Miškų įstatymo 8 straipsnio nuostatose įtvirtintas draudimas riboti fizinių asmenų laisvo lankymosi miškuose galimybę, tačiau 2020 m. kovo 25 d. užfiksuota, kad aptariamasis žemės sklypas aptvertas tvora, t. y. ribojama fizinių asmenų teisė laisvai lankytis miške.

2020 m. kovo 25 d. užfiksuotas vaizdas sklype

4. MOTYVUOTOS IŠVADOS

Išanalizavus teisės aktus, reglamentuojančius VMT ir VMU veiklą vertinamose srityse¹⁰⁶, bei šių institucijų darbo praktiką, darytina išvada, kad yra korupcijos rizika dėl šių korupcijos rizikos veiksnių¹⁰⁷:

1. Miškų valstybės kadastro nuostatų nuostatos, reglamentuojančios VMT, kaip Miškų valstybės kadastro tvarkytojo, ir VĮ Registrų centro, kaip Nekilnojamojo turto kadastro ir registro tvarkytojo, sąveikos tvarką, kuri turėtų užtikrinti oficialios informacijos apie miško žemės plotus konkrečiuose žemės sklypuose valstybės kadastruose ir registruose suvienodinimą, yra deklaratyvaus pobūdžio. Todėl iki šiol nėra užtikrintas toks Miškų valstybės kadastro sąveikos su susijusiais valstybės registrais ir kadastrais bei valstybės informacinėmis sistemomis mechanizmas, kuris identifikuotų ir pašalintų egzistuojančias duomenų apie miško žemės plotus konkrečiuose žemės sklypuose neatitiktis minėtuose oficialiuose informacijos šaltiniuose ir užkardytų naujų neatitiktųjų atsiradimą. Dėl šios priežasties:

1.1. Pasinaudojant duomenų oficialiuose informacijos šaltiniuose nesuderinamumu, valstybės ir savivaldybės institucijose išlieka subjektyvių sprendimų ir interpretacijų, kuriais sudaromos sąlygos mišku apaugusiuose žemės sklypuose vykdyti veiką, kuri negali būti vykdoma miško žemėje, arba kuriais žemės sklypų valdytojams nustatomos abejotino pagrįstumo mokestinės prievolės ar veiklos ribojimai, priėmimo galimybės.

1.2. Asmenims, iškirtusiems ar sunaikinusiems mišką, išlieka galimybė išvengti prievolės, nepaisant to, kad jų valdomas žemės sklypas, Miškų valstybės kadastro duomenimis, įtrauktas į miško žemės plotus, atkurti mišką Miškų įstatymo 15 straipsnyje nustatytais terminais, išlieka pažeidėjų protegavimo galimybė. Kontroliuojančioms institucijoms yra problematiška užtikrinti tinkamą minėtos prievolės vykdomo kontrolę.

1.3. Išlieka prielaidos neefektyviam valstybės ir savivaldybės įstaigų personalo išteklių naudojimui, nes personalo ištekliai skiriami nagrinėjimui skundų ir pretenzijų, kurių atsiradimo priežastis Nekilnojamojo turto registre ir Miškų valstybės kadastru kaupiamų duomenų apie miško žemės plotus konkrečiuose žemės sklypuose nesutaptis, didėja visuomenės nepasitikėjimas valstybės ir savivaldybės institucijose priimamais sprendimais.

1.4. Praktikoje žemės plotams, kuriuose yra natūraliai susiformavusi miško žemei ir miškui būdinga biologinė įvairovė, atitinkanti Miškų įstatyme nustatytus miško ir miško žemės kriterijus, nepaisant jų įtraukimo į Miškų valstybės kadastrą miško žemę, neužtikrinama Lietuvos Respublikos

¹⁰⁶ - VMT veiklą tikrinant duomenis, kuriuos teikia subjektai, siekiantys patikslinti Miškų valstybės kadastro duomenis ir priimant sprendimus dėl Miškų valstybės kadastro duomenų tikslinimo;

- VMU veiklą atliekant miškų inventorizaciją ir rengiant miškotvarkos projektus, t. y. veiklą renkant duomenis ir rengiant dokumentus, kurie gali būti pagrindu kreiptis į VMT su prašymu patikslinti Miškų valstybės kadastro duomenis.

¹⁰⁷ Išvadas pagrindžiantys motyvai pateikti išvados dėl korupcijos rizikos analizės trečiajame skyriuje.

Konstitucijos ir Miškų įstatymo nuostatomis reikalaujama apsauga ir tokie plotai tampa žemės plotais be miškui ir miško žemei būdingos biologinės įvairovės arba teisę naudotis tokiais plotais asmeninių poreikių tenkinimui įgyja kai kurie asmenys, nepaisant Lietuvos miškų ūkio politikoje ir jos įgyvendinimo strategijoje bei susijusiose teismų nutartyse deklaruojamos valstybės pozicijos, kad miškas yra ypatingas nuosavybės objektas, kuris turi būti naudojamas visuomenės socialinių reikmių tenkinimui¹⁰⁸.

1.5. Atsiranda pagrindo abejoti oficialiosios statistikos apie miško žemės plotus ir jų pokytį Lietuvos Respublikoje pagrįstumu ir patikimumu¹⁰⁹.

2. Neigiamą įtaką vertinamose srityse priimamų sprendimų skaidrumui daro ne tik teisinio reglamentavimo spragos ar darbo praktikos problematika, bet ir valstybės registruose kaupiamų objektų ribinių duomenų nesutaptys¹¹⁰ ir duomenų, reikalingų identifikuoti konkrečius žemės sklypus valdančius asmenis ir leistinus žemės sklypo naudojimo būdus bei taikomas specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas, nebuvimas Nekilnojamojo turto registre, nepaisant to, kad žemės sklypas yra suformuotas ir, Miškų valstybės kadastro duomenimis, įtrauktas į miško žemei priskiriamus žemės plotus¹¹¹.

3. Išanalizavus su vertinamomis sritimis susijusius teisinio reglamentavimo pokyčius, manytina, kad poįstatyminiai teisės aktai:

3.1. Sudaro prielaidas kai kurioms asmenų grupėms išvengti Miškų įstatymo nuostatomis nustatytos prievolės, inicijuojant valstybinės miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis ir atitinkamai miško žemės ploto išbraukimą iš Miškų valstybės kadastro, kompensuoti valstybės patiriamus miško ir miško žemės praradimus Miškų įstatymo nustatyta tvarka, t. y. gali būti neužtikrintas asmenų lygiateisiškumas¹¹².

3.2. Sudarytos sąlygos atsirasti neigiamam precedentui, kai miško reikšmingumą ir vertingumą valstybei ir visuomenei nulemia ne konkrečiame žemės sklype susiformavusios biologinės įvairovės atitiktis Miškų įstatyme nustatytiems miško ir miško žemės kriterijams, bet valstybės institucijos sprendimas dėl žemės sklypo naudojimo paskirties ir būdo nustatymo¹¹³.

4. Esamas miškų apsaugos mechanizmas nėra pakankamai efektyvus, kad savalaikiai identifikuoti ir užkardyti ūkinės veiklos miškuose pažeidimus, užtikrinti sunaikintų miškų savalaikį atkūrimą ir (ar) panaikinti atskirų asmenų protegavimo galimybę, vykdant VMT ir VMU deleguotas miško apsaugos funkcijas, nes buvo identifikuota eilė atvejų, kai, galimai pasinaudojant atsakingų valstybės institucijų neveiklumu:

¹⁰⁸ Plačiau apie identifikuotą problematiką trečio skyriaus 3.1 ir 3.2 poskyriuose.

¹⁰⁹ Plačiau apie identifikuotą problematiką trečio skyriaus 3.4 poskyryje.

¹¹⁰ Plačiau apie identifikuotą problematiką trečio skyriaus 3.3 poskyryje.

¹¹¹ Plačiau apie identifikuotą problematiką trečio skyriaus 3.7 poskyryje.

¹¹² Plačiau apie identifikuotą problematiką trečio skyriaus 3.6 poskyrio 3.6.1 papunktyje.

¹¹³ Plačiau apie identifikuotą problematiką trečio skyriaus 3.6 poskyrio 3.6.2 papunktyje.

4.1. Asmenys, sunaikinę mišką, ne tik galėjo išvengti atsakomybės už miško sunaikinimą ir prievolės atkurti sunaikintą mišką vykdymo, bet ir inicijuoti oficialiuose informacijos šaltiniuose užfiksuotos informacijos apie miško žemės plotą žemės sklype korekcijos procedūrą, kuria buvo sudarytos sąlygos sumažinti žemės sklypo dalį, kuriai taikomos specialios miško žemės naudojimo sąlygos¹¹⁴.

4.2. Asmenys, valdantys nuosavybės teise privačius miško žemės sklypus, kuriuose vykdant valstybinę sklypinę miškų inventorizaciją buvo užfiksuoti miško sunaikinimo faktai, iki šiol nėra atkūrę sunaikinto miško per Miškų įstatyme nustatytus terminus, o kai kuriais atvejais tokius miško žemės sklypus naudoja kaip tvora aptvertus asmeninius kiemus, vaismedžių sodus ar daržus nepatirdami jokių neigiamų pasekmių¹¹⁵.

4.3. Asmenys, jiems nuosavybės teise nepriklausančius valstybinės žemės sklypus daug metų naudoja kaip asmenines valdas ir juose vykdo veiklą, kurią draudžia Miškų įstatymas, nepatirdami jokių neigiamų pasekmių¹¹⁶.

4.4. Asmenys daug metų miško žemės sklypuose vykdo Miškų įstatymu draudžiamą veiklą, kuri gali būti lengvai identifikuojama analizuojant ortofotografijų poryčius, viešai prieinamus informacijos šaltinius ar (ir) valstybės registruose bei kadastruose sukauptą informaciją, nepatirdami jokių neigiamų pasekmių¹¹⁷.

5. Valstybinės žemės sklypus rekreacinėse teritorijose valdančios valstybės institucijos nėra pakankamai aktyvios, kad sudaryti sąlygas tokiuose žemės sklypuose augančio miško atvėrimui visuomenės rekreacinių poreikių tenkinimui ir juose natūraliai susiformavusios miško biologinės įvairovės apsaugai, Miškų įstatymo nuostatų reikalaujama apimtimi, užtikrinimui net tais atvejais, kai VMT išvados ar saugomas teritorijas valdančių institucijų planavimo dokumentų sprendiniai akivaizdžiai parodo, kad valstybinės žemės sklypuose susiformavusi biologinė įvairovė atitinka Miškų įstatymo nustatytus miško ir miško žemės kriterijus¹¹⁸.

6. Išlieka neskaidrių sprendimų priėmimo rizika inicijuojant ir atliekant patikrinimus miško žemės sklypuose, kuriuose buvo identifikuotos¹¹⁹ abejotino teisėtumo statybos¹²⁰.

¹¹⁴ Plačiau apie identifikuotą problematiką trečio skyriaus 3.8 poskyryje.

¹¹⁵ Plačiau apie identifikuotą problematiką trečio skyriaus 3.5 poskyryje.

¹¹⁶ Plačiau apie identifikuotą problematiką trečio skyriaus 3.10 poskyrio 3.10.1 papunktyje.

¹¹⁷ Plačiau apie identifikuotą problematiką trečio skyriaus 3.10 poskyrio 3.10.3 – 3.10.5 papunkčiuose.

¹¹⁸ Plačiau apie identifikuotą problematiką trečio skyriaus 3.9 poskyryje.

¹¹⁹ Daugiau kaip 3000 Nekilnojamojo turto registre ir kadastru registruotų statinių miško žemėje, kurių pastatymo teisėtumas, atsižvelgiant į Miškų valstybės kadastru užfiksuotą informaciją apie miško žemės plotus ir Miškų įstatymo nuostatomis įtvirtintus statymų miško žemėje ribojimus, abejotinas.

¹²⁰ Plačiau apie identifikuotą problematiką trečio skyriaus 3.10 poskyrio 3.10.2 papunktyje.

5. PASIŪLYMAI¹²¹

Siekdami mažinti korupcijos riziką vertinamose veiklos srityse siūlome:

1. **Lietuvos Respublikos Vyriausybei kartu su Aplinkos ministerija ir VMT**, atsižvelgiant į korupcijos rizikos analizės išvados 3 skyriaus 3.6 poskyrio 3.6.1 papunktyje pateiktą STT nuomonę ir argumentus, įvertinti ar pagrįstai sudarytos išskirtinės sąlygos tam tikrai asmenų grupei valstybinę miško žemę paversti kitomis naudmenomis bei prireikus inicijuoti būtinus teisinio reglamentavimo pokyčius, kurie panaikintų galimybę naudingųjų iškasenų eksploatavimo veiklą vykdančiams asmenims paversti valstybinio miško žemę kitomis naudmenomis išvengiant prievolės Miškų įstatymo nustatyta tvarka kompensuoti valstybės ir visuomenės patiriamus valstybinio miško ir valstybinės miško žemės praradimus.

Jeigu būtų priimtas sprendimas neinicijuoti skaidrumą didinančių teisinio reglamentavimo pokyčių, kurie užtikrintų visų asmenų lygiateisiškumą aptariamoje srityje, t. y. palikti galimybę naudingųjų iškasenų eksploatavimo veiklą vykdančiams asmenims išskirtinėmis sąlygomis valstybinę miško žemę paversti kitomis naudmenomis, tuomet būtina aiškiai reglamentuoti, kaip praktikoje turėtų būti vykdomas Miškų valstybės kadastro nuostatų 30.6 punkto nuostatų įgyvendinimas atsižvelgiant į korupcijos rizikos analizės išvados 3 skyriaus 3.6 poskyrio 3.6.1 papunkčio paskutinėse 2 pastraipose pateiktus pastebėjimus.

2. **Lietuvos Respublikos Vyriausybei kartu su Aplinkos ministerija ir Žemės ūkio ministerija, prireikus pasitelkiant VMT ir NŽT**, atsižvelgiant į korupcijos rizikos analizės išvados 3 skyriaus 3.6 poskyrio 3.6.2 papunktyje ir 3.9 poskyryje pateiktą nuomonę ir argumentus dėl teisinio reglamentavimo trūkumų, įvertinti, kiek šiuo metu valstybės ir visuomenės interesą atitinka susiformavusi situacija, kai valstybinės žemės sklypai, priskirti rekreacinėms teritorijoms ir apaugę mišku, atitinkančiu Miškų įstatymu nustatytiems miško ir miško žemės kriterijams, yra užverti visuomenės rekreacinių ir kitų susijusių visuomenės poreikių tenkinimui tik todėl, kad, Nekilnojamojo turto registro duomenimis, kažkada dėl nežinomų priežasčių buvo neįtraukti į miško žemės plotus ir jiems nebuvo nustatytos atitinkamos specialiosios miško žemės naudojimo sąlygos. Manome, kad tai yra nepakankamas argumentas, kai formalus kriterijus, įtvirtintas poįstatyminiame teisės akte, sudaro galimybę iš valstybinių miškų, augančių valstybinės žemės plotuose, išbraukti 60 ir daugiau metų amžiaus miškus arba jų neįtraukti ir tokiu būdu juos padaryti prieinamus tik kai kurių asmenų nedidelių grupių asmeninių poreikių, bet ne visuomenės poreikių tenkinimui. Manome, kad būtini sisteminiai pokyčiai, kurie garantuotų, jog valstybinės žemės plotuose, nepriklausomai nuo valstybinės žemės sklypui nustatytos pagrindinės naudojimo paskirties, augančio miško reikšmingumą ir vertingumą valstybei bei visuomenei

¹²¹ Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, prašome per 3 mėnesius nuo šios išvados ir pasiūlymų gavimo dienos įsivertinti, kurie iš STT nurodytų korupcijos rizikos veiksnių ir pateiktų pasiūlymų yra aktualūs Jūsų įstaigai ir pateikti STT informaciją apie šioje išvadoje pateiktą (Jūsų įstaigai aktualių) pasiūlymų numatomą įgyvendinimą.

lemtų ne abejotino pagrįstumo kriterijai, o natūraliai susiformavusios biologinės įvairovės būklės vertinimo rezultatai.

3. Aplinkos ministerijai kartu su VMT, prireikus pasitelkiant VĮ Registrų centrą, inicijuoti sisteminius pokyčius, kurie sudarytų sąlygas realiai pradėti vykdyti Miškų valstybės kadastrę ir Nekilnojamojo turto registre sukauptos informacijos apie miško žemės plotus konkrečiuose žemės sklypuose nesutapčių šalinimo procesą ir sudarytų sąlygas ateityje išvengti analogiškų neatitikimų atsiradimo.

Manome, kad panaikinus minėtų duomenų nesutaptis Miškų valstybės kadastrę ir Nekilnojamojo turto registre ne tik būtų maksimaliai sumažinta subjektyvių sprendimų arba abejotino pagrįstumo prievolių, pasinaudojant duomenų nesuderinamumu oficialiuose informacijos šaltiniuose, priėmimo valstybės ir savivaldybės institucijose galimybė, kas reikšmingai padidintų skaidrumą vertintose veiklos srityse, bet ir būtų sudarytos sąlygos užtikrinti žymiai efektyvesnę natūraliai susiformavusios miško biologinės įvairovės apsaugą visuose žemės sklypuose, kurie atitinka Miškų įstatymo nustatytus miško ir miško žemės kriterijus, atverti minėtas teritorijas visuomenės rekreacinių poreikių tenkinimui, būtų išvengta nereikalingų išlaidų ir valstybės ir savivaldybės įstaigų personalo išteklių švaistymo nagrinėjimui skundų ir pretenzijų, kurių atsiradimo priežastis yra Miškų valstybės kadastrę ir Nekilnojamojo turto registre sukauptos informacijos apie miško žemės plotus konkrečiuose žemės sklypuose nesutaptys, padidintų Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos apie miško ir miško žemę patikimumą.

Kaip rodo praktinių pavyzdžių analizės rezultatai¹²², aukščiau minėtiems tikslams pasiekti nepakanka VMT interneto svetainėje deklaruoti, kad, esant nesutapimams tarp Nekilnojamojo turto registro ir Miškų valstybės kadastrę duomenų, turi būti vadovaujama Miškų valstybės kadastrę duomenimis¹²³, bet būtini konkretūs sisteminiai pokyčiai, kurie panaikintų daugiau kaip 20 metų egzistuojančią Miškų valstybės kadastrę ir Nekilnojamojo turto registre sukauptos informacijos apie miško žemės plotus konkrečiuose žemės sklypuose nesutapties problemą.

4. VMT, atsižvelgiant į kitų valstybės ir savivaldybės institucijų gerąją veiklos patirtį, galimų ūkinės veiklos miškuose pažeidimų identifikavimui ir užkardymui kompleksiskai naudoti visus prieinamus informacijos šaltinius:

4.1. Specializuotą programinę įrangą, kuri sudarytų sąlygas automatizuotai analizuoti ir fiksuoti ortofotografijų duomenų pokyčius, kad operatyviai identifikuoti miško žemės sklypuose pradėtus vykdyti, vykdomus ar jau įvykdytus ūkinės veiklos miškuose pažeidimus¹²⁴.

¹²² Plačiau korupcijos rizikos analizės išvados 3 skyriuje.

¹²³ Prieiga internete: <http://www.amvmt.lt/index.php/teismu-praktika>.

¹²⁴ Atlikus praktinių pavyzdžių analizę manytina, kad analizuojant ortofotografijų pokyčius pakankamai lengvai galima identifikuoti miško sunaikinimo faktus, kitos Miškų įstatymo nuostatomis draudžiamos ūkinės veiklos vykdymo požymius (statinių statybos, natūralios miško paklotės naikimo, leidžiamą dydį viršijančių dirbtinių vandens telkinių įrengimo ir kt.).

4.2. Intensyvinti Miškų valstybės kadastro automatizuotą sąveiką su kitais valstybės registrais, kadastrais ir informacinėmis sistemomis, kad tiek Miškų valstybės kadastre kaupiama ir atnaujinama informacija apie miško žemės plotus ir jų pokyčius būtų operatyviai atnaujinama kituose susijusiuose valstybės registruose, kadastruose ir informacinėse sistemose bei panaudojama jų naudotojų funkcijų vykdymui, tiek Miškų valstybės kadastras būtų operatyviai automatizuotai pildomas duomenimis iš kitų valstybės registru, kadastrų ir informacinių sistemų, kurie yra reikalingi Miškų valstybės kadastro naudotojų tarnybinėms funkcijoms vykdyti. Kokią neigiamą įtaką vykdomų funkcijų kokybei daro automatizuotos duomenų sąveikos tarp valstybės registru, kadastrų ir informacinių sistemų nebuvimas ir kokios perspektyvos atsiveria intensyvėjant sąveikai, puikiai iliustruoja korupcijos rizikos analizės išvados 3 skyriuje aprašyta statinių miško žemėje situacija – kai VMT, iš Nekilnojamojo turto registro gavusi duomenis apie registruotus statinius, netikėtai sužinojo, kad miško žemėje gali būti atsiradę daugiau nei 3000 statinių, kurių pastatymo teisėtumas abejotinas.

Rekomenduojame, siekdami užtikrinti didesnę skaidrumą VMT inicijuojant ir atliekant patikrinimus aukščiau minėtuose miško žemės sklypuose dėl juose pastatytų statinių pastatymo teisėtumo, **VMT** pasitvirtinti objektyvius atrankos kriterijus, kuriais būtų vadovaujama atrenkant iš daugiau kaip 3000 identifikuotų atvejų pačius rizikingiausias atvejus, sudaryti patikrinimų planą ir numatyti konkrečius miško žemės sklypų patikrinimo terminus ir atsakingus vykdytojus. Taip pat rekomenduojame svarstyti galimybę, atliekant minėtus patikrinimus valstybiniuose miškuose, įtraukti ir VMU atstovus, tai sudarytų galimybę eliminuoti vienasmenio patikrinimo keliamas korupcijos rizikas.

4.3. Naudoti „Google Street View“ kaupiamą informaciją, kad identifikuoti, ypač intensyviai urbanizuotose vietovėse, miško žemės sklypus, kuriuose tikslingiausia vykdyti kontrolės procedūras dėl galimų ūkinės veiklos miškuose pažeidimų.

Manome, kad kompleksiškai naudojant minėtus informacijos šaltinius būtų užtikrintas žymiai operatyvesnis miško žemėje daromų pažeidimų identifikavimas ir užkardymas iki kol miško žemės sklypuose bus negrįžtamai sunaikinta natūraliai susiformavusi miško biologinė įvairovė, išvengta didžiosios dalies korupcijos rizikos analizės išvados 3 skyriuje aprašytų situacijų, kai asmenys daug metų tiek jiems nuosavybės teise priklausančiuose privačiuose miško žemės plotuose, tiek jiems nuosavybės teise nepriklausančiuose valstybinės ir privačiose miško žemės plotuose vykdo Miško įstatymo nuostatomis draudžiamą veiklą, nepatirdami jokių neigiamų pasekmių.

5. **VMT** aktyviau naudoti valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos taksoraščiuose fiksuojamą informaciją apie galimus miško sunaikinimo faktus ūkinės veiklos miškuose pažeidimams identifikuoti. Manome, kad skaidrumo požiūriu yra ydinga situacija, kai nuo galimo miško sunaikinimo fakto užfiksavimo taksoraštyje praėjus daugiau kaip 6–8 metams dar nėra nei atliktas galimo pažeidimo tyrimas, nei įvykdytas sunaikinto miško atkūrimas.

6. **VMT, prireikus pasitelkiant kitas valstybės institucijas**¹²⁵, atsižvelgiant į korupcijos rizikos analizės išvados 3 skyriuje pateiktą informaciją apie galimus ūkinės veiklos miškuose pažeidimus konkrečiuose miško žemės sklypuose, inicijuoti ir atlikti galimų ūkinės veiklos miškuose pažeidimų tyrimus ir prireikus imtis būtinų priemonių, kad būtų užtikrintas Miškų įstatymo nustatytų įpareigojimų tinkamas vykdymas¹²⁶.

7. **VĮ Registru centrai**, atsižvelgiant į korupcijos rizikos analizės išvados 3 skyriaus 3.7 poskyryje pateiktą informaciją, įvertinti kokios priežastys lėmė susiformavimą situacijos, kad geodeziškai atmatuotas ir suformuotas žemės sklypas¹²⁷, kuris Miškų valstybės kadastro duomenimis priskirtas miško žemės plotams ir aktyviai naudojamas, pažeidžiant Miškų įstatymo nuostatų reikalavimus, nežinomų asmenų, iki šiol Nekilnojamojo turto registre neturi būtinų žymų, kad galima būtų identifikuoti jo savininką ar naudotoją bei žemės sklypui nustatytą naudojimo paskirtį, būdą ir nustatytas specialiąsias žemės naudojimo sąlygas. Taip pat, jei leidžia galimybės, inicijuoti minėtų įrašų suformavimo Nekilnojamojo turto registre procedūrą.

Direktorius pavaduotojas

Egidijus Radzevičius

Arūnas Staknys, tel. 8 706 63 321, el. p. arunas.staknys@stt.lt

Rengėjo tiesioginis vadovas Vidmantas Mečkauskas, tel. 8 706 62745, el. p. vidmantas.meckauskas@stt.lt

¹²⁵ Valstybinę teritorijų planavimo ir statybos inspekciją prie Aplinkos ministerijos, Valstybinę saugomų teritorijų tarnybą prie Aplinkos ministerijos, VMU ir kt.

¹²⁶ Miško atvėrimą fizinių asmenų laisvam lankymui, sunaikinto miško atkūrimą, neteisėtai pastatytų statinių ir kitų objektų pašalinimą iš miško žemės ir t. t.

¹²⁷ Unikalus numeris 4400-5273-8046.